

T. PETRONII
FRAGMENTUM
TRAGURIENSE:
VENETI AD
ROM...

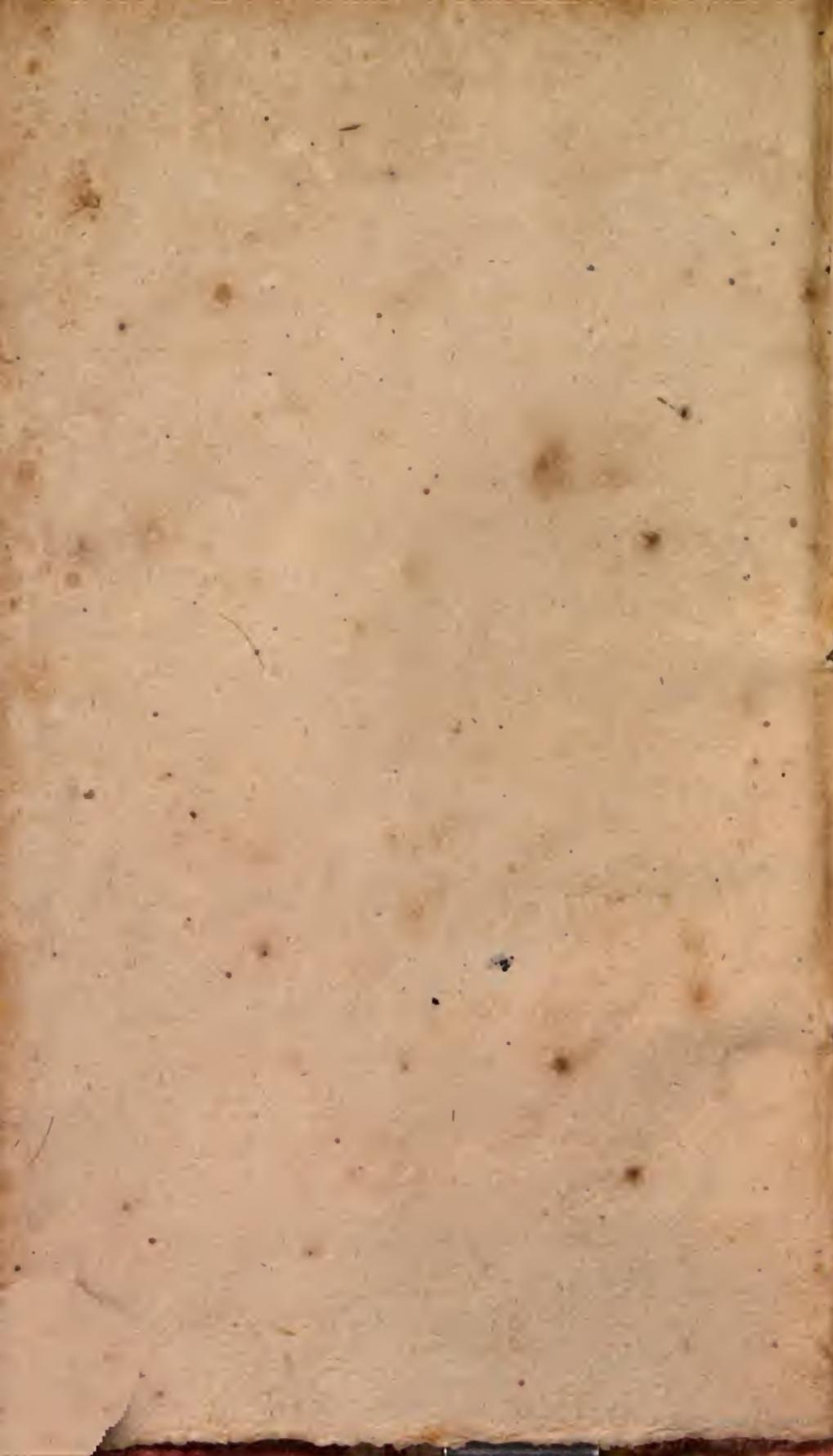
Petronius (Arbiter)

Staatl. Bibliothek
Regensburg

Class 271.

T. PETRONII ARBITRI
FRAGMENTUM

TRAGURIENSE,

Veneti ad Rom. Pontificem Orato-
ris beneficio redintegratum.

Unà cum

JO. CAII TILEBOMENI
Conjecturis,

HADRIANI VALESII

&

JO. CHRISTOPHORI WAGENSEILII
Dissertationibus Epistolicis;

Aliorumq;

Clarissimorum Virorum Judiciis,
ad

CHRISTOPHORUM ARNOLDUM
super hac re perscriptis.

Accedit

V. C. JOH. SCHEFFERI

Dissertatio,

de fragmenti hujus vero auctore;

&

Index necessarius.

NORIBERGÆ.

Sumtibus MICHAELIS & JOH. FRIDERICI
ENDTERORUM.

ANNO M. DC. LXVII.

Staatl. Bibliothek
Regensburg

HUMANO LECTORI

Christophorus Arnold S. P. D.

Bartao sacerdos, qui Romanos scrip-
tores acris subtiliq; ingenio & ju-
dicio percensuit, elegantissimus
(a) Petronius est; & eleganti-
arum (b) sub Nerone Arbiter,
homo Latini sermonis potens: à quo Belgi-
cus ille Clāudianus perstringi (c) verborum
tumorem, & inanes sonos, diligenter mo-
net. Nunc igitur amoꝝ, quo me vertam:
Hac enim res est, quæ cuiusq; animum in hac
causa dubium facere possit. Estne ipsus Ar-
biter, an non est? Hic se arbitrio nostro non
eximet, si quidem spectatores simus eleganti-
arum, quas nemo facile videbit. Quanta illa
depravatio & fœditas turpificati fragmenti
hujus debet videri? ingens verborum tumor
est; turgent, & inflata sunt ferè omnia: nec
suo quodq; in loco sonat aptissime. Tantum
verò abest, ut negligam ista, & nimis antiqua
& stulta dicam; aut illam Clerissimorum Viro-
rum operam deputem parvi preti: ut potius vel

) 2

mihi

(a) Epist. 132. (b) Epist. 60. (c) Epist. 129.

mihi saltim , si non aliis , persuadeam , quod comicæ lenitatis pater de muliere , quæ citra speciem erat & delectationem , ait in Mostellaria : Purpura ætas occultanda est , auro turpe mulieris . Cæterum jurabo , mihi non liquere ; atq; ita judicatu illo solutus ero .

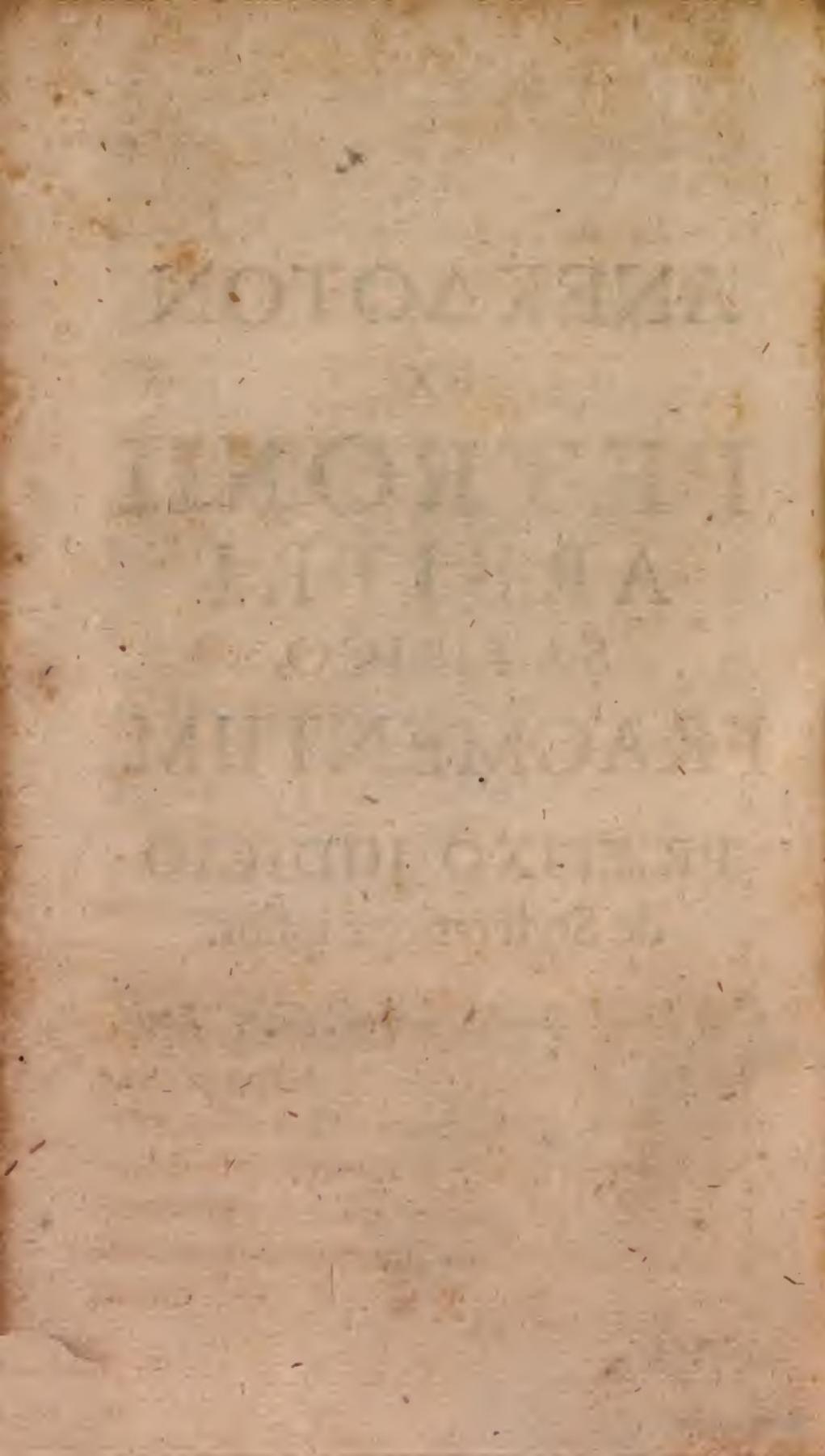
Interea eruditione & dignitate illustres in Gallis viros veneror , quos in Divorum epulis non de vetere solum novaq; philosophia , verum de hoc ipso etiam fragmento incredibili judicio differuisse , accepi : Cumq; productalis esset longius , Celsissimos edixisse Præsides , amplius esse dispiciendum . Hoc quoq; in Germania egere docti homines , atq; imprimis erudit; quorum sententias , chartis hisce inclusas paucissimis , tandem , flagitantibus id amicis , in lucem edidi ; ne perirent . Vale , humane Lector , & omnia ad tuum de Arbitro arbitrium refer .

ANEKΔOTON
EX
PETRONII
ARBITRI
SATIRICO,
FRAGMENTUM.

PRÆFIXO JUDICIO
de Styli ratione ipsius.

ἽΘγες δικαῖον φαῦλος & ψαύει λόγος. Eurip.

JO. CAII TILEBOMENI,
de Traguriensi Fragmento
Petronii
JUDICIUM
AD TYPOGRAPHUM.

I boni! vir amicissime, quam
delinitum is apte, quam bene
permulsum animos eorum,
quibus adhuc cordi sunt Ro-
manæ Musæ venustiores; ter-
fa de more, quam paras, editione novo-
rum-veterum quantivis pretii, Fragmen-
torum Petronii, quæ Tragurii reperta sunt,
nuper in rara & ad invidiam usque felici
librorum inibi supellectile Cippicorum
illustrium. Quid enim felicem non appel-
lem illam, quæ tales, ut ita dicam, asper-
git aquam in dies deficientibus ac sensim
pereuntibus literis amœnioribus: unde
vires ipsæ nonnullas valeant resumere?
Nec poteras certè, Vir optime, quidquam
jucundius, vel gratius adornare sapienti-
bus ac patricii gustus hominibus, quam re-

DE PETRONII FRAGM.

tientia sepultam huc usque secretioris Historiæ portiunculam illam, in apricum proferre: & spurcæ Neronis aulæ flagitia, quæ sub exoletorum fœminarumque personis, perurbane in scenam traduxit ac una perstrinxit Petronius; omnium oculis & odio subjicere. Ubi subit abominari maxime facin, indignum prorsus illosum hominum, qui desideratissimi, jure merito Satirici Caii Petronii; Arbitri inquam, illius sui nequitiarum Principis, integrum corpus celant ac posteris invident. Macete igitur hac nova virtute, Vir ornatissime, pergeque tuis alacriter typis beare hanc ipsam, quam per amicos illustres faustis avibus, ex Italia es natus; mellitissimā partem Comœdiæ hujus (ita vocat hoc opus Polycraticus Joannis Sarisberiensis , cui æque ac Ciceroni Terentius, familiaris fuisse videtur Petronius.) Nec verò, an illa sit pellepidi, ut erat prorsus, ingenii Arbitri nostri genuina proles , ullus dubito: cum id satis superque confiant & probent, tum constans ac nihilturbata narrationis series ejusce literariæ auctionis; cuius interventu, cupientissimo sanè, vulgaritorum jampridem Petronii Fragmentorum hiatus & lacunas expleri: peregrina, quæ

JUDICIUM.

quæ irrepserant, verba, migrare: contra-
que propria in eorum locum redire ac
postliminii quasi jure, planè mireris rever-
tere: Tum etiam suavis ac nulli cum illa
communis, nitor & concinnitas orationis:
ut alia præterea argumenta, nō minoris
addicenda. Sed objicit quis forte, multa
notari in illa, quæ vix audiant Latinè: mul-
tas voces insolitas ac ita obscuras, ut vel
ipsi Oedipo negotium facessent: adeo ut
tam purum, tam nitidum tamque politum
Scriptorem minus redoleant. Cedam e-
quidem: Sed ille quoque concedat necesse
est, (si quid illi saporis ac solertiæ bonis in
literis) Petroniani sermonis leporem, gra-
tiam atque venustatem, hæc inter, mica-
re, & ut stellas inter Luna minores, clarius
refulgere, ut isthæc proinde aut male-ni-
tent, vel deficienti αὐτοχεάΦω: aut Ama-
nuensi non satis perito imputari debeant.
Neque mehercule hæc impudens dico;
cum noverim probe, id infortunii genus
accidisse huic ipsi Petronio, cum primum
Venetiis, anno millesimo undequingen-
tesimo, prælo commissum est atque publi-
catum Satiricum illius,

lacerum crudeliter ora,
ora manusque ambas, populataque tempora raptis
auribus, & truncas in honesto vulnera nares.

DE PETRONI^I FRAGM.

Verum enim in verò bono politiorum literarum Fato, tempore ex illo pænè nullus, cui paulo blandius arriserint ipsæ Musæ; non annis est ei ferre suppetias ac medicinam facere; imprimisque Hermanus Buschius, inde Joannes Alexander Brassicanus: ac ita deinceps, ordine Commendationis cujusque, Joannes Auratus: Henricus Memmius: Alphonsus Delbenius: Claudio Puteanus: Joannes Sambucus, Pannonius ille doctissimus, qui M S. Codicis longè amplioris meliorisque, quam quicunque editi erant, opera; Petronium in multis perfectiorem, & paginis etiam solidis auctiorem reddidit Antverpiæ centum ab hinc annis minus uno, Joannes Tornæsius, qui suam editionem Lugduni, paulo post instruxit, sanè præstabilem. Henricus Stephanus: Petrus Daniel, qui sub Pierri Aurelianii nomine, eruditissimas suas in Petronium Notas in vulgus exire, si vixisset, constituerat. Pithœus uterque: Mamertus Patissonius, qui præter varietatem Lectionum, quæ elegantibus quidem formis, cum ipso Petronio Lutetiæ chartis illevit per pulchris anno M. D. LXXVII. Aliam insuper tam magis nitentem, quam esse potest, locupletioremque Authoris illius

JUDICIUM.

lius editionem perfecit ibidem, annos post
decem, Joannes Paßeratius, cuius Exem-
plar & id suffertum manu propria lectio-
nibus variis notisque innumeris: quin &
felicibus conjecturis ditatum ac illustra-
tum asservat Parisiis I. Jacobus Mentelius,
Vir Nobilis. Michaël Gaspar Lundorpius,
qui ὁμολογούμενος de Petronio præclara col-
legit, falso Erhardi nomine alias edita.
Germanus Coladonius; Janus Dousa Pa-
ter, in quo perfecta semper eruditio certa-
vit cum ingenii pulchritudine: quique in-
ter cætera de Petronio Arbitro, hoc etiam
est promeritus, ut insignia duo loca ipsius &
alterum de ductili vitro, alterum de cœna
Trimalcionis; quæ sibi quondam assum-
pserat Joannes ille Sarisberiensis, in Satiri-
ci ordinem authoris ejusdem, primus ipse
redegerit. Petrus Guirandus: Joannes Ri-
cardus: Gulielmus Dupeyratius: Claudi-
us Binetus: Janus Dousa, Filius: Conra-
dus Rittershusius: Jacobus Bongarsius: Jo-
annes à Wovveren, & ille quid utique non
præsttit? quos pluteos non excussit, ut Pe-
tronium nova luce suffunderet? Gasper
Scioppius: Georgius Erhardus: Josephus:
Antonius Gonsalius a Salas, qui suis in Pe-
tronium Commentis, hisque selectis Jup-
piter!

DE PETRONII FRAGM.

piter! & amissitatis exakte , curavit ad-
Sirem Latinam seu purissimarum vo-
cum illius quasi Promptuarium , nulli ni
fallor , qui Romane loquendi amat vene-
res , non valde gratum , ac propemodum
necessarium. Joannes Burdelotius : qui
Commentario , illoq; brevi ac mire diser-
to atque accurato , eundem enucleavit .
Renatus Morellus : Joannes Petrus Loti-
chius , qui Notis ad Petronii verba , *iætæo-*
Φυσικα ζητηματα præmisit , curiosa omni
doctrinareferta , atque ad miraculum eru-
dita : Thomas de Judicibus : aliique , adeo
sunt multi , ut enumerando vix sustineas .
Qui omnes invicem fecere Animadversi-
onibus & Collectaneis , Castigationibus &
Schediasmatis , Racemationibus & Scho-
liis , Observationibus & Symbolis , Excur-
sibus , & Conjectaneis , Notulis , Dissertati-
onibus ac Spicilegiis : ut quem quondam
turpi ubique scatentem scribilagine , muti-
lum , deformem dederat vetus editio , Ve-
netiis : vel ex ipsa postmodum , Calderia-
na , Parisiis : emaculatum nunc tandem ,
ac tantum non restitutum feliciter habe-
amus . Quod certe cum tuo , Vir eximie ,
novo hocce Fragmento , quod è vetustissi-
mo (ne quid fraudis in eo subesse quis pu-
tet)

JUDICIUM.

tet) simul & integerrimo Mureti Codice Manuscripto , cuius meminit Petrus Daniel in Notis, describi fortean sibi olim curaverat Venetiis, dum Doctis quibusque percharus Juvenis h̄ic commoraretur Muretus, Hector Cepiō seu Cipicus, civis Tragurianus, vir apud suos magnificus, & optimarum artium gloriā laudatissimus; similiter actum iri , mihi facile persuadeo, statim atque secundo artis tuæ munere dimiseris, publicaveris ; illiusque salutem τῶν ἀρχαὶ χαρέων appositè commendaveris. Sed interim , Vale.

PRÆFATIO EDITIONI PATAVINAÆ annii 1664. præfixa.

TYPOGRAPHUS LECTORI.

MARINUS Statileus Traguriensis, vir diligens, & eruditus, cum olim post absolutum Jurisprudentiae studium Patavio reversus in patriam, offendisset in Bibliotheca Nicolai Cippici amici omnibus officiis conjunctisibi, antiquum volumen, in eoque una cum carminibus Horatii vulgaris exempli, Satyricon Petronii Arbitri ; in quo præterea, que de opere hujus auctoris circumferuntur, plurima notasset nova, neque in impressis legi solita, deliberare apud se cœpit

se cœpit de scripto publicæ litteratorum delectationis
non invidendo, cum prater antiquitatem codicis, ad
pretium inventi conferre plurimum videretur, quod
liber Hectori quondam Cippico possessus putabatur,
hujus Nicolai abavo, viro longe doctissimo, magna que
inter suos auctoritatis, & famæ, quemque tradunt li-
teris & optimarum artium gloria proximum floruisse
Coriolano Cippico consobrino suo scriptori elegantis
historiæ De bello Astatico, quod Venetiæ Mahome-
te Secundo Turcarum Principe gessere Petri Mocen-
ici dœcta; cuius quidem scriptoris honorifica mentio
extat apud Palladium Fuscum in opusculo De situ o-
rae Illyrici, & apud M. Antonium Sabellicum De an-
tiqua lingua reparazione: cumque idcirco satis causæ
habere se crederet, ne, quod invenerat contemnendum
putaret, cum doctoribus quibusque suum consilium,
primo in patria, deinde Venetius, ac Patavii commu-
nicavit; sed in primis cum Johanne Rhodio profunde
eruditio[n]is, & solidi iudicij viro. Et quia res visa
omnibus est magni in primis momenti, proprie singula-
re auctoris de puritate, & elegantia lingue Latina
meritum, cuius germanum hunc partum ne crederet,
multis atque indubuis argumentis adducebatur: de-
stinavit commodiori meditationi curam vulgandi
scripti, notisque & castigationibus illustrandi; sed
quoniam suum propositum aliis occupationibus disten-
sus exequi differebat, truciatbatque ea mora multo-
rum doctorum hominum commotos expectatione ani-
mos, Venetus ad Summum Pontificem Orator suus
ei re studium, auctoritatemque commodauit: quam-
vis enim gravissimis urgeatur negotiis, intentaque,
& assidua mentis agitatione opus habeat, ut suo am-
plissimo ministeri, ea, quam omnes in eo admirantur
prudentia

prudentia, consilio, dexteritate respondeat; studia tam
men optimarum artium, pulcherrimum sapienti viz
ro molestis à curis laxamentum existimat: utique est
amantissimus literarum, reique literariae promoven
da maxime cupidus, egit cum Statileo vehementer,
ut saltem exemplum ejus partis libri, quia Petronius
hic Traguriensis ab exemplaribus vulgaris diversus
est, Romam ad se mitteret; quod non tarde, nec ope
rose obtinuit.

Itaque tanti Legati beneficio doctissimi cujuque in
urbe censura subjectus liber, opinionem sui, quam è
Dalmatia, Venetiisque ac Patavio attulerat, faci
le retinere est visus. Primo, quia antiquitas scriptu
re ducentorum amplius annorum (quam illi nemo
non tribuit) omni ictu suspicione suppositionis libe
rat, quod ei seculo non adhuc adeo subtiliter saperent
sermonis Romani laetitia, ut hujus auctoris non aliis
re, quam elegantia commendati, fannam, ac nomen
tam anxie ac laboriose assuere voluerint lucubratio
nibus suis eruditii viri: Deinde, quod lacuna plereque,
hiatus, quibus laborant vulgati codices, egregie per
bac scripta explentur, & complanantur, & sicubi
in ipsis lacunis verba aliqua paucā, nec integræ sen
tentia extant, hoc supplemento suis locis aptata, &
suos sensui restituta leguntur; idemque accidit de nar
ratione casus infelici illius vitreorum vasorum arti
ficiis, quam à Joanne Sarisberiensi accepimus Petron
ianam esse: cuiusmodi etiam est eodem auctore por
cius Trimalcionis aliis animalibus, atque escis gravi
dus, qui in hoc fragmento lepidissime describitur. Ac
cedit res omnium gravissima, stilus non abhorrens à
Petronii charactere: Verum quia hoc ipsum nequa
quam perpetuum est, nec paucā dictiones occurruunt
insolen-

risolentes Romanis auribus, ac sententia etiam quædam non usquequaque Petroniani saporis, non nemo est, qui dubitat, ne id accidat scriptura & vitio non ex omni parte germanæ: aliis librariorum culpa esse videtur, qui exscribendo alia ex aliis exemplaria errores erroribus accumularint, notasque fortasse in margine librorum inventas auctoris verbis immiscuerint. Nobis rem in medio ponere consilium est, & judicio legentium integrum relinquere: itaque fragmentum ipsum Statilei ejus inventoris manu diligenter à suo veteri exemplari descriptum, nudum, & quale ab eodem impetratum accepimus, correctis dumtaxat nonnullis gravioribus orthographia mendis, publici juris facere decrevimus; quo materia præbeatur decoris ingenii, & hujusmodi linguae Latinae munditiarum intelligentibus, in hoc se pulvere exercendi, scriptoremque omnium lepidissimum hac etiam sui parte à temporis injuriis vindicandi. Accipe igitur, humanissime Lector, hunc nostrum, qualiscunque est, laborem, & conatum promovendi pro virili parte Latinas litteras boni consule; operisque elegantissimi integritati, quantum licuit, consultum esse pro tuo erga bonas artes studio gratulare.

ANEK-

ANEKΔOTON
 EX
 PETRONII
 ARBITRI
 SATYRICO
 FRAGMENTUM.

NENERAT jam tertius dies, id est, expectatio liberæ cœnæ. Sed tot vulneribus confossis, fuga magis placebat, quam quies. Itaque, cum mœsti deliberaremus, quoniam genere præsentem evitaremus procellam, unus servus Agamemnonis interpellavit trepidantes: & Quid vos, inquit, nescitis hodie apud quem fiat? Trimalcio lautissimus homo, horologium in triclinio,

A

nio,

nio, & buccinatorem habet subornatū; ut
subinde sciat, quantum de vita perdiditer.
Amicum ergo, diligenter obliti omnium
malorum, & Gytona libentissime servi-
le officium tuentem usque hoc, jubemus
in balneo sequi. Nos interim vestiti er-
rare cœpimus, imo jocari magis, & cir-
culis ludentem accedere; cum subito vi-
demus senem calvum tunica vestitum
russea, inter pueros capillatos ludentem
pila. Nec tam pueri nos, quamquam erat
operæ precium, ad spectaculum duxer-
ant, quam ipse pater familiæ, qui soleau-
tus pila prasina exercebat; nec amplius
eam repetebat, quæ terram contigerat,
sed follem plenum habebat servus, suf-
ficiebatque ludentibus. Noravimus,
etiam res novas: Nam duo spadones in
diversa parte circuli stabant, quorum al-
ter matellam tenebat argenteam, alter
numerabat pilas, non quidem eas, quæ
inter manus lusu expellente vibrabant;
sed eas, quæ in terram decidebant. Cum
has ergo miramur lautias, accurrit Me-
nelaus, &, Hic est, inquit, apud quem
cubitum ponitis; & quid jam principium
cœnæ videtis? Et jam non loquebatur
Menelaus, cum Trimalcio digitos con-
cre-

crepuit; ad quod signum matellam spando ludenti subjicit. Exonerata ille vesica, aquam poposcit ad manus; digitosque alpersos paululum, in capite pueri tersit. Longum erat singula excipere. Itaque intravimus balneum, & sudore calfacti momento temporis ad frigidam eximus. Jam Trimalcio unguento perfusus tergebatur, non linteis; sed palliis ex lana mollissima factis. Tres interim jatraliptæ in conspectu ejus falernum potabant; & cum plurimum rixantes effunderent, Trimalcio hoc suum propinasse dicebat. Hinc, involutus, coccina gau-sapa, lecticæ impositus est, præcedenti-bus phaleratis cursoribus quatuor, & Chiramaxio, in quo deliciæ ejus vehe-bantur, puer vetulus, lippus, domino Trimalcione deformior. Cum ergo af-ferretur, ad caput ejus cum minimis sym-phoniacis tibiis accessit; & tamquam in aurem aliquid secreto diceret, toto iti-nere cantavit. Sequimur nos admiratio-ne jam saturi, & cum Agamemnone ad januam pervenimus, in cuius poste li-bellus erat, cum hac inscriptione fixus:
**Quisquis SERVUS SINE DOMINICO
IUSSU FORAS EXIERIT, ACCIPIET**

PLAGAS CENTUM. In aditu autem ipso
stabat ostiarius prasinatus, cerasino suc-
cinctus cingulo, atque in argentea pi-
sum purgabat. Super limen autem ca-
vea pendebat aurea, in qua pica varia
intrantes salutabat. Ceterum ego dum
omnia stupeo, pene resupinatus crura
mea fregi. Ad sinistram enim intranti-
bus, non longe ab ostiarii cella, canis in-
gens catena vinctus in pariete erat pi-
ctus, superque quadrata littera scriptum
(CAVE CANEM). Et collegæ mei qui-
dem riserunt; ego autem collecto spiri-
tu, non destiti totum parietem perse-
qui. Erat autem venalitium titulis pi-
ctum, & ipse Trimalcio capillatus cadu-
ceum tenebat, Minervaque ducente Ro-
mam intrabat. Hinc quemadmodum ra-
tiocinari didicisset, deinceps dispensator
factus esset, omnia diligenter curiosus
pictor, cum inscriptione reddiderat: In
deficiente vero jam porticu, levatum
mento in tribunal exculsum Mercurius
rapiebat. Præsto erat Fortuna, cornu a-
bundanti copiosa, & tres Parcæ aurea
pensa torquentes. Notavi etiam in por-
ticu Gregem cursorum cum magistro se
exercentem. Præterea grande armarium
in

FRAGMENTUM.

5

in angulo vidi, in cuius ædicula erant Lares argentei positi, Venerisque signum marmoreum, [positum] & pixis aurea non pusilla, in qua barbam ipsius conditam esse dicebant. Interrogare ergo Atriensem cœpi, quas in medio picturas haberent. Iliada, & Odysseam, inquit, ac lenatis gladiatorium munus non licebat multatiam considerare. Nos, jam ad triclinium perveneramus, in cuius parte prima procurator rationes accipiebat: & quod præcipue miratus sum, in postibus triclinii fasces erant cum securibus fixi, quorum imam partem quasi embulum navis æneum finiebat, in quo erat scriptum: CN. POMPEIO TRIMALCIONI SE VIRO AUGUSTALI CINNAMUS DISPENSATOR. Sub eodem titulo, & lucerna bilychnis de camera pendebat, & duæ tabulæ in utroque poste defixa; quarum altera, si bene memini, hoc habebat inscriptum: III. ET PRIDIE KALENDAS JANUARIAS CN. NOSTER FORAS COENAT. altera Lunæ cursum, stellarumque septem imagines pictas, & qui dies boni; quique incommodi essent, distinguente bulla notabantur. His repletæ voluptatibus, cum conaremur in tri-

A iij : clini-

6 PETRONII ARBITRI

clinum intrare, exclamavit unus ex pueris, qui super hoc officium erat positus: Dextro pede. Sine dubio paulisper trepidavimus, ne contra præceptum aliquis nostrum limen transiret. Ceterum, ut pariter movimus dextros gressus, servus dispoliatus nobis procubuit ad pedes, ac rogare cœpit, ut se pœnæ eriperemus; nec magnum esse peccatum suum, propter quod periclitaretur. Subducta enim sibi vestimenta dispensatoris in balneo, quæ vix fuissent decem sestertiorum. Retulimus ergo dextros pedes, dispensatoremque in precario aureos numerantem deprecati sumus, ut servo remitteret pœnam. Superbus ille sustulit vulnus, &, Non tam jaætura me movet, inquit, quam negligentia nequissimi servi. Vestimenta mea cubitoria perdidit, quæ mihi natali meo cliens quidam donaverat, Tyria sine dubio, sed jam semel lota. Quicquid ergo est, dono vobis. Obligati tam grandi beneficio cum intrassemus triclinium, occurrit nobis ille idem servus, pro quo rogaveramus, & stupentibus spississima basia impegit, gratias agens humanitati nostræ, Ad summam, statim scietis, ait, cui dederitis beneficium.

cium. vinum dominicum ministratoris gratia est. Tandem ergo discubuimus, pueris Alexandrinis aquam in manus nivatam infundentibus, aliisque in sequentibus ad pedes, ac paronychia cum ingenti subtilitate tollentibus. Ac ne in hoc quidem tam molesto tacebant officio, sed obiter cantabant. Ego experiri volui, an tota familia cantaret. Itaque potionem poposci: paratissimus puer, non minus me acido cantico exceptit, & quisquis aliquid rogatus erat, ut daret: Pantomimorum non patris familiæ, triclinium crederes. Allata est tum gustatio valde lauta. Nam jam omnes discubuerant præter unum Trimalcionem, cui locus novo more primus servabatur. Ceterum in promulsidari asellus erat Corinthius cum bisaccio positus, qui habebat olivas in altera parte albas, in altera nigras. Tegebant asellum duæ lances, in quarum marginibus nomen Trimalcionis inscriptum erat, & argenti pondus. Ponticuli etiam ferruminati sustinebant glijres melle, ac papavere sparsos. Fuerunt & tomacula ferventia, supra craticulam argenteam posita; & infra craticulam, Syriaca pruna cum granis punici mali.

In his eramus lautitiis, cum ipse Trimalcio ad symphoniam allatus est, positusque inter cervicalia munitissima expressit imprudentibus risum. Pallio enim coccineo adrasum excluserat caput, circaque oneratas veste cervices laticlaviam immiserat mappam, fimbriis hinc atque illinc pendentibus: habebat etiam in minimo digito sinistræ manus anulum grandem subauratum, extremo vero articulo digiti sequentis minorem, ut mihi videbatur, totum aureum, sed plane ferreis veluti stellis ferruminatum. Et ne has tantum ostenderet divitias, dextrum nudavit lacertum armilla aurea cultum, & eboreo circulo lamina splendente conexum. Ut deinde pinna argentea dentes perfodit, Amici, inquit, nondum mihi suave erat in triclinium, absens more, vobis venire, sed ne diutius absentivus essem, voluptatem mihi negavi. Permittis tamen finiri lusum. Sequebatur puer cum tabula terebintina; & crystallinis tesserae, notavique rem omnium delicatissimam. Pro calculis enim albis, ac nigris aureos, argenteosque habebat denarios. Interim dum ille omnium textorum dicta inter lusum consumit, gustantibus

tibus adhuc nobis repositorium allatum
est cum corbe, in quo gallina erat lignea
patentibus in orbem alis, quales, quæ
incubant ova. Accessere continuo duo
servi, & symphonia strepente scrutari
paleam cœperunt, erutaque subinde pa-
vonina ova, divisere conuivis. Conver-
tit ad hanc scenam Trimalcio vultum:
& Amici, ait, pavonis ova gallinæ jussi
supponi, & mehercules timeo ne jam
concepta sint; tentemus tamen, si adhuc
sorilia sunt. Accipimus nos cochlearia
non minus felibras pendentia, ovaque ex
farina pingui figurata pertundimus. Ego
quidem pæne projeci partem meam: nam
videbatur jam in pullum coisse. Deinde
ut audivi veterem convivam, Hic nescio
quid boni debet esse, persecutus puta-
men manu, pinguissimam ficedulam in-
veni piperato vitello circundatam. Jam
Trimalcio eadem omnia lusu intermisso
poposcerat, feceratque potestatem clara
voce, si quis nostrum iterum vellet mul-
sum sumere, cum subito signum sym-
phonia datur, & gustatoria pariter à Cho-
ro cantante rapiuntur. Ceterum inter-
tumultum, cum forte parapsis excidisset,
& puer jacentem sustulisset, animadver-

tit Trimalcio , colaphisque objurgare puerum , ac projicere prorsus parapsidem jussit . Insecutus est lecticarius , argen- tumque inter reliqua purgamenta scopis cœpit verrere . Subinde intraverunt duo Æthiopes capillati , cum pusillis utribus , quales solent esse , qui arenam in am- phitheatro spargunt , vinumque dedere in manus , aquam enim nemo porrexit . Laudatus propter elegantias dominus , Equum , inquit , Mars amat : itaque jus- sit suam cuique mensam assignari . Obi- ter & fædissimi servi minorem nobis æ- stum in frequentia sua faciunt . Statim al- latæ sunt amphoræ vitreæ diligenter gypsatae , quarum in cervicibus pittacia erant affixa , cum hoc titulo : FALERNUM OPIMIANUM ANNORUM CENTUM . Dum titulos perlegimus , complosit Tri- malcio manus , & He heu , inquit , ergo diutius vivit vinum , quam homuncio ! Quare tangomenas faciamus ; vita vinum est : Verum Opimianum præsto ; heri non tam bonum posui , & multo honestiores cœnabant . Potantibus ergo , & accuratis- sime nobis lautitias mirantibus , larvam argenteam attulit servus sic aptatam , ut articuli ejus vertebræque laxatae in o- mnem

mnem partem verterentur. Hanc cum su-
per mensam semel, iterumque abjecisset
& catenatio mobilis aliquot figuras ex-
primeret, Trimalcio adjecit,

*He heu nos miseros, quam totus homuncio
nil est!*

*Sic erimus cuncti : postquam nos auferet
Orcus :*

Ergo vivamus, dum licet esse bene. Lau-
dationem ferculū est infecutum, plane
non pro expectatione magnum, novitas
tamen omnium convertit oculos. Ro-
tundum enim repositorium duodecim
habebat signa in orbe disposita, super-
que proprium convenientemque, mate-
riæ structor imposuerat cibum: super A-
rietem, cicer arietinum: super Taurum,
bubulæ frustum: super Geminos, testicu-
los ac renes: super Cancrum, coronam:
super Leonem, ficum africanum: super
Virginem, steriliculam: super Libram, sta-
teram, in cuius altera parte scriblita erat,
in altera placenta: super Scorpionem, pi-
sciculum marinum: super Sagittarium,
oclopetam: super Capricornum, in quo
cornua erant, locustam marinam: super
Aquarium, anserem: super Pisces, duos
mullos. In medio autem cespes cum
herbis

herbis excisus favum sustinebat. Circumferebat Ægyptius puer clibano argenteo panem, atque ipse etiam teterima voce de Laserpicario mimo canticum extorxit. Nos ut tristiores ad tam viles accessimus cibos, Suadeo, inquit Trimalcio, cœnemus ; hoc est jus cœnæ. Hæc ut dixit, ad symphoniam quatuor tripudiantes percurrerunt, superioremque partem repositorii abstulerunt. quo facto videamus infra, scilicet in altero ferculo, atlilia & sumina, leporemque in medio pinnis subornatum, ut Pegasus videtur. Notavimus etiam circa angulos repositorii Marfyas quatuor, ex quorum utriculis garum piperatum currebat super pisces, qui in Euripo natabant. Damus omnes plausum à familia incœptum, & res electissimas ridentes aggredimur. Non minus & Trimalcio ejusmodi methodio lætus, Carpe, inquit. Processit statim scissor, & ad symphoniam gesticulatus ita laceravit obsonium, ut putares quidem Darium, hydraule cantante pugnare. Ingerebat nihilominus Trimalcio, lentissima voce: Carpe, Carpe. Ego suspicatus, aliquam urbanitatem ad totiens iteratam vocem pertinere; non eru-
bui

bui cum, qui supra me accumbebat, hoc ipsum interrogare. At ille, qui saepius ejusmodi ludos spectaverat, Vides illum, inquit, qui obsonium carpit, Carpus vocatur. Ita quotiescumque dicit: Carpe, eodem verbo, & vocat, & imperat. Non potui amplius quicquam gustare: sed conversus ad eum, ut quamplurima exciperem, longe arcessere fabulas cœpi, sciscitarique quæ esset illa mulier, quæ huc, atque illuc discurreret. Uxor, inquit, Trimalcionis. Fortunata appellatur, quæ nummos modio metitur. Et modo, modo quid fuit? Ignoscet mihi Genius tuus, noluisses de manu illius panem accipere. Nunc nec quid, nec quare, in cælum abiit, & Trimalcionis topanta est. Ad summam, merō meridie si dixerit illi tenebras esse, credet. Ipse nescit quid habeat, adeo saplatus est. Sed hæc lupatria providet omnia; &, ubi non putas, est sicca & sobria bonorum consiliorum. Tantum auri vides; est tamen malæ linguæ pica pulvinaris: Quem amat, amat: quem non amat, non amat. Ipse Trimalcio fundos habet, qua milvi volant. Numorum numos. Argenti in ostiæ illius cella, plus jacer, quam quisquam

in

in fortunis habet : Família vero babæ !
babæ ! non me hercules puto , decimam
partem esse , quæ dominum suum novit.
Ad summam quemvis ex istis babæcalis,
in rutæ folium conjicit. Nec est , quod
putes ; illum quicquam emere , omnia do-
mi nascuntur : lana , credræ , piper . lac
gallinaceum si quæsieris , invenies . Ce-
terum paruim illi bona lana nascebatur .
Arietes à Tarento emit , & eos cura-
vit in gregem . Mel Atticum ut domi
nasceretur , apes ab Athenis jussit afferri .
obiter & vernaculæ , quæ sunt melius-
culæ , à Græculis fient . Ecce intra hos
dies scripsit , ut illi ex India semen bo-
letorum mitteretur ; nam Musam quidem
nullam habet , quæ non ex onagro nata
sit . Vides tot culcitras ? Nulla , non aut
conchiliatum , aut coccineum tomentum
habet , tanta est animi beatitudo ! Re-
liquos autem collibertos ejus , cave con-
temnas . valde succosi sunt . Vides illum ,
qui in imo imus recumbit ? hodie sues
octingenta possidet ; de nihilo crevit : so-
lebat collo modo suo , ligna portare . Sed
quomodo dicunt ? ego nihil scio : sed au-
divi , quomodo Incuboni pileum rapuis-
set , & thesaurum invenit . Ego nemini
invi-

in video, si qua Deus dedit: Est tamen sub
alapa, & non vult sibi male. Itaque pro-
xime, cum hoc titulo proscripsit: C.
POMPEIUS DIOGENES EX KALENDIS
JULIIS COENACULUM LOCAT. IPSE ENIM
DOMUM EMIT. Quid ille, qui libertini
loco jacet? quam bene se habuit! non
impropero. Ille sextertium suum vidit
decies; sed male vacillavit. Non puto
illum capillos liberos habere; nec me-
hercules sua culpa; (ipso enim homo me-
lior non est) Sed libertorum scelerato-
rum, qui oīnnia ad se fecerunt. Scito au-
tem sociorum ollam male fervere: & ubi
semel res inclinata est, amici de medio.
Et quam honestam negotiationem exer-
cuit, quod illum sic vides exe...? libitina-
rius fuit. Solebat sic cœnare, quomodo
Rex, apros gausapatos opera pistoria, vi-
scocos, pistores. Plus vini sub mensa ef-
fundebatur, quam aliquis in cella habet.
Phantasia, non homo. Inclinatis quoque
rebus suis, cum timeret, ne creditores il-
lum conturbare existimarent, hoc titulo
cautionem proscripsit: JULIUS PROCULUS
AUCTIONEM FACIET RERUM SUPERVA-
CUARUM. Interpellavit tam dulces fa-
bulas Trimalcio; nam jam sublatum erat
fer-

ferculum, hilaresque convivæ vino sermonibusque publicatis, operam cœperant dare. Is ergo reclinatus in cubitum, Hoc vinum, inquit, vos oportet svave faciatis. Pisces natare oportet. Rogo, me putatis illa cœna esse contentum, quam in theca repositorii videratis? *sic notus Ulyxes?* Quid ergo est? oportet etiam inter cœnandum Philologiam nosse. Patrono meo ossa bene quiescant, qui me hominem inter homines voluit esse. Nam mihi nihil novi potest afferri, sicut ille feri cuiuslata mel habuit præxim. Cælus hic, in quo duodecim Dij habitant, in totidem se figuræ convertit; & modo fit Aries. Itaque quisquis nascitur illo signo, multa pecora habet, multum lanæ: caput præterea durum, frontem expudoratam, cornu acutum. Plurimi hoc signo scholastici nascuntur, & Arieti illi. Laudamus urbanitatem Mathematici. Itaque adjecit. Deinde totus Cælus Taurulus fit. Itaque tunc calcitrofi nascuntur, & bubulci, & qui se ipsi pascunt. In Geminis autem nascuntur bigæ, & boves, & colei, & qui utrosque parietes linunt. In Cancro ego natus sum; ideo multis pedibus sto, & in mari, & in ter-

ra multa possideo. Nam Cancer, & hoc
& illoc quadrat : Et ideo jamdudum ni-
hil super illum posui, ne Genesim meam
premerem. In Leone cātaphagi nascun-
tur, & imperiosi. In Virgine, Mulieres,
& fugitivi, & compediti. In Libra, lanio-
nes, & unguentarii, & quicumque ali-
quid expediunt. In Scorpione, Venena-
rii, & Percussores. In Sagittario, Strabon-
es, qui holera spectant, lardum tollunt. In
Capricorno, Ærumnosi, quibus p̄æ mā-
la sua cornua nascuntur. In Aquario, co-
pones, & cucurbitæ. In Piscibus, Obso-
natores & Rethores. Sic Orbis vertitur,
tamquam Mola : & semper aliquid mali
facit, ut homines aut nascantur, aut
pereant. Quod autem in medio, cespī-
tem videtis, & super cespitem favum,
nihil sine ratione facio. Terra mater est in
medio, quasi ovum, corrotundata : & o-
mnia bona in se habet, tamquam favus.
Sophos, universi clamamus, & sublati
manibus ad Camaram, juramus Hippar-
chum Aratumque, comparandos illi ho-
mines non fuisse ; Donec advenierunt
Ministri, ac tolaria proposuerunt toris,
in quibus retia erant picta, subsessores-
que cum venabulis, & totus venationis

apparatus. Nec dum sciebamus, quo mit-
teremus suspiciones nostras ; cum extra
Triclinium clamor sublatuſ est ingens : &
ecce canes laconici , etiam circa mensam
discurrere cœperunt. Secutum est hos
repositorium , in quo positus erat primæ
magnitudinis aper, & quidem pileatus,
è cuius dentibus, sportellæ dependebant
duæ, palmulæ textæ : Altera Caryotis, al-
tera Thebaicis repleta. Circa autem mi-
niores porcelli, ex copto placentis facti,
quasi uberibus imminerent, scropham
esse positam significabant, & hi quidem
Apophoreta fuerunt. Ceterum ad scin-
dendum aprum, non ille carpus accessit,
qui altilia laceraverat ; sed barbatus in-
gens, fasciis cruralibus alligatus, & ali-
cula subornatus polymita, strictoque ve-
natorio cultrō ; latus apri vehementer
percussit ; ex cuius plaga turdi evolave-
runt. Parati aucupes cum arundinibus
fuerunt, & eos circa Triclinium volitan-
tes momento exceperunt. Inde, cum
suum cuique jussisset referri Trimalcio,
adjecit : Etiam videte, quam porcus ille
silvaticus, totam comedet glandem. Sta-
tim pueri ad sportellas accesserunt, quæ
pendebant è dentibus, Thebaicasque, &
Caryo-

Caryotas ad numerum , divisere cœnanti-
tibus. Interim ego , qui privatum habe-
bam secessum in multas cogitationes di-
ductus sum : Quare aper pileatus intras-
set. Postquam itaque omnis bacalusias
consumpsi : duravi interrogare illum In-
terpretem meum , quid me torqueret.
At ille : Plane etiam hoc , servus tuus
indicare potest. Non enim ægnigma est ;
sed res aperta. Hic aper , cum heri sum-
mam cœnam vindicasset , à conviviis di-
missus : Itaque hodie tamquam libertus
in convivium revertitur. Damnavi ego
stuporem meum , & nihil amplius inter-
rogavi , ne viderer nunquam inter ho-
nestos cœnassé. Dum hæc loquimur ,
puer speciosus , vitibus hederisque redi-
mitus , modo Bromium , interdum Lyæum ,
Euchiumque confessus , Calathisco uvas
circumtulit , & poëmata domini sui , acu-
tissima voce traduxit. Ad quem sonum
conversus Trimalcio : Dionysè , inquit ,
liber esto. Puer detraxit pileum apro ,
capitique suo imposuit. Tum Trimalcio
rursus adjecit : Non negabitis me , inquit ,
habere Liberum patrem. Laudavimus
dictum Trimalcionis , & circumeuntes
puerum sane perbasiamus. Ab hoc fer-

culo Trimalcio ad Jasnum surrexit.
Nos libertatem sine Tyranno naēti, cœ-
pimus invitare convivarum sermones;
Clamat itaque primus, cum pataracina
poposcisset; Dies, inquit, nihil est: dum
versa te, nox fit: Itaque nihil est melius,
quam de cubiculo reēta in triclinium ire.
Et mundum frigus habuimus: vix me
balneus calfecit; tamen calda potio ve-
stiarus est. Staminatas duxi, & plane
matus sum; vinum mihi in cerebrum a-
biit. Excepit Seleucus fabulæ partem:
Et ego, inquit, non cotidie lavor; Bal-
iscus enim fullo est. Aqua dentes habet,
& cor nostrum cotidie liquefit; sed,
cum multis pultarium obduxerat, frigori læ-
casim dico; Nec sanc lavare potui, fui
enim hodie in funus. Homo bellus, tam
bonus Chrysanthus animam eboliit: mo-
do modo me appellavit: videor mihi
cum illo loqui. Hei est, Hei! Utres in-
flati ambulamus; minores quam muscæ.
Si nis tamen aliquam virtutem habent:
Nos non pluris sumus, quam bullæ. Et
quid si non abstinax fuisset? quinque
dies aquam in os suum non conjecit,
non micam panis, tamen abiit. At plu-
res medici illum perdiderunt, imo ma-
gis

gis malus fatus; Medicus enim nihil aliud est, quam animi consolatio. Tamen bene elatus est, vitali lecto, stragulis bonis: planetus est optime, manumisit aliquot: etiam si maligne illum ploravit uxor. Quid si non illam optimè accepisset? Sed mulier, milvinum genus. Nemini nihil boni facere oportet: æque est enim ac si in puteum conjicias. Sed antiquus amor carcer est. Molestus fuit Phileros, qui proclamavit: Vivorum meminerimus: Ille habet, quod sibi debebatur: Honeste vixit, honeste obiit. Quid habet quod queratur? Abax secrevit, & paratus fuit quadrantem de stercore mordicus tollere. Itaque crevit, quidquid crevit, tamquam favus. Puto me hercules illum reliquisse solida centum, & omnia in numis habuit. De re tamen ego verum dicam, qui linguam caninam comedи. Duræ buccæ fuit, linguosus, Discordia non homo. Frater ejus fortis fuit, amicus amico, manu uncta, plena membra, & inter initia malam Parram pilavit. Sed recorrexit costas illius, prima vindemia: vendidit enim vinum, quantum ipse voluit: Et, quod illius mentum sustulit, hereditatem accepit, ex qua plus

involavit, quam illi relicturn est. Et ille
Stips, dum fratri suo irascitur; nescio cui
terræ filio, patrimonium legavit. Longe
fugit, quisquis suos fugit. Habuit au-
tem Oracularios servos, qui illum pes-
sum dederunt: Nunquam autem recte
faciet, qui cito credit; utique homo ne-
gotians: Tamen verum, quod frunitus
est, quam diu vixit: cui datum est, non
cui destinatum. Plane Fortunæ filius, in
manu illius plumbum, aurum fiebat. Fa-
cile est autem, ubi omnia quadrata cur-
runt. Et quod putas illum annos secum
tulisse septuaginta, & supra: Sed corneo-
lus fuit, ætatem bene ferebat, niger
tamquam corvus. Noveram hominem o-
lim oliorum, & adhuc salax erat. Non me-
hercules illum puto in domo canem reli-
quisse. Imo etiam puellarius erat: o-
mnis Minervæ homo, nec improbo; hoc
solum enim secum tulit. Hæc Phileros
dixit; illa Ganymedes; Narratis, quod
nec ad Cœlum, nec ad Terram pertinet;
cum interim nemo curat, quid annonam
mordet. Non mehercules hodie buc-
cam panis invenire potui; & quomodo
ficcitas perseverat? jam annum esurio.
Ædilibus male eveniat, qui cum pisto-
ribus

ribus colludunt. Serva me, servabo te. Itaque populus minutus laborat, nam isti maiores maxillæ, semper Saturnalia agunt. O si haberemus illos Leones, quos ego hic inveni, cum primum ex Asia veni! Illud erat vivere. Similia Sicilia interiores, & larvas, sic istos peridabant, ut illis Jupiter iratus esset. Sed memini Safinium, tunc habitabat ad arcum veterem me puer, Piper, non homo. Is quacumque ibat, terram adurebat; sed rectus, sed certus, amicus amico, cum quo audacter posses in tenebris micare. In curia autem, quomodo singulos vel pilabat, tractabat, nec sceinas loquebatur: sed dilectum cum ageret; Porro in foro, sic illius vox crescebat, tamquam tuba. Nec sudavit unquam, nec expuit. Puto enim, nescio quid Asia Dis habuisse. Et quam benignus resalutare, nomina omnium reddere, tamquam unus de nobis. Itaque illo tempore annona, pro luto erat. Asse panem quem emisses, non potuisses cum altero devorare; nunc oculum bubulum vidi majorem. Hei, Hei quotidie hæc colonia retroversus crescit, tamquam coda vituli. Sed quare non habemus Ædilem

trium Cauniarum, qui sibi mavult assem,
quam vitam nostram. Itaque domi gau-
det: plus in die humorum accipit,
quam alter patrimonium habet. Jam scio
unde acceperit denarios mille aureos;
sed, si nos coleos habereimus, non tan-
tum sibi placeret. Nunc populus est do-
mi leones, foras vulpes; Quod ad me
attinet jam pannos meos comedii, & si
perseverat haec annona, casulas meas
vendam. Quid enim futurum est, si nec
Dii, nec homines ejus coloniae miseren-
tur? Ita meos fruniscar, ut ego puto
omnia illa Ædilibus fieri. Nemo enim
Cœlum Cœlum putat: Nemo jejunium
servat: Nemo Jovem pilum facit: Sed o-
mnes opertis oculis bona sua computant.
Antea stolæ ibant, nudis pedibus in
Clivum, passis capillis, mentibus puris;
& Jovem aquam exorabant: Itaque sta-
tim urceatim plovebat, aut tunc, aut
nunquam; & omnes ridebant, ut Dii
tamquam mures. Itaque Dii pedes la-
vatos habent: quia nos Religiosi non su-
mus, agri jacent. Orote, inquit Echion
centenarius, melius loquere. Modo sic,
modo sic, inquit. Rusticus varium por-
cum perdiderat. quod hodie non est,

cras

eras erit; sic vita truditur. Non me hercules patria melior dici potest, si homines haberet: Sed laborat hoc tempore, nec hoc sua. Non debemus delicati esse: ubique medius Cœlus est. Tu, si alii cubi fueris, dices hic Porcos coctos ambulare. Et ecce habituri sumus munus excellens inter duo, die festa, familia non lanistitia, sed plurimi liberti. Et Titus noster magnum animum habet, & est caldicer, ebrius: aut hoc, aut illud erit. Quod utique, nam illi domesticus sum, non est mixcix. Ferrum optimum daturus est, sine fuca: Carnarium in medio, ut Amphitheatum videat. Et habet, unde relictum est illi sestertium trecenties: decessit illius Pater male: ut quadringenta impendat, non sentiet patrimonium illius, & sempiterno nominabitur. Jam Manios aliquot habet, & mulierem effedariam, & dispensatorem Glyconis, qui deprehensus est, cum Domina sua delectaretur: Videbis populi rixam inter Zelotypos, & Amasiunculos. Glyco autem, sestertiarius homo, dispensatorem ad bestias dedit. Hoc est, se ipsum traducere. Quid servus peccavit, qui coactus est facere? Magis illa ma-

tella digna fuit , quam Taurus jactaret ?
sed qui asinum non potest , stratum cæ-
dit. Quid autem Glycon putabat Her-
mogenis filiam , unquam bonum exitum
facturam ? Ille milvo volanti , poterat un-
gues refecare. Colubra restem non pa-
rit. Glyco , Glyco dedit suas . : Itaque ,
quandiu vixerit , habebit stigma , nec il-
lam nisi Orcus delebit. Sed sibi quisque
peccat. Sed subolfacio , quod nobis epu-
lum , daturus est Mammea , binos dena-
rios mihi , & meis : quod si hoc fecerit ,
eripiat Norbano totum favorem. Scias
oportet , plenis velis hunc vinciturum.
Et revera , quid ille nobis boni fecit ?
Dedit gladiatores sestertiarios , jam de-
crepitos , quos si sufflasse , cecidissent :
Jam meliores bestiarios vidi. Occidit de-
lucerna equites : putares eos gallos gal-
linaceos : alter burdubasta : alter loripes :
tertiarius : mortuus pro mortuo , qui ha-
bet nervia præcisa. Unus alicujus fla-
turæ fuit Thrax , qui & ipse ad Dictata
pugnavit. Ad summam , omnes postea
lecti sunt , adeo de magna turba adhebe-
re acceperant , plane fugæ meræ. Munus
tamen , inquit , tibi dedi : Et ego tibi plo-
do. Computa , & tibi plus do , quam ac-
cepisti :

cepi: manus manum lavat. Videris mihi Agamemnon dicere: Quid iste argutat molestus? Quia tu, qui potes loqui, non loquere. Non es nostræ fasciæ, & ideo pauperorum verba derides. Scimus te præ literis, fatuum esse. Quid ergo est? Aliqua die, te persuadeam; ut ad villam venias, & videoas casulas nostras: Inveniemus quod manducemus: Pullum, ova. Belle erit, etiam si omnia, hoc anno tempestas dissipare paravit; inveniemus ergo, unde saturi fiamus. Etiam tibi discipulus crescit Cicaro meus, jam quatuor parti dicit; si vixerit, habebis ad latu[m] servulum. Nam, quidquid illi vacat, caput de tabula non tollit: ingeniosus est, & bono filio, etiam si tum naves, morbosus est. Ego illi jam tres cardeles occidi, & dixi, quod mustella comedit. Invenit tamen alias nervas, & libentissime pingit. Ceterum jam Græculis calcem impingit, & Latinas cœpit non male appetere, etiamsi Magister ejus sibi placens sit. Nec uno loco consistit; sed venit dem Literas! sed non vult laborare. Est & alter, non quidem doctus, sed curiosus, qui plus docet, quam scit. Itaque feriatis diebus, solet domum venire,

nire, & quicquid dederis, contentus est. Emi ergo nunc puerο aliquot libras rubricatas, Quia volo illum, ad domus rationem, aliquid de jure gustare. Habet hæc res panem. Nam literis satis inquinatus est : Quod si resilierit ; destinavi illum, Artificii docere, aut Constreinum, aut Præconem ; aut certe Causidicum, quod illi auferre non possit nisi Orcus. Ideo illi cotidie clamo : Primigeni, credem mihi, quicquid discis, tibi discis. Vides Phileronem Causidicum, si non didicisset, hodie famem à labris non abigeret. Modo modo, collo suo circumferebat onera venalia : nunc etiam adversus Norbanum se extendit. Literæ thesaurum est, & Artificium nunquam moritur. Ejusmodi fabulæ vibrabant, cum Trimalcio intravit, & deterfa fronte unguento, manus lavit, spacioque minimo interposito : Ignoscite mihi (inquit) Amici, multis jam diebus venter mihi non respondit, nec Medici se inventiunt : Profuit mihi tamen Maleicorum, & tæda, ex aceto. Spero tamen jam ventrem, pudorem sibi imponit; alioquin circa stomachum mihi sonat, putes Taurum ; Itaque, si quis vestrum voluerit

sua

Sua rem causa facere: Non est, quod illum
pudeat. Nemo nostrum solide natus est.
Ego nullum puto tam magnum tormentum esse, quam continere. Hoc solum
vetare, ne Jovis potest. Rides Fortunata? quæ soles me nocte desomnem fa-
cere. Nec tamen in Triclinio ullum ve-
tui facere, quod se juvet. Et Medici ve-
tant continere: Vel, si quid plus venit,
omnia foras parata sunt: Aqua, lassant,
& cetera minutalia; Credite mihi, ana-
thimias is, si in cerebrum it, & in toto
corpore fluxum facit; Multos scio, sic
periisse, dum nolunt sibi verum dicere.
Gratias agimus liberalitati indulgentiæ-
que ejus, & subinde castigamus crebris
potiunculis, risum. Nec adhuc scieba-
mus, nos in medio lautiarum, quo ajunt,
divo laborare: Nam cum mundatis ad
Symphoniam mensis, tres albi sues in Tri-
clinium adducti sunt capistris & tinti-
nabulis culti: quorum unum, bimum No-
menculator esse dicebat: Alterum tri-
num: tertium vero jam senem. Ego
putabam Petauristarios intrasse, & Por-
cos, sicut in Circulis mos est, portenta
aliqua facturos. Sed Trimalcio expecta-
tione discussa: Quem, inquit, ex eis vul-

tis

tis in cœnam statim fieri? Gallum enim gallinaceum, Penthiacum, & ejusmodi nænias rustici faciunt: mei coci etiam vitulos, eno cocto solent facere. Continuoque cocum vocari jussit, & non expectata electione nostra, maximum natu jussit occidi. Et clara voce: Ex quota decuria es? cum ille se ex quadragesima respondisset: Emptitus, inquit, an domi natus es? Neutrum, inquit cocus; sed testamento Pansæ, tibi relictus sum. Vide ergo, ait, diligenter ponas; si non, te jubebo in decuriam viatorum conjici. Et quidem cocum, potentia admonitum, in culinam obsonium duxit. Trimalcio autem, miti ad nos vultu, respexit: Et vinum, inquit, si non placet, mutabo; vos illud oportet bonum faciatis. Deorum beneficio non emo: Sed nunc quicquid ad salivam facit, in suburbano nascitur eo, quod ego adhuc non novi. Dicitur confine esse Tarracinensibus & Tarentinis. Nunc conjugere agellis, Siciliam volo, ut cum Africam libuerit ire, per meos fines navigem. Sed narratu mihi Agamemnon, quam controversiam hodie declamasti. Ego autem si causas non ago; in divisione tamen lite-

ras didici, & ne me putas studia fastiditum, tres Bibliothecas habeo : unam Græcam, alteram Latinam. Dic ergo, si me amas, peristas in declamationis tuæ. Cum dixisset Agamemnon : Pauper, & dives inimici erant; ait Trimalcio, quid est pauper ? Urbane, inquit Agamemnon, & nescio quam controversiam exposuit. Statim Trimalcio: Hoc, inquit, si factum est, controversia non est : Si factum non est, nihil est. Hæc aliaque, cum effusissimis prosequeremur laudationibus : Rogo, inquit, Agamemnon mihi carissime : Numquid duodecim ærumnas Herculistenes, aut de Ulysse fabulam: Quemadmodum illi Cyclops, pollicem poricino extorsit ? Soiebam hæc ego puer apud Homerum legere. Nam Sibyllam quidem Cumis, ego ipse oculis meis vidi, in ampulla pendere; & cum illi pueri dicerent : Sibylla tethilis ; respondebat illa, Apothan in helo. Non dum efflaverat omnia, cum repositorium cum sue ingenti mensam occupavit. Mirari nos celeritatem cœpimus, & jurare ne gallum quidem gallinaceum, tam citoto percoqui potuisse ; tanto quidem magis, quod longe major nobis porcus videba-

debatur esse, quam paulo ante Aper fucrat. Deinde magis, magisque Trimalcio intuens eum : Quid? Quid, inquit, Porcus hūc, non est exenteratus ? Non me hercules est. Voca, voca cōcum in me-
dio. Cum constitisset ad mensam coccus tristis, & diceret se oblitum esse exen-
terare. Quid oblitus ? Trimalcio exclam-
mat : Putes illum piper, & cuminum non
conjecisse ? despolia. Non sit mora : de-
spoliatur coccus, atque inter duos torto-
res mœstus consistit. Deprecari tamen
omnes cœperunt, & dicere : Solet fieri;
Rogamus mittes; postea si fecerit, Nemo
nostrum pro illo rogabit. Ego crudelis-
simæ severitatis, non potui me tenere;
sed inclinatus ad aurem Agamemnonis:
Plane, inquam, hic debet servus esse
nequissimus. Aliquis oblivisceretur Por-
cum exenterare ? Non mehercules illi
ignoscerem, si pisces præterisset. At
non Trimalcio, qui relaxato in hilarita-
tem vultu : Ergo, inquit, quia tam malæ
memoriæ es, palam nobis illum exente-
ra. Recepta Coccus tunica, cultrum arri-
puit, Porcique ventrem hinc atque il-
linc, timida manu secuit. Nec mora, ex
plagis ponderis inclinatione crescenti-
bus,

bus, tomacula cum botulis effusa sunt.
Plausum, post hoc automaton, familia
dedit, & Gaio feliciter conclamavit: Nec
non cocus potionē oneratus est, etiam
argentea corona, poculumque in lance
acepit Corinthia: quam cum Agame-
mnon propius consideraret, ait Trimalcio:
Solus sum, qui vera Corinthia habeam.
Expectabam, ut pro reliqua insolentia,
diceret sibi vasa Corintho afferri. Sed il-
le melius: Et forsitan, inquit, quæris,
quare solus Corinthia vera possideam?
quia scilicet Aërarius, à quo emo, Corin-
thus vocatur: Quid est autem Corinthium, nisi quis Corinthum habeat? Et,
ne me putetis nefarium esse, valde be-
ne scio, unde primum Corinthia nata
sint. Cum Ilium captum est, Annibal ho-
mo vafer, & magnus Scelio, omnes sta-
tuas æneas, & aureas, & argenteas in u-
num rogum congregavit, & eas incendit;
factæ sunt in unum æra miscellanea. Ita
ex hac massa fabri sustulerunt, & fece-
runt catilla, & paropsides, statuncula.
Sic Corinthia nata sunt ex omnibus in
unum; Nec hoc, nec illud. Ignoscetis
mihi, quid dixero: Ego malo mihi vitrea.
Certe nolunt. Quod si non frangerentur;

mallem mihi quam aurum, nunc autem
vilia sunt. Fuit tamen faber, qui fecit
phialam vitream, quæ non frangebatur.
Admissus erga Cæsarem est; cum suo mu-
nere: Deinde fecit reporrigere Cæsari,
& illam in pavimentum projecit. Cæsar
non poterat validius, quam expavit. At ille
sustulit phialam de terra: collisa erat,
tamquam vasum æneum. Deinde mar-
tiolum de sinu protulit, & phialam cito
belle correxit. Hoc facto putabat se co-
leum Jovis tenere. Utique postquam
illi dixit. Nunquid alius scit hanc con-
dituram vitreorum? Vide modo. Post-
quam negavit, jussit illum Cæsar decol-
lari: Quia enim si scitum esset; aurum
pro luto, haberemus. In argento plane
studiosus sum. Habeo scyphos urnales
plus minus, quemadmodum Cassandra
occidit filios suos; & pueri mortui ja-
cent, sicuti vere putes. Habeo Capidem,
quam reliquit Patronus meus; ubi Dæ-
dalus Nioben in equum Trojanum in-
cludit. Nam hemerotis pugnassent pe-
traitis in poculis. Habeo omnia ponde-
rosa; meum enim intelligere, nulla pe-
cunia vendo. Hæc dum refert, puer ca-
licem projecit; ad quem respiciens Tri-

mal-

malcio : Cito , inquit, Te ipsum cæde,
quia nugax es ; statim puer demisse la-
bari. At ille : Quid me, inquit, rogas?
tamquam ego tibi molestus sim. Suadeo
à te impetres, ne sis nugax. Tandem er-
go exoratus à nobis, missionem dedit
puero. Ille dimissus circa mensam per-
cucurrit, & aquam foras, vinum intro-
clamavit. Excipimus urbanitatem jocan-
tis , & ante omnes Agamemnon, qui
sciebat , quibus meritis revocaretur ad
cœnam. Ceterum laudatus Trimalcio
hilarius bibit, etiam ebrio proximus. Ne-
mo , inquit, vestrum rogat Fortunatam
meam , ut saltet ? Credite mihi, corda-
cem nemo melius dicit : atque ipse ere-
ctis supra frontem manibus. Syrum hi-
strionem exhibebat, concinente tota fa-
milia : Madeia, Perimadeia ; & prodiisset
in medium, nisi Fortunata ad aurem ac-
cessisset : &, credo, dixerit : Non decere
gravitatem ejus , tam humiles ineptias.
Nihil autem tam inæquale erat : Nam
modo, ad Fortunatam suam revertebatur,
modo ad Naturam. Et plane interpellav-
it saltationis libidinem Actuarius , qui
tamquam urbis Acta recitavit. vii. Kal.
Sextiles , in prædio Cumano , quod est

Trimalcionis , nati sunt pueri **xxx**,
puellæ **xL** : Sublata in horreum ex a-
rea , tritici millia modium quingenta:
Boves domiti quingenti. Eodem die Mi-
thridates servus in crucem actus est:
Quia Gaji nostri Genio male dixerat. Eo-
dem die in arcam relatum est, quod col-
locari non potuit, seftertium centies.
Eodem die incendium factum est, in hor-
tis Pompeianis , ortum nocte ex ædibus
villici. Quid ? inquit Trimalcio, quan-
do mihi Pompeiani horti empti sunt ?
Anno priore , inquit Actuarius, & ideo
in rationem nondum venerunt. Excan-
duit Trimalcio : & quicumque , inquit,
mihi fundi empti fuerint , nisi intra sex-
tum mensem sciero , in rationes meas
inferri veto. Jam etiam edicta Ædilium
recitabantur : & Saltuariorum testamen-
ta, quibus Trimalcio cum elogio , exhe-
redabatur. Jam nomina villicorum : &
repudiata à circumitore Liberta, in Bal-
neatoris contubernio deprehensa : & A-
triensis, Bajas relegatus. Jam reus factus
dispensator: & judicium inter cubicula-
rios actum. Petauristarii autem tandem
venerunt : Baro insulsissimus , cum scalis
constitit , puerumque jussit per gradus,

&

& in summa parte odaria saltare: Circulos deinde ardentes transire, & dentibus amphoram sustinere. Mirabatur hæc solus Trimalcio, dicebatque ingratum artificium esse. Ceterum duo esse in rebus humanis, quæ libentissime spectaret, Petauristarios, & cornices: reliqua animalia, cromataricas meras esse: Nam & comœdos, inquit, emeram, & malui illos Attellam facere, & Choraulem meum jussi Latine cantare. Cum maxime, hæc dicente Gajo, puer Trimalcionis delapsus est. Conclamavit familia, nec minus convivæ, non propter hominem tam perditum, cuius etiam cervices fractas libenter vidissent: Sed propter malum exitum cœnæ, ne necesse haberent alienum mortuum plorare. Ipse Trimalcio cum graviter ingemuisset, superque brachium tamquam læsum, incubuisset; concurrere Medici, & inter primos, Fortunata crinibus passis, cum scypho; misseramque se atque infelicem proclamavit. Nam puer quidem, qui ceciderat, circumibat jamdudum pedes nostros, & missionem rogabat. Pessime mihi erat, ne his precibus, periculi aliquid catastropha quæreretur: Nec enim adhuc ex-

ciderat cocus ille , qui oblitus fuerat,
porcum exenterare. Itaque totum circumspicere Triclinium cœpi, ne per parietem automaton aliquod, exiret ; utique postquam servus verberari cœpit, qui brachium Domini contusum, alba potius, quam conchiliata , involverat lana. Nec longe aberravit suspicio mea : in vicem enim cœnæ , venit decretum Trimalcionis , quo puerum jussit liberum esse, ne quis posset dicere , tantum virum esse à servo , liberatum. Comprobamus nos factum, & quam in præcipiti res humanæ essent , vario sermone garrimus. Ita , inquit Trimalcio, non oportet hunc casum sine inscriptione transire ; statimque codicillos poposcit, & non diu, cogitatione distorta, hæc recitavit :

Quod non expectes, ex transverso fit:

Et super nos Fortuna negotia curat.

Distichon Trimalcionis est, cum Elego suo :

Quare da nobis, vina falernapuer.

Ab hoc Epigrammate cœpit Poëtarum esse mentio ; diuque summa carminis penes Mopsum Thracem , memorata est ; donec Trimalcio : Rogo , inquit, Magister ; *Quid putas inter Ciceronem, &* Publi-

Publum interesse? Ego alterum puto,
disertiorēm fuisse: alterum honestiorem.
Quid enim his melius dici potest?

*Luxuria ritu Martis marcent mœnia
Tuo palato clausus pavō nascitur,
Plumato amictus auro Babylonico :
Gallina tibi Numidica, tibi Gallus spado,
Ciconia etiam grata, peregrina, hospita,
Pietaticultrix, gracilipes, crotalifria,
Avis exul hiemis, titulus tepidi temporis,
Nequitia nidum in cacabo fecit meo.*

*Quo margarita cara, tribacca Indica?
An ut Matrona ornata phaleris pelagiis,
Tollat pedes, indomita in strato extraneo?
Smaragdum ad quam rem, viridem,
 preciosum vitrum?*

*Quo Carchedonios optas ignes lapideos,
Nisi ut scintillent? probitas est carbunculos,
Æquum est inducere nuptam ventum tex-
tilem,*

Palam prostare nudam in nebula luna.

Quod autem, inquit, putamus secun-
dum literas, difficillimum esse artificium?
Ego puto Medicum & Numularium.
Medicus, qui scit, quid homunciones in-
tra præcordia sua haheant, & quando
febris veniat. Etiam si illosodi pessime
qui mihi jubent sæpe Anatinam parari.

Numularius, qui per argentum æs videt.
Nam mutæ bestiæ laboriosissimæ, bo-
ves, & oves. Boves, quorum beneficio
panem manducamus : Oves, quia lana
illæ nos glorioſos faciunt, & facinus in-
dignum effet, si aliquis ovillam tunicam
haberet : Apes enim ego divinas bestias
puto, quæ mel vomunt, etiamſi dicun-
tur, illud a Jove afferre. Ideo autem pun-
gunt, quia ubicumque dulce est, ibi &
acidum invenies. Jam etiam Philoſo-
phos de negotio dejiciebat, cum Pitta-
cia in ſcypha circumferri coeperunt.
Puerque ſuper hoc poſitus officium, Apo-
phorata recitavit, argentoſum ſceleratum.
Allata eſt perna, ſupra quam acetabula
erant poſita, cervical, offla, colaris. Al-
lata eſt ſerisapia, & contumelia acro-
phragiæ ſæledatæ ſunt, & censuſ cuſum
malo; porri, & persica; flagellum, &
cultrum: accepit paſſeres & muſcarium,
uvam paſſam, & mel Atticum; cœnato-
ria, & forensia; offlam, & tabulas: ac-
cepit canalem, & pedalem: lepus, &
ſolea eſt allata: murænam & literam,
murem cuſum rana alligatam, faſcemque
betæ. Diu riſimus. Sexcenta hujuſmodi
fuerunt, quæ jam ceciderunt memoria
mea.

mea. Ceterum Ascyltos intemperantis
licentiaz, cum omnia, sublatis manibus
eluderet, & usque ad lacrimas rideret;
unus ex conlibertis Trimalcionis, exca-
duit: is ipse, qui supra me discumbet-
bat: &, quid rides, inquit, berbex?
Antibi non placent lautitiae Domini mei?
Tu enim beatior es, & convivare melius
soles? Ita tutelam hujus loci habeam pro-
pitiam, ut ego, si secundum illum di-
scumberem, jam illi balatum duxisse.
Bellum pomum, qui rideat alios: Lari-
fuga nescio quis nocturnus, qui non va-
let lotium suum. Ad summam, si circum-
minxero illum, nesciet qua fugiat. Non
me hercule, soleo cito fervere, sed in
molli carne, vermes nascentur. Ridet?
Quid habet, quod rideat? Nunquid pa-
ter fenum emit? Lana, eques Romanus
es? Et ego Regis filius. Quare ergo ser-
vivisti? Quia ipse me dedi in servitutem,
& malui civis Romanus esse, quam tri-
butarius: & nunc spero me sic vivere,
ut nemini jocus sim. Homo inter ho-
mines suos, capite aperto, ambulo: assem-
iarium nemini debeo: Constitutum,
habui nunquam: Nemo mihi in foro di-
xit, Redde quod debes: Glebulasemi:

lamellulas paravi : viginti ventres pasco,
& canem : Contubernalem meam rede-
mi , ne quis in illius manus tergeret.
Mille denarios pro capite solvi. Sevir
gratis factus sum. Spero sic moriar, ut
mortuus non erubescam. Tu autem, tam
laboriosus es , ut post te non respicias?
In alio pedicellum vides : In te ricium
non vides ? Tibi soli ridiculi videmur ?
Ecce magister tuus, homo major natu-
placemus illi. · Tulæticulosus, nec mu-
neca arguta svasus fictilis : Imo lorus
in aqua, lentior, non melior : Tu beatior
es, bis prandebis cœna. Ego fidem meam
malo, quam thesauros. Ad summam,
quisquam me bis poposcit. Annis qua-
draginta servivi : Nemo tamen scit, u-
trum servus essem, an liber : Et puer ca-
pillatus in hanc coloniam veni ; adhuc
Basilica non erat facta : Dedi tamen ope-
ram, ut Domino satisfacerem, homini
mali isto & dignitosso , cuius pluris e-
rat unguis, quam Tu totus es : & habe-
bam in domo, qui mihi pedem oppone-
rent hac, illac: Tamen, Genio illius gra-
tias, enatavi. Hæc sunt vera : Athlanam
in ingenuum nasci tam facile est, quam
accedere istoc. Quid nunc stupes, tam-
quam hircus merculia?

Post hoc dictum, Cyton, qui ad pedes stabat, risum jam diu compressum, etiam indecenter effudit. Quod cum animadvertisset adversarius Ascylti, flexit convicium in puerum : & Tu autem, inquit, etiam rides, cepa pirrata ? O Saturnalia ! Rogo, mensis December est ? Quando vicesimam numerasti ? Quid faciat crucis offla, corvorum cibaria ? Curabo jam tibi Jovis iratus sit, & isti, qui tibi non imperat. Ita satur pane fiam, ut ego istud cum liberto meo dono ; alioquin tam tibi de praesentiarum reddidisse. Bene nos habemus, aut isti genge, qui tibi non imperant. Plane qualis dominus, talis & servus. Vix me teneo, & sum natura calidus : Cicer ejus cum capi matrem meam, dupondii non facio : recte video te stu** : publicum mus : Imo terræ tuber. nec sursum nec deorsum non cresco , nisi Dominum tuum in rutæ folium, non conjecit. Nectibi par ero, licet me hercules, Jovem Olympium clames, curabo longe , tibi sit comula ista betalis, & Dominus dupondiarius. Recte venies sub dentem : aut ego non me novi , aut non deridebis, licet barbam auream habeas. Satuna tibi irata sit,

cura-

curabo, & qui te primus de cetero defecit. Non didici geometras, cretica, & alogias inenias : sed lapidarias literas scio. Partes centum dico ad æs, ad pondus, ad numum. Ad summam, si quid vis, ego & tu, sponsiunculam exi deferro Lana. Jam scies Patrem tuum mercedes perdidisse. Quamvis & Rheticam scio : ecce quidem vobis longe venio, late venio, solve me. Dicam tibi, qui de nobis currit, & de loco non movertur : Qui de nobis crescit, & minor fit. Curris, stupes, satagis, tamquam mus in matella. Ergo aut tace, aut meliorem noli molestare, qui te natum non putat, nisi si me judicas anulos buxeos curare, quos amicæ tuæ involasti. Occuponem propitium, eamus in forum, & pecuniás mutuemur. Jam scies hoc ferrrum fidem habere. Vah bella res est volpi suda. ita lucrum faciam, & ita bene moriar, aut populus per exitum meum juret, nisi te toga ubique perversa, fuero persecutus. Bella res & iste, qui te hæc docet, Mufrius non Magister. Didicimus ; dicebat enim Magister : sunt vestra salva : Recta domum : cave circumspicias : cave magorem maledicas : aut numera mappalia.

Ne-

Nemo dupondum evadit. Ego, quod me sic vides, propter artificium méum, Diis gratias ago. Cœperat Ascyltos responderem convicio : sed Trimalcio delectatus colliberti eloquentia : Agite, inquit, scordalias de medio ; s'vaviter sit potius : & tu Hermeros , parce adulescentulo : sanguen illi fervet. Tu melior esto. Semper in hac re, qui vincitur , vincit. Et tu, cum esses capo coco coco , atque cor non habeas. Simus ergo , quod melius est, a primitis hilares, & Homeristas spectemus. Intravit factio statim, hastisque scuta concrepuit. Ipse Trimalcio in pulvino confedit : & cum Homeristæ Græcis versibus colloquerentur , ut insolenter solent : Ille canora voce Latine legebat librum. Mox silentio facto : Scitis, inquit, quam fabulam agant. Diomedes, & Ganymedes , duo fratres fuerunt : horum soror , erat Helena. Agamemnon illam rapuit , & Diana cervam subjecit. Ita nunc Homerus dicit, quemadmodum inter se pugnant Trojani, & Parentini. Vicit scilicet, & Iphigeniam filiam suam Achilli dedit uxorem. Ob eam rem Ajax insanit, & statim argumentum explicabit. Hæc ut dixit

dixit Trimalcio, clamorem Homeristæ
fustulerunt, interque familiam discur-
rentem, vitulus in lance clunaria elixus,
allatus est, & quidem galeatus. Secutus
est Ajax, strictoque gladio, tanquam
insaniret, concidit, ac modo versa, mo-
do spuma gesticulatus; mucrone frusta
collegit, mirantibusque, vitulum parti-
tus est. Nec diu mirari licuit tam ele-
gantes strophas: Nam repente Lacunaria
sonare cœperunt, totumque Triclinum
intremuit. Consternatus ego exsurrexi,
& timui ne per tectum Petauristarius a-
liquis, descenderet. Nec minus reliqui
convivæ mirantes, erexere vultus, expe-
ctantes, quid novi de cœlo nunciaretur.
Ecce autem deductus è lacunaribus su-
bito circulus ingens, de cupa yidelicet
grandi excussus demittitur, cuius per
totum orbem coronæ aureæ, cum ala-
bastris unguenti, pendebant. Dum hæc
apophoreta jubemur sumere, respiciens
ad mensam. Jam illic repositoryum cum
placentis aliquot, erat positum, quod
medium Priapus à pistore factus, tene-
bat, gremioque satis ampio, omnis gene-
ris poma & uvas sustinebat, more vul-
gato. Avidius ad pompam, manus por-
rèxi-

reximus, & repente nova ludorum remissio, hilaritatem sic refecit. Omnes enim placentæ, omniaque poma, etiam minima vexatione contacta, cœperunt effundere crocum, & usque ad nos molestus humor, accedere. Rati ergo sacrum esse periculum, tam religioso apparatu perfusum; consurreximus altius, & Augusto patri Patriæ, feliciter, diximus. Quibusdam tamen, etiam post hanc venerationem, poma rapientibus, & ipsas mappas implevimus. Ego præcipue, qui nullo satis amplio munere, putabam me onerare Gytonis sinum. Inter hæc, tres pueri candidas succincti tunicas, intraverunt: Quorum duo lares bullatos supra mensam, posuerunt: unus pateram vini circumferens, Dii propitii, clamatbat. Ajebat autem, unum Cerdonem; alterum Felicionem; tertium Lucronem vocari. Nos etiam veram imaginem ipsius Trimalcionis, cum jam omnes basiarent, erubuimus præterire.

Postquam ergo omnes bonam mentem, bonamque valetudinem sibi optarunt: Trimalcio ad Nicerotem respexit & solebas, inquit, svavius esse in convictu; nescio quid nunc taces, nec mutis.

tis. Orote, sic felicem me videas ; Narrar illud , quod tibi usu venit. Niceros delectatus affabilitate amici : Omne me inquit, lucrum transeat, nisi jamdudum gaudimonio dissilio , quod te tales video. Itaque hilaria mera sint , etsi timo istos Scholaisticos, ne derideant. Viderint. Narrabo tamen, quid enim mihi aufert , qui ridet ? Satius est rideri , quam derideri. Hæc ubi dicta dedit, tales fabulam exorsus est. Cum adhuc servirem, habitabamus in vico angusto (nunc Gavillæ domus est) ibi , quomodo Dii volunt , amare cœpi uxorem Terentii coponis : noveratis Melissam Tarentinam, pulcherrimum Baci ballum. Sed ego non mehercule, corporaliter , aut propter res venerias curavi ; sed magis, quod bona , moriar, fuit. Si quid ab illa petii , nunquam mihi negatum fuit. Assem semissem habui : in illius sinum demandavi , nec unquam feffellitus sum hujus contubernialis. Ad villam , supremum diem obiit. Itaque per scutum , per ocream egraginavi, quemadmodum ad illam pervenirem. In angustiis autem , amici apparent. Forte Dominus Capuæ exierat ad scruta scita expedienda. Nactus ego occa-

occasione^m, persuadeo hospitem no-
strum, ut mecum ad quintum milliarium
veniat. Erat autem miles fortis, tanquam
orcus apoculanus. Nos circa gallicinia,
Luna lucebat tanquam meridie, ven-
imus inter monimenta. Homo meus cœ-
pit ad stellas facere : sed ego cantabun-
dus & stellas numero : Deinde ut respexi
ad comitem ; ille exuit se, & omnia ve-
stimenta secundum jam posuit mihi in
animo in naso esse. Stabam tamquam
mortuus. At ille circum minxit vestimen-
ta sua, & subito lupus factus est. Noli-
te me jocari putare ; ut mentiar, nullius
patrimonium tanti facio. Sed, quod cœ-
peram dicere : Postquam lupus factus est,
ululare cœpit, & in silvas fugit. Ego pri-
mitus nesciebam, ubi essem : Deinde ac-
cessi ; ut vestimenta ejus tollerem : Illa au-
tem, lapidea facta sunt. Qui mori timore,
nisi ego ? Gladium tamen strinxi, & ma-
taritata umbras cecidi, donec ad villam
Amicæ meæ, pervenirem. In larvam in-
travi ; pene animam ebullivi. Sudor mi-
hi per bifurcum volabat: oculi mortui:
vix unquam refectus sum. Melissa mea
mirari cœpit, quod tam sero ambularem:
&, Si ante, inquit, venisses, saltem no-

bis ajutasses : Lupa enim villam intravit, & omnia pecora, tamquam lanius sanguinem illis misit. Nec tamen derisit, etiamsi fugit : Servus enim noster lancea collum ejus trajecit. Hæc ut audivi, operire oculos amplius non potui, sed luce clara hac nostri domum fugi, tamquam copo copilatus. Et postquam veni in illum locum, in quo lapidea vestimenta erant facta ; nihil inveni, nisi sanguinem. Ut vero domum veni, jacebat miles meus in lecto, tanquam bovis : & collum illius medicus curabat. Intellexi illum versipellem esse, nec postea cum illo, panem gustare potui : Non, si me occidisses. Viderint, qui de hoc alibi expinissent : Ego si mentior, Genios vestros iratos habeam.

Attonitis admiratione universis : Salvo, inquit, Trimalcio, tuo sermone, si qua fides est, ut mihi pili inhorrerunt : Quia scio Niceronem, nihil nugarum narrare. Imo certus est, & minime linguosus : Nam & ipse vobis rem horribilem narrabo. Afinus in tegulis, cum adhuc capillatus essem, nam à puerò vitam chiam gessi i p i m mostri delicatus decessit, me hercules, margaritum, cacritus,

&

& omnium numerum. Cum ergo illum
mater misella plangeret, & nos tum plu-
res in tristimonio essemus: subito strigæ
cœperunt. Putares canem leporem per-
sequi. Habebamus tunc hominem Cap-
padocem, longum, valde audaculum &
qui valebat Jovem iratum tollere. Hic
audacter stricto gladio, extra ostium per-
cucurrit, involuta manu sinistra curiose,
& mulierem, tanquam hoc loco salvum
sit, quod tango; medianam trajecit. Audi-
mus gemitum, & plane non mentior,
ipsam non vidiimus. Baro autem noster
introversus se projectat in lectum, & cor-
pus totum lividum habebat, quasi fla-
gellis cæsus: Quia scilicet illum tetigerat
mala manus. Nos cluso ostio redimus i-
terum ad officium: Sed dum mater ample-
xaret corpus filii sui, tangit & videt mi-
nuciolum de stramentis factum: Non cor
habebat, non intestina, non quicquam:
Scilicet jam strigæ puerum involaverant,
& supposuerant stramentitium vaccato-
nem. Rogo vos, oportet credatis, sunt
mulieres plus sciæ: sunt nocturnæ, &
quod sursum est, deorsum faciunt. Cete-
rum baro ille longus, post hoc factum,
nunquam coloris sui fuit: Imo post pau-

cos dies phreneticus periit. Miramur nos,
& pariter credimus, osculatique men-
sam rogamus nocturnas, ut iuis se te-
neant, dum redimus à cœna. Et sane jam
lucernæ mihi plures videbantur ardere,
totumque triclinium esse mutatum, cum
Trimalcio: Tibi dico, inquit, Plocrime,
nihil narras: nihil nos delectaris? & so-
lebas svavis esse, canturire, belle dever-
bia adjicere, Melicam heu, heu! Ab istis
dulcis carica. Jam, inquit ille, quadri-
gæ meæ decucurrerunt, ex quo poda-
gricus factus sum: Alioquin cum essem
adolescentulus, cantando pene phtisicus
factus sum. Quid saltare? quid deverbia?
quid tonstrinum? quem parem habui, ni-
si unum Apelletem? oppositaque ad os ma-
nu, nescio quid teturum exsibilavit: quod
postea, Græcum esse affirmabat. Nec non
Trimalcio ipse, cum tubicines esset imi-
tatus, ad delicias suas respexit, quem Crœ-
sum appellabat. Puer autem lippus, sor-
didissimus dentibus, catellam nigram, at-
que indecenter pingue, präsina invol-
vebat fascia; panemque semissem pone-
bat supra torum: Atque hac nausea recu-
santem saginabat. Quo admonitus officio
Trimalcio, Scylacem jussit adduci, præ-
sidium

fidium domus, familiæque. Nec mora,
ingentis formæ adductus est canis cate-
na vinclitus, admonitusque ostiarii calce,
ut cubaret; ante mensam se posuit. Tum
Trimalcio jactans candidum panem: Ne-
mo, inquit, in domo mea, me plus amat.
Indignatus puer, quod Scylacem tam
effuse laudaret, catellam in terra depo-
suit; hortatusque, ut ad rixam propera-
ret: Scylax canino, subito, usus ingenio,
teterrimo latratu triclinium implevit,
margaritamque Crœsi, pæne laceravit.
Nec intra rixam tumultus constituit: Sed
candelabrum etiam supra mensam ever-
sum, & vasa omnia crystallina commi-
nuit, & oleo ferventi aliquot convivas
respersit. Trimalcio, ne videretur jactu-
ra motus, basiavit puerum, ac jussit su-
pra dorsum ascendere suum. Non mo-
ratus ille usus equo, manuque plena sca-
pulas ejus subinde verberavit, interque
risum proclamavit: Bucca, bucca, quo^t
sunt hic. Repressus ergo Trimalcio, ca-
mellam grandem jussit misceri, potiones
dividi omnibus servis, qui ad pedes se-
debant, adjecta exceptione: Si quis, in-
quit, noluerit accipere, caput illi
de. interdiu severa, nunc hilaria. perfun-

Hanc humanitatem insecuræ sunt matæ, quarum etiam recordatio me, si qua est dicenti fides, offendit. Singulæ enim gallinæ altiles, pro turdis circulatæ sunt, & ova anserina pileata: Quæ ut comessemus, ambitiosissime nobis Trimalcio petiit: dicens exossatas esse gallinas. Inter hæc, triclinii valvas lictor percussit, amictusque veste alba, cum ingenti frequentia commissator intravit. Ego majestate conterritus, prætorem putabam venisse. Itaque tentavi assurgere, & nudos pedes in terram deferre. Risit hanc trepidationem Agamemnon, & contine te, inquit, homo stultissime. Habinna Sevir est, idemque lapidarius, qui vide-
retur monumenta optime facere.

Recreatus hoc sermone, reposui cubitum, Habinnamque intrantem cum admiratione ingenti, spectabam. Ille autem jam ebrius, uxoris suæ humeris imposuerat manus, oneratusque aliquot coronis, & unguento per frontem in oculos fluente, prætorio loco se posuit, continuo que vinum, & caldam poposcit. Deletatus hac hilaritate, Trimalcio, & ipse capaciorem poposcit scyphum, quæsivitque, quomodo acceptus esset? O-
mnia,

mia , inquit , habuimus , præter te : oculi
enim mei hic erant : & me hercules , be-
ne fuit . Scissa lacuum novendialem ser-
vo suo missello faciebat , quem mortuum
manumiserat . Puto cum vicensimariis
magnam mantissam habet . Quinquagin-
ta enim millibus , existimant mortuum .
Sed tamen s̄vaviter fuit , etiam si coacti
sumus dimidias potionis , supra ossicula
ejus effundere . Tamen , inquit , Trimal-
cio , quid habuistis in cœna ? Dicam , in-
quit , si potuero , non tam bonæ memo-
riæ sum , ut frequenter nomen meum o-
bliviscar . Habuimus tamen in primo
porcum poculo coronatum , & circa , sau-
cunculum , & gizeria optime facta , &
certe betam , & panem autopyrum de
suo sibi , quem ego malo , quam candi-
dum : & vires facit , & cum mea re cau-
sa facio , non ploro . Sequens ferculum
fuit scriblita frigida , & supra , mel cal-
dum , infusum excellens , Hispanum . Ita-
que de scriblita quidem non minimum e-
di : De melle me usque tetigi circa cicer ,
& lupinum , calve arbitratu , & mala sin-
gula . Ego tamen duo sustuli , & ecce in
mappa alligata habeo , nam si aliquid
muneris meo Vernulæ non tulero , habe-

bo convicium. Bene me admonet Domina mea. In prospectu habuimus ursinæ frustum, de quo cum imprudens Scintilla, gustasset, pæne intestinæ sua vomuit. Ego contra, plus libram comedi: Nam ipsum aprum sapiebat: & si, inquam, ursus homuncionem comest: Quanto magis homuncio debet ursum comeſſe? In summa habuimus caseum mollem, & sapa, & cocleas singulas, & cordis fusta, & epatia in catillis, & ova pileata, & rapam & senape, & catillum concagatum, pax palamedes, & in alveo circulata sunt oxicomina. Unde quidam, etiam improbiter nos pugno sustulerunt: Nam perna emissionem dedimus. Sed narra mihi Gai rogo, Fortunata quare non recumbit? Quomodo nosti illam, inquit, Trimalcio, nisi argentum composuerit, nisi reliquias pueris diviserit; Aquam in os suum, non rejicit. Atqui, respondit Habinnas, nisi illa discumbit, ego me apoculo. Et cœperat surgere, nisi signo dato, Fortunata quater amplius, à tota familia esset vocata. Venit ergo galbino succincta cingillo, ita ut infra cerasina appareret tunica; & periscelides tortæ, phœcasiaque inauratæ. Tunc sudario manus

manus tergens , quod in collo habebat , applicat se illi Toro , in quo Scintilla Habinnæ discumbebat uxor , osculataque plaudentem : est te , inquit , videre . Eo deinde perventum est , ut Fortunata armillas suas , crassissimis detraheret lacer-
tis , Scintillæque miranti ostenderet . Ultimo etiam periscelides resolvit , & reticulum aureum , quem ex sobriissa esse dicebat . Notavit hæc Trimalcio , jussit que afferri omnia : & , Videtis , inquit , mulieres compedes : sic nos Barca-
læ de spoliatur . Sex pondo & felibram debet habere : Et ipse nihilominus , habeo decem pondo armillam . , ex millesimis Mercurii factam . Ultimo etiam , ne mentiri videretur ; stateram jussit afferri , & circulatum approbari pondus . Nec melior Scintilla , quæ de cervice sua capsellam detraxit aureolam , quam Felicinem appellabat . Inde duo crotalia protulit , & Fortunatæ invicem consideranda dedit : & , Domini inquit , mei beneficio , nemo habet meliora . Quid , inquit Habinnas , excattarissasti me , ut tibi emerem fabam vitream ? Plane , si filiam haberem , auriculas illi præciderem . Mulieres si non essent , omnia pro luto

haberemus. Nunc hoc est caldum meje-
re, & frigidum potare. Interim mulie-
res sauciæ inter se riserunt , ebriæque
junxerunt oscula:Dum altera diligentiam
matri familiæ jaætat : Altera delicias , &
indulgentiam viri. Dumque sic cohæ-
rent , Habinnas furtim consurrexit , pe-
desque Fortunatæ correctos, super lectum
immisit. An , an , illa proclamavit , aber-
rante tunica super genua composita ? Er-
go in gremio Scintillæ indecens , imam
rubore faciem sudario abscondit. Inter-
posito deinde spatio , cum secundas men-
ſas Trimalcio jussisset afferri: Sustulerunt
servi omnes mensas , & alias attulerunt ,
scrobemque croco , & minio tintam
sparserunt : Et , quod nunquam ante vi-
deram , ex lapide speculari pulverem tri-
tum. Statim Trimalcio : Poteram , in-
quit , hoc ferculo esse contentus , secun-
das enim habetis mensas. Si quid belli
habes , affer. Interim puer Alexandrinus ,
qui caldam ministrabat luscinias cœpit
imitari , clamante Trimalcione subinde:
Muta. Ecce aliud ludus : Servus , qui ad
pedes Habinnæ sedebat , jussus , credo ,
à Domino suo , proclamavit subito , ca-
nora voce:

Interea medium Æneas jam classe tenebat.

Nullus sonus unquam acidior percus-
fit aures meas. Nam, præter errantis bar-
bariem; aut abjectum, aut diminutum cla-
morem, miscebat Atellanicos versus; ut
tunc primum me etiam Virgilius offen-
derit. Lassus tamen, cum aliquando de-
sisset, adjecit Habinnas : Et nunquid
didicit? Sed ego ad circulatores eum mit-
tendo, audibant. Itaque parem non ha-
bet, sive muliones volet, sive circulato-
res imitari. Desperatus valde ingenio-
sus est. Idem futor est, idem cocus, idem
pistor, omnis Musæ mancipium. Duota-
men vitia habet, quæ si non haberet,
esset omnium nummorum Recutitus est,
& stertit. Namque Strabonus est, non cu-
ro, sicut Venus spectat, ideo nihil tacet: vix
oculo mortuo unquam illum emit, reten-
tiſ denariis. Interpellavit loquentem Scin-
tilla, & plane, inquit, non omnia ar-
ticia servi nequam narras : Agaga est, at
curabo stigma habeat. Risit Trimalcio,
& adcognosco inquit, Cappadocem,
nihil sibi defraudit: & mehercules, laudo,
illum, hoc enim nemo parentat : Tu au-
tem Scintilla, noli zelotypa esse. Crede
mihi, & vos novimus. Sic me salvum
habea-

habeatis, ut ego sic solebam ipsum Ammeam debattuere, ut etiam dominus suspicaretur : Et ideo me in villicationem relegavit. Sed tace linguam, dabo panem. Tanquam laudatus esset nequissimus servus, lucernam de sinu fictilem protulit, & amplius semihora tubicines imitatus est, succinente Habbina, & inferius labrum manu deprimente. Ultimo, etiam in medium processit, & modo arundinibus quassis, choraulas imitatus est : modo lacernatus cum flagello mulionum fatum egit; donec vocatum ad se, Habbinas basiavit, potionemque illi porrexit, & Tanto melior inquit, massa dono tibi caligas. Nec ullus, tot malorum finis fuisse, nisi Epidipnis esset allata, turdis illagine, uvis passis, nucibusque fartis. Insecuta sunt Cydonia etiam mala spinis confixa, ut Echinos efficerent. Et hæc quidem tolerabilia erant, si non ferculum longe monstruosius efficerent: Ut vel fame, perire mallemus. Nam cum positus esset, ut nos putabamus, anser altilis, circaque pisces, & omnium genera avium : Inquit Trimalcio: Quicquid videtis hic positum, de uno corpore est factum. Ego, scilicet homo pruden-

dentissimus, statim intellexi quid esset:
Et respiciens Agamemnonem: Mirabar,
inquam, nisi omnia ista defricta sunt, aut
certe de luto. Vidi Romæ Saturnalibus,
ejusmodi cœnarum imaginem fieri. Nec
dum finieram sermonem, cum Trimal-
cio ait: Ita crescam patrimonio, non
corpore; ut ista cocus meus de porco fe-
cit. Non potest esse pretiosior homo:
Volueris: de bulla faciet piscem: de
lardo palumbum, de perna turturem,
de colæpio gallinam. Et ideo, ingenio
meo, impositum est illi nomen bellissi-
mum, nam Dædalus vocatur. Et quia,
bonam mentem habet, attulit illi Ro-
mam unus cultros Norico ferro, quos
statim jussit afferri: inspectisque miratus
est, & nobis potestatem fecit, ut mucro-
nem ad buccam probaremus. Subito in-
traverunt duo servi, tanquam qui rixam
ad locum fecissent: Certe in loco ad-
huc amphoras habebant. Cum ergo Tri-
malcio jus inter litigantes diceret, neu-
ter sententiam tulit decernentis: Sed
alterius amphoram, fuste percussit. Con-
sternati nos insolentia ebriorum, intenta-
vimus oculos in præliantes, notavimus-
que ostrea, pectinesque, è castris laben-
tia;

tia: Quæ collecta puer, lance circumtulit.
Has lautitias æquavit ingeniosus cocus:
In craticula enim argentea, cochleas at-
tulit, & tremula: tetterimaque voce can-
tavit. Pudet referre quæ sequuntur: in-
audito enim more, pueri capillati attule-
runt unguentum in argentea pelvi, pe-
desque recumbentium unixerunt: Cum
ante crura pedesque talosque coronis
junxissent. Hinc ex eodem unguento, in
vinarium atque lubernam liquatum est
infusum. Jam cœperat Fortunata velle sal-
tare: Jam Scintilla frequentius plaudebat
quam loquebatur, cum Trimalcio: Per-
mitto, inquit, Philargyro, & Carrioni, & si
Prasimanus es famosus, dic & Monophilo
contubernali tuo, discumbat. Quid mul-
ta? pæne de lectis dejecti sumus: adeo
totum triclinium familia occupaverat.
Certe ego notavi, super me positum co-
cum, qui de porco anserem fecerat, mu-
ria, condimentisque fætentem. Nec con-
tentus fuit recumbere, sed continuo E-
phesum Tragœdum cœpit imitari, &
subinde dominum suum sponsione pro-
vocare, si Prasinus, proximis Circensibus,
primam palmam. Diffusus hac conten-
tione Trimalcio: Amici, inquit, & servi
homini-

homines sunt, & æque unum lactem biberunt: Etiam si illos malum fatum oppresserit, tamen me salvo, cito aquam liberam gustabunt. Ad summam, omnes illos in testamento meo manumitto. Philargyro & fundum lego, & contubernalem suum. Carrioni quoque insulam, & vicesimam, & lectum stratum: Nam Fortunatam meam heredem facio, & commendō illam omnibus amicis meis: & hæc omnia publico ideo, ut familia mea jam nunc, sic me amet, tanquam mortuum. Gratias agere omnes indulgentiæ cœperant Domini, cum ille oblitus nugarum, exemplar testamenti jussit afferri, & totum à primo ad ultimum, ingemiscente familia, recitavit respicens deinde Habinnam: Quid dicas, inquit, amice carissime? ædificas monumentum meum, quemadmodum te jussi? Valde terogo, ut secundum pedes statuæ meæ, catellam pingas & coronas & unguenta: & petractis omnes pugnas, ut mihi contingat tuo beneficio, post mortem vivere. Præterea, ut sint in fonte pedes centum: in agro pedes ducenti. Omne genus enim pomorum volo sit circa cincras meos, & vinearum largiter. Val-

de

de enim falsum est : Vivo quidem domos cultas esse non curari eas ubi diutius nobis habitandum est. Et ideo ante omnia, adjici volo. Hoc MONUMENTUM HEREDEM NON SEQVATUR.

Ceterum erit mihi curæ , ut testamento caveam, ne mortuus, injuriam accipiam : Præponam enim unum ex libertis sepulchro meo custodiæ causa : Ne in monumentum meum , populus cacatum currat. Te rogo, ut naves etiam in monumenti mei facias plenis velis eentes : & me in tribunali sedentem prætextatum, cum anulis aureis quinque, & numos in publico, de sacculo effudentem : Scis enim, quod in epulum dedi binos denarios : facias, si tibi videtur , & triclinia. Facies & totum populum sibi faviter facientem. Ad dexteram meam pones statuam Fortunatæ meæ , columbam tenentem, & catellam cingulo alligatam , ducat & Cicaronem meum , & amphoras copiosas, gypsatas, ne effluat vinum. Et unam licet fractam, sculpas : Et super eam puerum plorantem. Horologium in medio, ut quisquis horas inspiciet, velit nolit , nomen meum legat. Inscriptione quoque vide diligenter , Si hæc sat

tis

tis idonea tibi videtur. C. POMPEIUS
TRIMALCIO MOCENATIANUS HIC
REQUIESCIT. HUIC SEVIRATUS ABSEN-
TI DECRETUS EST: CUM POSSET IN
OMNIBUS DECURIIS ROMÆ ESSE, TA-
MEN NOLUIT PLUS. FORTIS, FIDELIS,
EX PARVO CREVIT. SESTERTIUM RE-
LIQUIT TRECENTIES, NEC UNQUAM
PHILOSOPHUM AUDIVIT. VALE ET TU.
Hæc ut dixit Trimalcio, flere cœpit u-
bertim: flebat & Fortunata: flebat &
Habinnas: tota denique familia, tan-
quam in funus rogata, lamentatione tri-
clinum implevit. Imo jam cœperam
etiam ego plorare, cum Trimalcio: Er-
go, inquit, cum sciamus nos morituros
esse, quare non vivamus? Sic vos felices
videam. Conjiciamus nos in balneum,
meo periculo non pœnitēbit. Sic calet
tanquam furnus. Vero, vero, inquit Ha-
binnas, de una die duas facere, nihil ma-
lo, nudisque consurrexit pedibus, &
Trimalcionem gaudentem subsequi. E-
go respiciens ad Ascyton: Quid cogi-
tas, inquam? ego enim, si videro bal-
neum, statim expirabo. Assentemur, ait
ille, & dum illi balneum petunt, nos in
curba excamus. Cum hæc placuissent,

ducente per porticum Gytone , ad januam venimus , ubi canis catenarius tanto nos tumultu excepit , ut Ascylos etiam in piscinam ceciderit : Nec non ego quoque ebrius , qui & pictum timueram canem ; dum natanti opem fero , in eundem gurgitem tractus sum . Servavit nos tamen Atriensis , qui interventu suo , & canem placavit , & nos trementes extraxit in siccum . Et Gyton quidem , iamdudum servatione acutissima se redemerat à cane : Quicquid enim à nobis acceperat de cœna , latranti sparserat , & ille evocatus cibo , furorem suppresserat . Ceterum cum algentes utique petissemus ab Atriense , ut nos extra januam emitteret : Erras , inquit , si putas te exire hac posse , qua venisti . Nemo unquam convivarum per eandem januam emissus est , alia intrant , alia exeunt . Quid faciamus homines miserrimi , & novi generis labyrintho inclusi , quibus lavari , jam cœperat notum esse ? Ultro ergo rogamus , ut nos ad balneum duceret , projectisque vestimentis , quæ Gyton in aditu siccare cœpit . Balneum intravimus , angustum scilicet , & cisternæ frigidariæ simile , in qua Trimalcio rectus stabat .

Ac

Ac ne sic quidem putidissimam ei actionem licuit effugere. Nam nihil melius esse dicebat, quam sine turba lavari : & eo loco ipso, aliquando pistrinum fuisse. Deinde, ut lassatus consedit, invitatus balnei sono, diduxit usque ad cameram os ebrium, & cœpit Menecratis cantica lacerare, sicut illi dicebant, qui linguam ejus intelligebant. Ceteri convivæ circa labrum manibus nexione currebant, & Gingilipho, ingenti clamore exsonabant: Alii autem, aut restrictis manibus anulos de pavimento conabantur tollere : aut posito genu cervices post terga flectere, & pedum extremos pollices tangere. Nos, dum alii sibi ludos faciunt, in solio, quod Trimalcioni parabatur, descendimus. Ergo ebrietate discussa, in aliud triclinium deducti sumus, ubi Fortunata disposuerat lauritias suas ; ita ut supra lucernas, æneolosque piscatores notaverim : & mensas totas argenteas, calicesque circa fictiles inauiatos : & vinum in conspectu sacco defluens. Tum Trimalcio : Amici, inquit, hodie servus meus Barbatoriam facit: Homo, præfiscini, frugi, & micarius. Itaque Tangomenas faciamus, & usque in lucem cœnemus.

Hæc dicente eo, gallus gallinaceus cantavit. Qua voce confusus Trimalcio, vīnum sub mensa jussit effundi, lucernamque etiam mero spargi. Immo anulum trajecit in dextram manum, & non sine causa, inquit, hic Buccinus signum dedit: Nam aut incendium oportet fiat: Aut aliquis in vicinia, animam abjicit. Longe à nobis. Itaque quisquis hunc Indicem attulerit, corollarium accipiet. Dito citius, de vicinia gallus allatus est, quem Trimalcio jussit, ut æno coctus fieret. Laceratus igitur ab illo doctissimo coco, qui paulo ante de porco aves, piscesque fecerat, in cacabum est conjectus. dumque Dædalus potionem fermentissimam haurit, Fortunata mola buxeæ, piper trivit. Sumptis igitur matheis, respiciens ad familiam Trimalcio: Quid vos, inquit, adhuc non cœnastis? Abite, ut alii veniant ad officium. Subiit igitur alia classis. Et illi quidem exclamaveré, Vale Gai: Hi autem, Ave Gai. Hinc primum hilaritas nostra turbata est: Nam cum puer non inspeciosus, inter novos intrasset ministros, invasit eum Trimalcio, & osculari diutius cœpit. Itaque Fortunata, ut ex quo jus firmum appro-

approbaret, maledicere Trimalcionem
cœpit, & purgamentum dedecusque
prædicare, qui non contineret libidinem
suam. Ultimo etiam adjecit, canis. Tri-
malcio contra confusus & offensus con-
vicio, calicem in faciem Fortunatæ im-
misit. Illa tanquam oculum perdidisset,
exclamavit, manusque trementes ad fa-
ciem suam admovit. Consternata est e-
tiam Scintilla, trepidanteque sinu suo
texit. Imo puer quoque officiosus, urceo-
lum frigidum ad malam ejus admovit,
super quem incumbens Fortunata, ge-
mere ac flere cœpit. Contra Trimalcio:
Quid enim, inquit, Ambubaia non me
misit se de machillam illam sustuli: Ho-
minem inter homines feci? At inflat se
tanquam rana, & in sinum suum con-
spuit: Codex, non Mulier. Sed hic, qui
in pergula natus est, ædes non somnia-
tur. Ita genium meum propitium ha-
beam, curabo domata sit Cassandra ca-
ligaria. Etego homo dipondiarius fester-
tium centies accipere potui. Scis tu, me
non mentiri. Agato unguentaria heri
proxime seduxit me: & Suadeo, inquit,
ne patiaris genus tuum interire. At e-
go, dum bonatus ago, & nolo videri

lenis : ipse mihi asciam in crus impegi.
Recte curabo , me unguibus queras : & ,
ut de præsentia intelligas , quid tibi fe-
ceris. Habinna , nolo statuam ejus in
monumento meo ponas , ne mortuus
quidem , lites habeam. Immo , ut sciat
me posse malum dare: Nolo me mortuum
basiat: Post hoc fulmen , Habinna ro-
gare cœpit , ut jam desineret irasci : &
nemo , inquit , nostrum non peccat ; ho-
mines sumus , non Dii. Idem & Scintil-
la flens dixit , ac per Genium ejus , Gajum
appellando , rogare cœpit , ut effrangere-
tur. Non tenuit ultra lacrimas Trimal-
cio , & Rogo , inquit , Habinna sic pecu-
lium tuum fruniscaris : Si quid perperam
feci , in faciem meam inspue. Puerum
basiavi frugalissimum : Non propter for-
mam ejus , sed quia frugi est. Decem
partes dicit , librum ab oculo legit , thre-
tium sibi de diariis fecit , artisselium de
suo paravit , & duas trullas. Non est di-
gnus , quem in oculis feram ? sed Fortu-
nata vetat : Ita tibi videtur fulcipedie ?
Suadeo bonum tuum concoquas milva ,
& me non facies ringentem amasiuncu-
la ; Alioquin experieris cerebrum meum.
Nostri me , quod semel destinavi , clavo

tra-

trabali fixum est. Sed vivorum meminerimus. Vos rogo amici, ut vobis suaviter sit : Nam ego quoque tam fui, quam vos estis, sed virtute mea ad hoc perveni. Coricillum est, quod homines facit, cetera, quisquia omnia. Bene emo, bene vendo. Alius alia, vobis dicet. felicitate dissilio. Tu autem Stertera, etiamnum ploras ? jam curabo, fatum tuum plores. Sed, ut cœperam dicere, ad hanc me Fortunam, frugalitas mea perduxit. Tam magnus ex Asia veni, quam hic candelabrus est ad summa. Quotidie me solebam ad illum meuri : Et ut celerius rostrum barbatum haberem, labra de lucerna ungebam. Tamen ad delicias femina ipsimi domino, annos quatuordecim fui. Nec turpe est, quod dominus jubet. Ego tamen, & ipsi meæ dominæ satisfaciebam. Scitis quid dicam. Taceo, quia non sum de gloriis. Ceterum quemadmodum Dii volunt, dominus in domo factus sum : Et ecce cœpi ipsimi cerebellum. Quid multa ? coheredem me Cæsari fecit, & accepit patrimonium latyclavium. Nemini tamen, nihil satis est. Concupivi negotiari: Ne multis vos morer, quinque naves ædificavi : onera-

vī vinum, & tunc erat contra aurum.
Misi Romam. putares me hoc jussisse.
Omnes naves naufragarunt. Factum, non
fabula. Uno die Neptunus trecenties
sestertium devoravit. Putatis me defecis-
se? Non me hercules, mi hæc jactura gu-
sti fuit, tanquam nihil facti. Alteras feci
majores & meliores & feliciores: Ut
nemo non me virum fortem diceret.
Scis magna navis magnam fortitudinem
habet. Oneravi rursus vinum lardum,
fabam seplasium mancipia. Hoc loco
Fortunata rem piam fecit: Omne enim
aurum suum, omnia vestimenta vendi-
dit, & mi centum aureos in manu pa-
suit. Hoc fuit peculii mei fermentum.
Cito fio, quod Dii völunt. Uno cursu
centies sestertium corrotundavi. Statim
redemi fundos omnes, qui patroni mei
fuerant. Ædifico domum. venalia coe-
mo jumenta. Quicquid tangebam, cresce-
bat tanquam favus. Postquam cœpi plus
habere, quam tota patria mea habet,
manum de tabula. Sustuli me de nego-
tiatione, & cœpi libertos fœnerare. Et
sane nolente me, negotium meum age-
re exoravit Mathematicus, qui venerat
forte in coloniam nostram, Græculus,

Sera-

Serapa nomine , conciliator Deorum.
Hic mihi dixit etiam ea , quæ oblitus e-
ram. abacia & acumi omnia exposcit.
Intestina mea noverat , tantumque-non
dixerat , quid pridie cœnaveram. putas-
ses illum iemper mecum habitasse. Ro-
go Habinna , puto interfueristi ? tu domi-
nam tuam de rebus illis , fecisti. Tu pa-
rum felix in amicos es. Nemo unquam
tibi parem gratiam refert. Tu latifundia
possides , Tu viperam sub ala nutricas. Et
cur vobis non dixerim , etiam nunc mi-
restare vitæ annos triginta , & menses
quatuor , & dies duos ? Præterea cito ac-
cipiam hæreditatem. Hæc mihi dicit Fa-
tus meus. Quod si contigerit fundos A-
puliæ jungere , satis vivus pervenero.
Interim dum Mercurius vigilat , ædifica-
vi hanc domum : ut scitis casa erat , nunc
templum est. Habet quatuor cœnationes ,
cubicula viginti , porticus marmoratas
duas , susum cellationem , cubiculum , in
quo ipse dormio , viperæ hujus fessorium.
Hostiarii cellam perbonam , hospitium
hospites capit. Ad summam , Scaurus cum
huc venit , nusquam gravoluit hospitari ,
& habet ad mare paternum hospitium :
& multa alia sunt , quæ statim vobis o-

stendam. Credite mihi : Assem habeas, assem valeas. Habes, habeberis. Sic amicus vester, qui fuit rana, nunc est Rex. Interim Stiche profer vitalia, in quibus volo me efferri : Profer & unguentum, & ex illa amphora gustum, ex qua jubeo lavari ossa mea. Non est moratus Stichus : sed & stragulam albam, & praetextam in triclinium attulit, jussitque nos tentare, an bonis lanis essent confectæ. Tum subridens : Vide tu, inquit, Stiche, ne ista mures tangant, aut tineæ : Alioquin te vivum comburam. Ego glorirosus volo efferri, ut totus mihi populus bene imprecetur. Statim ampullam hærdi aperuit, omnesque nos unxit : Spèro, inquit, futurum, ut æque me mortuum juvet, tanquam vivum : Nam vinum quidem in vinarium jussit infundi : & Putate vos, ait, ad parentalia mea invitatos esse. Ibat res ad summam nau-seam, cum Trimalcio ebrietate turpissima gravis, novum acroama, cornicines in triclinium jussit adduci, fultusque cervicalibus multis extendit se supra torum extremum : & Fingite me, inquit, mortuum esse, dicite aliquid belli. Consonuere cornicines funebri strepitu. Unus

præ-

præcipue servus libitinarii illius, qui inter hos honestissimus erat, tam valde intonuit, ut totam concitaret viciniam. Itaq; vigiles, qui custodiebant vicinam regionem, rati ardere Trimalcionis domum, effregerunt januam subito, & cum aqua & securibus tumultuari suo jure, cœperunt. Nos occasionem opportunissimam nacti, Agamémnoni verba dedimus, raptimque tam plane quam ex incendio, fugimus.

JO. CAI TILEBOMENI
ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΕΙΣ
ET CONJECTURÆ IN NOVUM
C. Petronii Arbitri FRAGMENTUM.

EN, VIR AMICISSIME, vocis fidem exolvo; & meas ἐπινοητῶσις atq; Conjecturas ad corrupta, luxata aut obscura Petronii quedam loca, uti postulasti, jam trado. Has si lubet, cuicuimodi sint, nec enim magnopere duco, tuis typis mandabis. Sat superque mihi fuerit, si in Auctoris istius, puræ putæque latinitatis amasii, (modò Turnebos, Danielles, Pithæos, Dousas, Scaligeros, & quos non? audiamus) gratiam; ad majora, & solidiora excitant mentes eruditas.

Pagina 1. lin. 2. liberæ cœnæ. Apprimè cœna Trimalcionis libera dicitur, tum quod liberum esset cuivis accumbere mense: tum quod in ea, quicquid vellent conviva, facerent aut dicerent: illic enim omnimoda & Decembbris, quam vocat Horatius, libertas erat.

Pag. 2. lin. 14 pila. prasina. Optime. In Fragmento seu Satyrico C. Petronii Arburi, iam toties vulgaris; ubi hocce principium Cœnæ Trimalcionis habetur, sparsiva inceptè legitur: Quemadmodum & paulò post in eodem male scriptum est: Erat autem venalitium titulis pictum, & ipse Trimalcio capillatus eaducum tenebat, Minervaque ducente tenia intrabat. Quid est autem: Minerva ducente tenia intrabat? Itaq; rectè in hoc legitur: Minervaque ducente Romam intrabat. Addam tertium, ubi pag. 7. etiam hujus, scie scribitur. Allata est gustatio valde lauta. In vetere verò: allata est gustatio valde laudata. Quo nihil est inceptius, & alienum magis à re proposita.

Pag. 2. lin. 23. decidebant. melius, deciderant.

lin. 24. miramur. rectius miraremur.

lin. 26. cubitum ponitis: & quidjam. Scribendum ita distinguendo: cubitum ponitis. Et quid? jam principium cœnæ, &c.

lin. 27. principium cœnæ videtis. scribo. Principium cœnæ videtis.

Pag. 3. lin. 22. & 23. toto itinere cantavit. magis appositi legeretur, basiavit.

Pag. 4. lin. 3. in argenteis pisum purgabat. scribo. in argentea lance pisum purgabat.

Pag. 5. lin. 3. signum inarmoreum positum. *dele*
positum, *ut glossema, & vocem inutilem.*

lin. 6. *cœpi, Quas in medio. scribe atque ita di-*
stingue: cœpi: Quas in medio picturas haberent?

lin. 7. 8. & 9. ac lenatis gladiatorium munus non
licebat multatiam considerare: *locus insigniter*
depravatus, quem ita restituendum esse putarem;
ac dantes gladiatorium munus, non licebat
multoties considerare: *Ne videlicet horror &*
metus ab inflictis vulneribus & effuso cruento gla-
diorum aspectantes incesseret.

Pag. 6. lin. 14. in precario auros numerantem. *lego*
in Prætorio aureos numerantem.

Pag. 7. lin. 18. promulsidari. *lege, promulsidario.*

lin. 27. posita; & infra craticulam. *scribe posita;*
infra craticulam.

Pag. 8. lin. 9. manus anulum. *scribe, annulum,*

Pag. 10. lin. 2. parapsidem, *lege, parapsidem.*

lin. 10. & 11. dominus Equum inquit Mars amat.

scribe: Dominus; Æquum inquit, Mars amat.

lin. 12. obiter & scđissimi servi minorem nobis
æstum infrequentia sua faciunt. *Hic certè nu-*
quam veteris quarumcunque Satyrici editionum
Petronii, textus orationis constabat: Donec nunc
tandem, Fragmenti ope novi istius, claritas afful-
sset, ut nemo non potest advertere.

lin. 20. He heu inquit, Ergo diutius vivit vinum
quam homuncio! *Pro quibus vetus habet. Heu*
inquit. Ergo diutius vivit verum est; *Utrumq;*
quis pariter non vider ab eodem fonte profectum,
Sed alterum, scilicet nostrum perfecte; alterum
zero, perverse. lin.

lin. 22. tangomenas faciamus. An non Tingomenas scribendum? crediderim. Hanc eandem loquendi formulam & animum refert Arbiter pag. 67. Quæ sane verba non vulgaria sunt, sed quid his velit, perspicuum; scilicet illud, quod Graci dicunt in suis conviviis κοινωνίαις, & quod in scribendo curiosè felix Horatius, haredem, ubi ad plures abieris, pari cum tripudio, liceat dixisse, mentis, facturum exsonat. Od. 14. lib. 2. Carminum.

& mero

Tinget pavimentum superbo
Pontificum potiore cœnis.

Pag. 11. lin. 20. Africanum. lege. Africanam.

Pag. 12. lin. 9. percurrerunt. lege. procurrerunt.

Pag. 13. lin. 18. Tò panta est. leg. to panta est, scio. Ad summam.

Pag. 14. lin. 7. lana, credræ, piper. leg. lana, cedria,
piper.

lin. 14. à Græculis sient. leg. à Græculis sient. Amat
quippe Arbiter loqui saepe cum veteribus & Cascis.

Pag. 15. lin. 2. non vult sibi male. legi posset: non vult
sibi melius; licet non improbem positam lectionem.

lin. 13. qui omnia ad se fecerunt, melius. à se fece-
runt.

lin. 16. Et quam honestam negotiationem. scribe.

Et quam honestam negotiationē exercuit. &c.

lin. 17. sic vides exe...? legerem non invitum. sic vi-
des exerci? vel extolli, vel efferti.

lin. 19. & 20. pistoria viscocos pistores. leg. inqui-
rendo: vis cocos, pistores.

Pag. 16. lin. 12. & 13. feci culusta mel. leg. Sophista,
mellis habuit praxim. lin.

- lin. 20. arieti illi. scribo. arieti illi subjecti.
- Pag. 17. lin. 26. ac Tolaria proposuer. leg. Tolaria præposuerunt.
- Pag. 18. lin. 11. ex Copto placent. scribes. ex Copti placent.
- lin. 12. uberibus imminerent. leg. uberibus immi-
nentes.
- lin. 13. significabant & hi quidem. scribendum. si-
nificabant. Et hi quidem.
- Pag. 20. lin. 8. mundum frigus. An non? multum
frigus.
- lin. 9. Balneus calefacit. leg. Balneum calefacit.
- lin. 10. staminatas duxi, legendum putarem. stami-
narias duxi.
- lin. 11. matus sum. lege cum duplicit, mattus sum, ut
habet vetustissimum Glossarium MS. nostrum Re-
mense.
- lin. 13. baliscus. Haud mendacem esse conjecturam
crediderim meam, si baliscus vice, legatur ba-
lismus.
- lin. 22. & 23. quam muscæ, si n istamen. scribes.
quam Muscæ sumus. Tamen, &c.
- Pag. 21. lin. 14. abax secrevit. lego planè. abace cre-
vit. An ab aße crevit, ut viro cuidam docto, in
mentem venit?
- Pag. 22. lin. 2. stips. lege: stipes, i. stultus, plumbeus,
vel stips. id est: quod Medicantibus datur, unde
stipendium, ut scribit Varro.
- lin. 13. & 14. Et quod putas illum annos secum
tulisse septuaginta, &c. scribendum atque di-
stinguendum sic existimo. Ecquot putas illum
annos tulisse? septuaginta & supra.

lin.

lin. 22. tangomenas faciamus. An non Tingomenas scribendum? crediderim. Hanc eandem loquendi formulam & animum refert Arbiter pag. 67. Quæ sane verba non vulgaria sunt, sed quid huic velit, perspicuum; scilicet illud, quod Græci dicunt in suis conviviis κοταβίωμεν, & quod in scribendo curiosè felix Horatius, heredem, ubi ad plures abieris, pari cum tripudio, liceat dixisse, mentis, facturum exsonat. Od. 14. lib. 2. Carminum.

& mero

Tinget pavimentum superbo

Pontificum potiore cœnis.

Pag. 11. lin. 20. Africianum. lege. Africianam.

Pag. 12. lin. 9. percurrerunt. lege. procurrerunt.

Pag. 13. lin. 18. Tò panta est. leg. to panta est, scio. Ad summam.

Pag. 14. lin. 7. lana, credræ, piper. leg. lana, cedria, piper.

lin. 14. à Græculis sient. leg. à Græculis sient. Amat quippe Arbiter loqui sape cum veteribus & Cascis.

Pag. 15. lin. 2. non vult sibi male. legi posset: non vult sibi melius; lucet non improbem positam lectionem.

lin. 13. qui omnia ad se fecerunt, melius. à se fecerunt.

lin. 16. Et quam honestam negotiationem. scribe.

Et quam honestam negotiationē exercuit. &c.

lin. 17. sic vides exc...? legerem non invitum. sic vides exerci? vel extolli, vel efferti.

lin. 19. & 20. pistoria viscocos pistores. leg. inquiriendo: vis cocos, pistores.

Pag. 16. lin. 12. & 13. feci culustam mel. leg. Sophista, mellis habuit praxim.

lin.

- lin. 20. arieti illi. scribo. arieti illi subiecti.
- Pag. 17. lin. 26. ac Tolaria proposuer. leg. Tolaria præposuerunt.
- Pag. 18. lin. 11. ex Copto placent. scribes. ex Copti placent.
- lin. 12. uberibus imminerent. leg. uberibus imminentes.
- lin. 13. significabant & hi quidem. scribendum. significabant. Et hi quidem.
- Pag. 20. lin. 8. mundum frigus. An non? multum frigus.
- lin. 9. Balneus calefacit. leg. Balneum calefacit.
- lin. 10. staminatas duxi, legendum putarem. staminarias duxi.
- lin. 11. matus sum. lege cum duplicit, mattus sum, ut habet vetustissimum Glossarium M.S. nostrum Remense.
- lin. 13. baliscus. Haud mendacem esse conjecturam crediderim meam, si baliscus vice, legatur balismus.
- lin. 22. & 23. quam muscæ, si in istamen. scribes. quam Muscæ sumus. Tamen, &c.
- Pag. 21. lin. 14. abax secrevit, lego planè. abace crevit. An ab asse crevit, ut viro cuidam docto, imminentem venit?
- Pag. 22. lin. 2. stips. lege: stipes, i. stultus, plumbeus, vel stips. id est: quod Medicantibus datur, unde stipendum, ut scribit Varro.
- lin. 13. & 14. Et quod putas illum annos secum tulisse septuaginta, &c. scribendum atque distinguendum sic existimo. Ecquot putas illum annos tulisse? septuaginta & supra.

lin.

lin. 16. & 17. hominem olim oliorum. An non
oliorum in locum, recte substitueris, fullonem?
Num potius libidinolum, vel otiosum? certè non,
sine re. Quid enim amabo designat id verbi
oliorum?

lin. 19. imò etiam puellarus erat. Puellarus à
verbo pueritari, quod est rem cum vetulis. Alio
pudor, cur te violam? Non sum Stoicus: vere-
cundie litare cogor. An legendum puellaris, an
puerarius?

lin. 20. omnis Minervæ homo nec improbo. sic
distinctio instituatur. omnis Minervæ homo.
Nec improbo.

Pag. 23. lin. 6. 7. & 8. similia Sicilia interiores &
larvas, sic illos peridopabant. non capio. Ex his
autem partim verbis, partim serie orationis, ita
sensum elicio. Similes Sicilia interiores Larvas,
sic perdespuebat.

lin. 15. tractabat, nec schemas loquebatur, sed.
lege, jactabat: sed schemas loquebatur, dile-
ctum cum, &c.

lin. 19. puto enim nescio quid Asia Dis habuisse.
scribe, puto eum nescio quid in Asia cum Dis
habuisse.

lin. ultima. sed quare non habemus. legendum.
sed quare nos habemus.

Pag. 24. lin. 1. trium Cauniarium i. ficnum. Sed,
an non Civium Cauniorum? Cannii autem Ca-
rie Populi tanta barbarie, tantaq; ad servitutem
animi propensione ferunt: exiitisse, ut vitam vel
exigua mercedis, seu lincello posthaberent. Hincq;

pro-

Proverbium duceret suum Petronius in persona Phileri ; quo sui temporis Ediles improbat ac detestatur, Exactionis cognomine.

lin. 6. si nos coleos haberemus , hoc est , si quid in nobis virilis roboris remaneret : Si testiculi vena ulla paterni viveret in nobis. *Quemadmodum loquitur Persius. Vel ut alibi Auctor hic noster , Si quid ingenui sanguinis haberemus.*

lin. 14. fleri. lege. fieri.

lin. 23. pedes lavatos habent. scribe. pedes lana-
tos habent : vel potius , laneos. *Parœmia enim vox ipsa est.*

Pag. 25. lin. 13. mixcix. scribendum existimo , mica-
rius.

lin. ultima. magis illa matella. legendum. magis
illa mastigia digna , &c.

Pag. 26. lin. 8. & 9. nec illam nisi Orcus delebit.
scribe. nec illud nisi Orcus delebit.

lin. 18. jam meliores bestiarios. legendum - ne pu-
tes. meliores bustuarios ? non abnuotamen , bes-
tiarios.

lin. 22. pro mortue. leg. pro Marte.

Pag. 27. lin. 5. pauperorum. nil mutandum : Ita e-
nim loquebantur veteres.

lin. 7. te persuadeam. leg. tibi persuadeam. quan-
quam etiam tolerabilis sit hac scriptura.

lin. 14. parti. lege. partes.

lin. 18. & 19. tres cardelles. scribe. tres Cardueles.

lin. 20. invenit tamen alias nervas. leg. invenita-
men alias nervias.

lin. 25. sed venit dem literas : sed non vult labora-

re. Sic lege & distingue : petit, dem litteras , sed
zion vult laborare.

Pag. 28. lin. 7. aut tonstreinum. scribe. aut Ton-
strinam.

lin.17. thesaurum. scribe. thesaurus.

lin. 18. ejusmodi Fabulæ vibrabant. scribe. ejus-
modi Fabulas vibrabant.

lin. 23. nec Medici se inveniunt. Similis est lo-
quendi ratio apude eundem Petronium in Poëma-
te de Mutatione Reipublicæ Romana : Quærit se
natura , nec invenit.

lin. 26. spero tamen jam ventrem , pudorem sibi
imponit. sic lege. spero tamen quod jam venter
pudorem sibi imponat.

lin. penultima & ultima. putes Taurum. Itaque
legendum. putes Taurum mugire. Itaque.

Pag. 29. lin. 5. ne Jovis potest. scribe. ne Jovis qui-
dem potest.

lin. 10. aqua, lassant. lege. aqua, lana.

lin. 11. & 12. mihi , anathymias is , si in cerebrum
it, & in toto corpore. scribe. mihi anathymiasis,
si in cerebrum it : toto corpore, &c.

Pag.30. lin. 2. penthiacum. lege. pentaplum.

lin. 4. eno cocto. pone. æno coctos.

lin.12. si nō te jubebo. ita distingue. si nō, te jubebo.

lin. 14. Et quidem cocum potentia ad nonitum.
scribe. Tum quidē coquus potentia admonitus.

Pag.31. lin. 2. tres Bibliothecas habeo. lege. duas
Bibliothecas habeo.

lin. 16. illi Cyclops pollicem porricino extorsit.
scribendum ex Homeri ipsius Odyss.9. ille Cyclopi
Polyphemus oculum extorsit. lin.

lin. 21. Sybilla thetilis. scribe. τί θέλεις. Hic, hic est ubi videoas planè, quod in Judicio antè nostro attigimus, Ammanuensem nempe, multos errores infudisse in hanc ludicram Petronii Arbitricanæ Trimalcionis Dispunctionem; ut qui neque Gracè, neque Latinè benescierit.

lin. 22. apothan in helo. scribe. ἀποθανεῖν θέλω,
 Pag. 32. lin. 26. Porcique ventrem hinc atque illic timida manu secuit. Nec mora ex plagis ponderis inclinatione crescentibus, tomacula cum botulis effusa. Porci istius, ut ita vocem, Trojani, qui Trimalcionis mensæ apponitur, meminit Joannes Sarisberiensis: Episcopus quondam Carnotensis, Ludovico VII. in Galliis rerum potiunte, Policratici sui libri octavi, capite septimo, his verbis: Cœnam Trimalcionis apud Petroniū, si potes ingredere, & porcum sic gravidari posse miraberis: nisi forte admirationem multiplex ignota & inaudita luxuria tollat.

Pag. 33. lin. 14. Quid est autem Corinthium, nisi quis Corinthum habeat. lege. Quid est Corinthus, nisi qui Corinthium habeat. Ceterum cùm mecum ipse reproto hunc locum Petronii, Atque cum his comparo, qua Marcus Antonius Muretus enarrat de Ære Corinthio, variar. Lectio. Libri tertii, capite quinto: Libenter, contendere, huc illum mentem & oculos adverteisse, ac novum istud Fragmentum alias consuluisse.

lin. 19. magnus Scelio. Haud memini me unquam apud bonos Auctores, quidquam simile huic vocis visuisse, sic ut arbitrer, vice Schelio,

scribendū esse, Ardelio. Nam quod de voce Schet-
lius somniabat quidam, minūs placet.

Pag. 34. lin. 5. Deinde fecit reporrigere Cæsari. An
civilius scribendum? Deinde petiit, ut repor-
rigeret Cæsar. Ante hoc tempus, dūtilis, & flecti
cerei Vitri istius Petronii Historiam, studio &
opera Jani Dousa, ex Sartsberiensis Polycratico,
debebamus. Nunc (quod Majoribus imputare
jūre possumus) nobis ex ipso fonte licet haurire.

lin. 16. quia enim si scitum esset: Aurum. lego. quia
enim si scitum esset, inquit; aurum.

Pag. 35. lin. 16. dicit: atque ipse. sic disting. dicit.
Atque ipse.

Pag. 36. lin. 3. millia modium. scribe cum accentu cir-
cumflexo, millia modūm.

Pag. 37. lin. 12. dicente Gaio. scribe. diceret Gaius.

Pag. 39. lin. 18. carbunculos. leg. carbunculus.

lin. ultima. Anatinam parari. leg. Anatinam para-
re, id est, jusculis ex Anatum carne conficiendis o-
peram impendere. Plutarchus in Catone Majore,
notat illum familiam suam, ubi agrotaret, ex A-
natum, palumborum & leporum carne salubriter
alere consueuisse, quam diebat οὐφον εἶναι καὶ
προσφέρειν ἀσείγοι. In quo etiam Catoni cum
Medicis male conveniebat, qui asserunt id genus
cibi mali esse succi; durum ac stomacho alienum.
Nisi repofueris: Egrotantibus ideo prodesse, quia
parum nutrit, nec per copiam natura negotium
faceſſat.

Pag. 40. lin. 2. Nam mutæ. lego. Sunt mutæ.

lin. 5. & facinus. leg. Et facinus.

lin.

lin. 6. aliquis ovillam esset tunicam habet, legendum putarem. Aliquis admitteret, si ovillam tunicam haberet.

lin. 7. apes enim divinas bestias puto, quæ mel vomunt, etiam si dicantur illud à Jove afferre. *Hac si compares cum verbis, quæ velut ex naufragio erecta & male disposita, leguntur in Fragmento veteri & iam dudum vulgato Petronii.* Ubi postquam dixit: Quod non exspectas, ex transverso fit, & super nos Fortuna negotium curat. *Subdit: Apes ideo pungunt: Quia ubicumque dulce est, ibi & acidum invenies. Semper in hac re qui vincitur, vincit, &c. Hac inquam si conferas, non dubitabis profecto prædicare illicet, non alterius Scriptoris, quam hujus ipsius hoc Opusculum esse & haberi debere.*

lin. 16. acitabula, scribe. acetabula.

lin. 18. æcrophagiæ scelēdaræ sunt. *An non legendum. æcrophagiæ simul datæ, vel acræpalæ?*

lin. 26. murenam & literam. scriberem, murenam accepit & murem, &c.

Pag. 41. lin. 8. convivare. leg. convivari.

lin. 19. fœtum. leg. fœnum.

Pag. 42. lin. 8. in te ricium. scribe. in te ricinum,

lin. 11. munecma. *An non legendum. Menechma?*

lin. 15. ad summam, quisquam me bis poposcit.

hic ita mihi legendum videtur. ad summam, non quispiam me bis poposcit.

lin. 22 mali isto & dignitocco. corrigendus est ita hic locus: magnifico & dignissimo.

lin. 28. Hircus Merculia? scribe. Hircus ad Mercurium?

Pag. 43. lin. 5. pirrata. leg. pyrrhata.

lin. 13. de præsentiarum. Depræsentiarum, voce unica & adverbialiter sumpta hoc intelligendum. Sic apud Æmil. Probum, seu Cornel. Nepotem: Illum, quem Muretus appellat mundissimum & castigatissimum Scriptorem, in Vita Hannibalis, in præsentiarum sumitur. Cum hoc, inquit, exhaustis jam patriæ facultatibus, cupiunt in præsentiarum bellum componere, quo valentior postea congrederetur. Et ita Cornelius Tacitus, Aul. Gellius, Alii.

lin. 17. cicer ejus cum cœpi matrem meam. scribendum. cicer ejus cum cœpi: Matrem meam.

lin. 19. recte videbo te stu ** publicum Mus: Imo terræ tuber. nec. Sic putarim id esse legendum. recte videbo te stupere, publice mus, imo Terræ tuber. Nec

lin. 22. rutæ folium non conjecit nec tibi par. scribas velim. rutæ foliū conjecteris. nec non tibi par.

Pag. 44. lin. 2. & 3. Geometras, Cretica & alogias menias. lege. Geometriam, Criticen, & alogias meras. Ubique & veteris & novi hujuscē Fragmenii, sui semper similis existit Petronius, Ætatis suæ barbariem seu ingenuarum Disciplinarum contemptum, adeoq; Mores ab antiquis mutatos pessime, persequendo atque deprimendo: Illic, postquam Eumolpus pulcherrimarum Artium vicem doluit, ita emovetur & quarit: ubi est Dialectica? ubi Astronomia? ubi Sapientiæ consultissima via? Quis unquam venit in Tempulum, & votum fecit, si ad Eloquentiam pervenisset? Quis si Philosophiæ fontem invenisset?

Nec

Nec mirum : cùm iis omnibus formosior massa
auri videretur, &c. Hic vero, hoc est in Novo,
easdem Artes subsannat Puer seu Servus, atque
Geometriam & Criticen; gloriaturq; se lapidarias
tantum scire Literas, partesque centum ad as di-
cere, ad pondus, ad nummum. Ita scilicet & eo
fine ni fallor, siebat, uii Principis & Amicorum
suorum vitia laterent, Literæ enim (Quemad-
modum referebat quidam vir doctus, Majorum
Temporibus) sunt quædam veluti Specula, qui-
bus Malorum vita obversa atque admota, cùm
est turpis, flagitiosa, & scelerata; talis etiam
conspiciatur. Hoc eos malè habet : Atque
hoc potissimum nomine Literas & Literatos
non modò dente rodunt; verùm etiam omni-
bus machinis expugnant. Nam viri boni & ab-
stinentes & justi & innocentes & integri & puri
literas amant atque amplectuntur : Literatis fa-
vent ac suffragantur. Improbi, injusti, prædo-
nes, sicarii, avari, sacrilegi, impuri, Omnes hi
metuunt versus, odere Poëtas, inquit Horatius.
Omnes hi literis & doctis hominibus bellum
inxpiabile semper indicunt. Quo magis, inquit
Tacit. Annal 4. socordiam eoru irridere lubet,
qui prælenti potentia credunt extingui posse
etiam sequentis ævi memoriam. Nam contra
punitis ingenii, gliscit auctoritas : Neque ii,
qui malè vixerunt, aliud nisi dedecus sibi, at-
que illis gloriam peperere. Porro critice, oujus
hic meminit Petronius, ad Grammaticam per-
tinet : Cujus quidem tres sunt Parties : prima,
πορνης vocabitur : ισοργην autem secunda :

tertia id est tēza: Et illa non omnium, sed pauciorum est. Neque in quibuslibet auctoribus versatur, sed in nobilissimis; ut alicubi disputat eruditorum ocellus, Justus Josephus Scaliger.

lin. 3. lapidarias literas scio. Per lapidarias literas quid velit hic Auctor si querat aliquis. dicam, meo quidem iudicio; nihil aliud nempē; quam Basilicas, Domos praeclaras, Insulas, Villas rusticas, Nummos & similia id genus, illum innuere.

lin. 6 Ego & tu sponsiunculam exi defero lana. Hic neque pedem neque caput animadverto. Confusa omnia. Eritne aliquid lucis, si legas? Exitu & ego sponsiuncula defero, Lana. Qui δύχιον prepollent vegetiore atque presentiore, summam adhibeant.

lin. 9. Quamvis & Rheticam scio. lege.nescio: Cum enim certum sit, ut patet multis apud Petronium, tum in vetere Satirico, cum in hoc novo Opusculo, Trimalcionem odiisse Philosophiam, boinas Artes, nobiliaque & illustra quaque ingenia: Talesque servos esse, quales Dominos esse videntur, ut alicubi refert ipse Petronius: Nulli non videbitur idonea hac emendatio nostra, quantumvis toto à scripta lectione distet plus cælo.

lin. 17. occuponem propitium, eamus. Primo aspectu mihi visus est aviatōs hic locus: Sed cum postea mente revolverem, quanta semper fuisset Petronio proclivitas ad nova verba cūdenda, statim putavi distinctione tanium levi opus esse. ita legendō: Ô Occuponem propitium! eamus.

lin. 19. Muffrius. Quid verbi sit Muffrius planè nescio. An non ejus loco belle substitueretur Mæcetus.

lin. 20. res est volpi. scribe. est volpes, pro vulpes.
 Pag. 45. lin. 1. dupondium. lege. dupondius.

lin. 8. semper in hac re qui vincitur, vincit. Quam
benè hic quadret & aptè locata sit, atque ex di-
 verso in Satirico veterere, quam male aberret hæcce
 Sententia Trimalcionis dum considero : mihi nul-
 latenus in animum inducere queo, eruditos fore
 unquam, qui negent amoenissimam pariter & ele-
 gantissimam illam, quam excutimus, cœna Tri-
 malcionis Descriptionem, nostro Arbitro acceptiam
 esse referendam.

lin. 10. Capo coco coco. lege. Capo, coco, cocio,
 quam postremam vocem habes apud Sextum Pom-
 peium in Arilator.

lin. 11. habeas. scribe. habebas.

lin. 12. à primitis. leg. à primitus, eodem modo ac
 suprà de præsentiarum & in præsentiarum.

Pag. 46. lin. 3. in lance clunaria. scribe. in lance cu-
 linaria.

lin. 7. modo spuma. leg. modo palma.

lin. 10. lacunaria. scribe. laquearia.

lin. 24. quod, leg. quorum.

Pag. 47. lin. 14. onerare Gytonis sinum. scribe.
 onerare posse Gytonis sinum.

lin. 27. svavius esse. leg. svaviorem esse.

Pag. 48. lin. 7. ne derideant. legendum. ne rideant.

lin. 16. Baci ballum. puto legendum esse. Bacellum.

lin. 22. sunt hujus contubernalis. Ad villam. sic
 puto interpungendum, sum : Hujus contuber-
 nalis ad villam.

lin. 26. per ocream. scribe. per oreas.

lin. 25. egraginavi, lego. egruminavi. Plaut. Varro.
id est, a mensura & recta via discessi, uti inter-
pretatur Georgius Alexandrinus.

Pag. 49. lin. 4. apoculanus. Per Antiphrasin hoc
dictum existimo; aut certe demenda est particu-
la a. Sic ut legendum su Orcus poculanus. quod
non male à Gallis nostris verteretur un sac à vin.
Nisi velut hic scribi: Orcus epulonus, Festus in
Epolonus.

lin. 10. secundum jam posuit mihi in animo in na-
so esse. Sensus nullus. Unde sic libenter legerem.
Secundum jam posuit. Is mihi in animo, in na-
so esse videbatur,

lin. 21. Matalitata. Sua tulit etiam latina lingua,
quamvis gravis, fictilia effuiuiaque verba: Qua
aliquand. qui dem laetiam & animi exhilaratio-
nem significabant, ut duobus in locis expressè no-
ster Petronius per voces MADIA PERIMADIA,
& suam GINGLIPHO geminatam: Non secus ac
Plautius, per suum LYRÆ LYRÆ. Aliquando ve-
rò, referunt sonum, aut imaginem rei, quam ge-
rimus; & ad hū quem agimus: ut cùm tubæ clan-
gorem Ennius, suo TARATANTARA: & hic noster
nudum ensim motitando, voce MATARITATA.

Pag. 50, lin. 2, & omnia pecora tanquam lanius. scri-
be. & omnia pecora turbavit, ac tanquam lanius.

lin. 16. & 17. alibi exopinissent. Libenter ex Feste, in
post limonio, scriberem: aliter in opinione sunt.

lin. 22. Niceronem. scribe. Nicerotem.

lin. 27. Asinus in tegulis, cum adhuc capillatus es-
sem, nam à puero vitam chiam gessi i p i m mo-
stri delicatus. Sic distinguendum atque legendum
esse

*esse arbitror huncce locum , Asinus in tegulis.
Cùm adhuc capillatus essem. (Nam à Puer
vitam Chiam gessi) ipse noster delicatus deces-
sit , mehercules , margaritum.*

Pag. 51. lin. 6. valde audaculum. *repono*. valde au-
dacem.

lin. 22. *strigæ. lege.* Striges : *discrimen enim lucu-
lentum est , referente Scaligero , inter Striges &
Strigas , licet plerique illa confundant & promi-
scue usurpent.*

Pag. 52. lin. 17. Apelletem. *lege Apellem. si velis.*

Pag. 53. l. 22. *Bucca,bucca, arridet mihi:Buco,buco.*

lin. 24. *jussit misceri. Consentaneum magis : jussit
afferri,*

lin. *ultima. interdiu. scribe. Interdiu.*

Pag. 54. lin. 10. *Commissator. lege. Commessator.*

Pag. 55. lin. 3. *scissa lacuum novendialem servo suo.
scribes. Scissa , seu ponūs , Sylla Sacrum noven-
diale servo suo.*

lin. 17. & panem autopyrum de suo sibi, quem e-
go malo, quām candidum, & vires facit & cum
mea re causa facio, non ploro. *Locus hic perob-
scurus. Ut igitur lucem aliquam illi commedem ,
sic legendum puto. & panem autopyrum quem
ego malo , quām candidum : Hic & vires
facit , & cum mea rem causa , facio , non plo-
ro. Fallitur porro hic Habinnas dum putat , vi-
ribus comparantis autopyrum panem candido ,
seu filagineus ille sit , seu similaceus , præferendum
esse : contra communem Medicorum omnium
sententiam , qui mordicus tenent non tanta firmi-
tudinis alimentariae autopyrum esse quām sit
filigi-*

filigineus aut similiaceus. Confirmat hoc Cornel. Celsus de re Medicā. lib. 2. c. 17. ex tritico firmissima filigo, deinde similia, deinde cui nihil ademptum est, (quod αὐτέπυγον Græci vocant) infirmior est ex polline, infirmissimus cibarius panis. Ita enim qui laborat in Editis, Celsi locus, sanandus est.

lin. 6. habet. scribe. habuit.

lin. 12. si potuero non. lege si potero : Nam.

lin. 24. De melle me usque tetigi circa cicer & lupinum, caue arbitratu, & mala singula. Hujus loci eluminationem, etio majore frumentibus, & literarum flumine ampliori inundatis, relinquo.

Pag. 56. lin. 6. sapiebat ; & si. scribe. sapiebat. Et si.
lin. 9. sapia. scribe. sapam.

lin. 13. pax, Palamedes. lucem nullam hic video : sed ne adhibeo, ampliandum.

lin. 16. perna emissionem. mendum Typographi sic tolles. Pernæ missionem.

lin 23. me apocolo. Verbum hoc novum est, juxta cum multis, quæ habentur apud Petronium. Quo quidem significatur, recedo à mensis & à poculis. Caterum quid mirum, si Romano maxime vidente sermone ausus sit, Signatum præsente nota producere nomen ? Sed obaudio quosdam hic aliter sentire, & de una voce duas facere, cum Ellipsi, ut loquar cum Grammaticis, nempe figura, Arbitro nostro perfamiliari.

Pag. 57. lin. 12. mulieres. lege. mulieris.

lin. 18. circulatum. hic egregie falsus sum, aut vice circulatum ponideber, singulorum.

lin.

- lin. 22. invicem. *lege.* in vicem.
- lin. 25. ex cattarifalti. *Verbum Petronii. i. Obtudisti,*
cattarrhum induxisti importunis tuis petitionibus.
- Quidam fortasse vellent, excarnificasti, Comicis*
Poetis verbum familiare: Aut, exanimasti, tuis
scilicet querelis.
- Pag. 58. lin. 5. *Matrifamiliæ. scribe.* matrisfamiliæ.
- lin. 8. *correctos. lege.* collectos.
- lin. 9. *aberrante tunica. leg.* aberrat-ne tunica, &c.
- Pag. 59. lin. 8. *nunquid didicit. scribe.* nunquid a-
 liud didicit?
- lin. 10. *mittendo, audibant.* *An melius.* mittens,
 bene audiebat.
- lin. 17. *namque. scribe.* nam quod.
- lin. 22. *agaga est, at. an potius.* Harpaga est. At.
- lin. 26. *hoc. scribe.* huic.
- Pag. 60. lin. 4. *sed tace linguam. lego.* sed tene lin-
 guam.
- lin. 18. *Turdis illigine. scribe.* Turdis siligine.
- Pag. 61. lin. 12. *colæpio. scribe.* coliphio.
- Pag. 62. lin. 17. *discumbat. lege.* discumbant.
- lin. 26. *si Prasinus proximis Circensibus primam*
palmam, in his procul dubio quidpiam deest. Suf-
ficiet-ne si legas: si Prasinus sis, aiebat, nonne
proximis Circensibus primam palmam habe-
bis?
- Pag. 64. lin. penultima. *Inscriptio quoque, vide*
diligenter, Si. probarem magis, ut hic, Inscripti-
onem, legeretur, licet possit etiam ferriscripta
hæc ac loquendi modis.

Pag. 65. lin. 27. Nos in Turba. an è Turba? Quanquam est quoque cur non improbem illam scriptiōnem.

Pag. 67. lin. 26. servus meus Barbatoriam facit. In optimarum vocum censum Barbatoriae dictionem reponunt Glossæ veteres bona notæ, quam aliubi præterea frustra quæsieris. Hanc porro, declinante tandem cum Imperio, Lingua Romanae proprietate atque niore, sequioris Ævi scriptores Barbitondio expresserunt. Porro barbatoriam facere idem sonat ac barbam facere. Ita Plautius unguentariam, ita Tullius naviculariam facere, pro unguenta & naves facere dixerunt. Barbatoriam exercendi seu faciendi munus servi tantum implebant apud Romanos. Ut enim apud eos personæ splendidae utebantur servis ad omne genus officii, Pignorio, & T. Popma referentibus ex professo: Sic etiam ad barbam, ex quo Mena venit urbem, anno CCCCLIII. Urbis conditæ, velut in fine libri 3. R. R. Varro author est. Nec debet vox ista intelligi tantum de prima barbæ rasura, qua siebat quidem ritu exquisitiore; sed & de ceteris, quas quoties luberet (lubebat autem sapissime) instiuebant: Principè verò, cum apud suos hospitari, aut cum illis aliisve recumbere, convivari atque gaudere volebant.

lin. 27. Tangomenas. lege. Tingomenas, à tingendo terram, seu pavimentum mero, ut Horatiana pulsat canique lyra.

Pag. 69. lin. 16. se de machillam illam sustulis: ho-
mi-

minem inter homines feci. sic restituo hunc locum sanè corruptissimum. sede maxillam illi sustuli. Hominem inter homines feci.

Pag. 70. lin. 2. curabo me unguibus. *lege.* curabo ne me unguibus.

lin. 26. non facies. *lege.* non facias.

Pag. 71. lin. 5. Coricillum est quod. *scribe.* Corycillum est quod.

lin. 8. Tu autem stertera. *Hoc quid sit verbi planè ignoro.* Probarem potius : Tu autem sterco-raria. seu mavis Quercera : *Quomodo vocatur febris quartana.* jactas me, inquit Lucilius, ut febris querlera sive querquera.

lin. 13. ad summa. *lege.* ad summain.

Pag. 73. lin. 3. abacia & acumi omnia. *lege,* abace & acumine omnia. acumine i. ingenii perspicaci-tate, ut boni quique loqui amant Auctores.

lin. 11. viperam sub ala nutricas. Ex Phædri, scri-ptoris mchercule perpoliti & Petronio etate paulo superioris, hoc acute dictum sive dicterium Trimalcio expiscatum irisse videtur. Sic autem ille, libri suarum fabularum quarti, Fab. 77.

Gelu rigentem quidam colubram sustulit? Sinuque fovit; contra se ipse misericors: Namque ut refecta est, necuit hominem protinus.

A Lii alia. Hæc ego desultoriè &
quasi aliud agendo scribebam,
graviorum studiorum fastidium de-
tergens mellita aureoli Fragmenti
istius C. Petronii Arbitri, Equitis
Romani, de cœna Trimalcionis, lectio-
ne. Faxit D. O. M. ut velut illa,
hoc in me præsttit suavissimè ; sic &
Notæ atque ἐπανορθώσεις illæ breves,
à sui nausea vindicent Lectores. Vale.

HADRIA-

HADRIANI
VALESII
HISTOR. REGII
ET
JOH. CHRISTOPHORI
WAGENSEILII
DE CENA TRIMALCIONIS
nuper sub Petronii nomine vulgata
DISSERTATIONES.

HADRIANI
VALESII
HISTOR. REGII

DECENA TRIMALCIONIS
nuper sub Petronii nomine vulgata

DISSERTATIO
ET DE ÆTATE PATRIAQUE
Petronii, ac ejus operis inscripione.

HADRIANUS VALESIUS
Joh. CHRIST. WAGENSEILIO
Suo S.

VÆSISTI à me doctissime
WAGENSEILI, an pro Petronia-
nis habenda existimarem, quæ an-
no M. DC. LXIII. exente Pata-
vii, ac iterum Luteciæ nuper essent
sub Petronii Arbitri nomine vulgata. Cùm Pe-
tronia esse prolatis quibusdam argumentis nega-
rem; rogasti ut ea mandarem literis, atque idem
tibi videri dixisti, ac tuam de tota re sententiam
in Dissertatione ad Christophorum Arnoldum te-
tusè aperuisse. Quâ ego perlectâ, cili intelligebam
suffi-

sufficere, quæ doctè ac magno cum judicio scripsisse : tamen tumultuarias observationes meas raptim tibi aperire breviterque exponere constitui, ut & desiderio tuo satisfacerem promissoque me solverem, & si qua tibi excidissent ac diligentiam tuam fugiscent, in Dissertatione mea Lector inveniret.

Ac primùm solent codici scripto, atque è bibliothecæ latebris recens eruto auctoritatem dare claritas & dignitas inventoris, magnitudo urbis in qua inventus dicitur, ejus apud quem repertus est fama, & doctorum hominum de codicis vetustate favorable judicium. Nunc repertor voluminis de quo sermo est, inducitur à Paulo Frambottio Typographo Patavino Marinus Statileus Dalmata, juvenis ignotus, postquam Patavii jus didicerat reversus domum : locus in quo repertum fertur, bibliotheca Nicolai Cippici hominis obscuri, in urbe ignobili Dalmatiæ Tragurio. Denique ex omnibus qui Venetiæ, Patavii, Romæ judicium de codice isto apocrypho tulisse dicuntur, unus Johannes Rhodius natione Danus laudatur, vir doctus quidem & in evolvendis dignoscendisque veteribus codicibus diu multumque versatus : sed qui ante editionem cenæ Trimalcionis Patavii decepsit : ita ut quid de codice Traguriensi senserit, jam ex ipso scire non possimus. Sed quid opus est, quemquam de codice consulere, cum ejus partum editionem Patavinam habeamus, cuius in singulis paginis tot indicis suppositio se prodit & impostura ?

Petronius verbis utitur usitatis. At heic occurunt portenta verborum: *saplutus, lupatria, matus,* vel *matus*, id est animo defectus & languens,

tristis & maceratus, & velut contusi contritique cordis, Picardis nostris atque etiam Germanis; ut audio, notissimum vocabulum. Dicunt enim illi de se quum languent, *le suis mate*: hi similiter, quum lassi sunt, defessi atque fatigati, *Ich bin mat*, ego sum matus. Occurrunt *abstinax* pro abstinens; *caldicerebrius*, pro iracundo & calido; *ne sapius*. hoc est (n̄ fallor) insipiens, rudis, ignarus; *madeia*, *perimadeia*, verba ut arbitror Syriaca; *homo dignosus*; *occupo*, nomen substantivum; *gaudimonium* pro gaudium, *tristimonium* pro tristitia; *bacibalum*; *corporaliter*: *Orcus apoculanus*, vel potius *aboculanus*, id est cæcus: recentiores aboculum & abocellum, ac nonnumquam ab oculis dixerat, ut *infrà*, *librum ab oculo legit*, id est, clausis oculis legit, *aneuglette*: *exopinissent* pro opinentur: *Ego me apoculo*, pro discedo è convivio, pocula relinquuntur: *palamedes*, quo nomine pelamydes ab Italibus appellantur: *strabonus* pro strabo; *monstruosum* pro monstrorum; *coricillum* pro corculum. Quæ monstrarunt Petronio tribuere potest, ne quid gravius dicam, Petronium & linguam Latinam non novit. His adde nomina propria virorum ac mulierum *Mammia*, *Cicaro*, *Satuna Dea*, *Gavilla*, *Plocrimus*, *Habinna*, ac similia: quæ cujus linguae sint ignorare me fateor: cum apud Petronium qualem editum habemus, nomina propria omnia uno excepto *Bargatis* nomine aut Græca sint aut Latina.

Sunt heic & nonnulla verba recentiora ac minimè Latina, quæ Petronii ætate nondum in usu erant. Qualia frons expudorata pro inverecunda & attrita: *bonatus*; *porcius silvaticus* pro apro vel sue fero;

fero ; sicuti apud Paulum Langobardum *equus silvaticus* ; *minutiolus* pro infantulo ; *amasuncula* ; *fulcipedia* ; *staminata* ; *berbex* seu *berbix*, quod est in glossariis vervecis nomen ; *molestare* pro *vexare* ; *adjuvare* pro *adjuvare* ; *oricularu servi* vel *auricularii* ; *rostrum barbatum* pro *labris* & *ore hominis* : nomen Hispanis in faciei significatione hodieque usitatum. Contrà aliqua heic reperias vocabula veterissima & rancida, quæ ante Arbitri natalem dum exoleverant : ut *frunisci* pro *frui*, quod *Cattonis majoris* est ; *Jovis* non *semel* pro *Jupiter*, quod *Ennii* ; similiter *bovis* pro *bos* ; *præfiscini*, aliaque. At *adjuvare*, *frui*, *Jupiter*, Petroniana sunt. Quis ergo sanus putet Petronium in scribendo tam varium, tam inæqualem, tam sui dissimilem esse voluisse, ut nunc *frui*, nunc *frunisci* diceret ; modò *adjuvare*, modò *adjuvare* ; nonnumquam *Jupiter*, interdum & *Jovis*?

Jam verò in Arbitro qui *disertus* à Terentiano Mauro meritò appellatur, quis ferat mutationes generum & declinationum & casuum in nominibus, quales nobis codex iste Traguriensis obtrusit? *Balneus* ; *Calus* non *semel* ; *malus fatus* ter & amplius ; *ille stips* pro *stipes* ; *solida* pro *solidos* in *iv.* casu plurali ; *statuncula* pro *statunculas* ; *laclem* pro *lac* ; *vasum* pro *vas* ; *lorus*, *reticulus*, *candelabrus* : *strigæ*, & *nervia* in accusativo plurali, cùm & *striges* veteri terminatione & *nervos* sincerus Petronius dicat his verbis : *Qua striges comederunt nervos tuos?* Item alibi. *Recipies inguam nervos tuos*, si triduo sine fratre dormieris. Quamquam dici potest *striges* à *strigis* distingui oportere, cùm *strix* avem-

nocturnam quamdam ignotam & fabulosam ; striga verò mulierem beneficam in lege Salica , & in legibus Langobardorum ac veteribus Glossaritis significet. Striges porrò aves ut hominum intestina exedere ac præsertim infantium viscera carpere , dicuntur à Plauto & Ovidio Poëtica fide : ita strigæ sive strizæ , quæ & mascæ , mulieres maleficæ vivos homines intrinsecus comedere , falsò ac ridiculè credebantur à plebe etiam Christiana. Omitto solœcismum insignem : *Ego puto medicum & numularium* : medicus qui scit , pro medicum : item alium ei similem , arumosum , quibus præ mala sua cornua nascuntur , id est præ malis suis : necnon nummos in publico effundere , in solio descendere , vocare cœcum in medio ; pro in publicum , in solium , in medium. Quis in Arbitro toleret , aut potius quis æquus arbiter Arbitri esse putet , verba activa ex passivis facta , passiva ex activis , aut in eis mutatas perperam conjugationes : *Edes non somniatur* , pro somniat : *quid iste argutat molestus* ? pro argutatur : convivare pro convivari : dum mater amplexaret corpus filii sui , pro amplexaretur : nihil nos delectaris , pro delectas : nihil sibi defraudit , pro defraudat : scias oportet hunc vinciturum , pro victurum : fefellitus sum , pro falso sum , deceptus sum : effrangi pro effringi

Quis præterea tales Arbitro phrases assignet ? *Toralia præposuerunt toris* , pro imposuerunt : planetus est optimè , pro magnum sui desiderium reliquit : quod Nostri similiter dicerent , il a esté bien plaint & regreté. *Puellarius erat* , omnis Minervæ homo , pro omnium virginum vir & corruptor , aut saltem amator. *Admissus erga Casarem* est cum suo munere :

munere : deinde fecit reporrigeret Cæsari. Admitti ad aliquem , vel ad videndum salutandumque aliquem , dicunt Latini scriptores ; erga aliquem admitti , non dicunt. Tu beatiores es : bis prandebis cenâ. Sic apud nos plebs hominum divitiis superbium irridere consuevit , ac bis prandere jubet . S'il est riche , qu'il disne deux fois. Sed prandium & cena male confunduntur. Nec enim magis diei quis potest , cenâ prandere , quam prandio cenare. Habuimus in primo porcum , pro habuimus primum. Sic vulgò diceremus : Nous auons eu en premier lieu un cochon. Quinque naves edificavi , oneravi vinum : & paullo inferius , oneravi vinum , lardum , pro oneravi naves vino , lardo : vinum , lardum in naves imposui. Sic vulgò nostri mercatores loquuntur. I' ay chargé du vin , du cotton , du poincre. Met cocci etiam vitulos abeno coctos solent facere ; item Gallus allatus est , quem Trimalcio jussit ut abeno coctus fieret. Coctum facere pro coquere barbarum est. Libertorum , qui omnia ad se fecerunt : pro in suum suum omnia domini bona conceserunt. Nemini nihil boni facere oportet ; item Nec sursum nec deorsum non cresco. Utrubique duæ negationes sunt , quarum altera supervacanca. Si quis nostrum voluerit suâ rem causâ facere , non est quod illum pudeat. Ibidem nescio quis de pane autopyro ait. Et vires facit ; & cum mea rem causâ facio , non ploro : id est (honos auribus sit) alvum solutam habeo , nec nitor aut durum caco. Cui præterquam huic Pseudo-Petronio sua rem causa facere idem fuit , quod flatus crepitusve alvi emittere , vel cacare ? Nos quidem Franci honestâ cir-

cum locutione eum qui alvum exonerat, res suas agere dicimus, faire ses affaires; Latini non item, multo minus, rem suâ causâ facere. Quare tangomenas faciamus. Vita vinum est: iterum, Itaque tangomenas faciamus, & usque in lucem cenemus. Tangomenas faciamus, id est lautè epulemur, vivamus, gaudemus. Utrubique tangomenas disjunctim legendum & emendandum puto, & ex Plauti male intellector versu hoc loquendi genus esse desumptum. Sentin' senem tactum esse triginta minis? Nam juvenes qui pecuniam recens acceperunt, eamque habent in manibus, digitisque contrectant & tangunt, læti opiparè convivari gaudent.

Interdum impostor ut fucum legentibus faciat, & nugis suis auctoritatem aliquam conciliet, Persium; aliquando etiam Martialem imitatur. Meum enim intelligere nulla pecunia vendo: ex Persii Satyra I. petitum est.

Hoc ridere meum tam nil, nulla tibi vendo.

Iliade.

Aut non deridebis, licet barbam auream habeas, ex Persii Sat. II. Nam fratres inter alienos.

Somnia pituita qui purgatissima mittunt,

Principi sunt, si que illis aurea barba.

Ipse Trimalcio fundos habet quæ milvi volant: ex hocce versu Persii Sat. IV.

*Dives arat Curibus, quantum non milvus obserret.
Sin os coleos haberemus, non tantum sibi placeret; ex Persii Sat. I.*

Hac fierent, si testiculi vena nulla paterni.

Viveret in nobis?

Frigori lacasim dico. Lacaz in seu λακάζει emendandum est, quod fellare significat. Notus Mar-

tialis versus *Sed lota mentula lana*

Aenacāzēiv cupidæ dicit avaritiæ.

*Aenacāzēiv dicere alicui, metaphoricè est, aliquem
irridere ac illudere.*

Quid, quòd præter plurimas mendas leviores
quarum pleræque sunt à nobis interlegendum re-
stitutæ, graves aliquas ac (si ita loqui licet) capita-
les & insanabiles de industriâ sparsit impostor, ut se
vetusto quidem sed corruptio codice usum esse, Le-
ctori persuaderet, & ut quæcumque alia Petronio
indigna ac damnanda occurrerent, vitio exempla-
ris, aut Liberiariorum transcribentium negligentia
in scitiæque possent imputari ? Tales sunt in p. xxiii.
Similia Sicilia interiores. & larvas sic istos perido-
pabant : ibidem, *Puto enim nescio quid Asiatis (vel
potius à Siadis) habuisse : fortè, Puto cum nescio
quid à Scythis habuisse.* Item pag. xxvi. Adeò de ma-
gnaturba adhebete acceperant. P. xxxiv. *Nam He-
merotis pugnassent petratis in poculis.* In p. xlix.
Et omnia vestimenta secundùm jam posuit mihi in
animo in naso esse. In p. L. Cùm adhuc capillatus es-
sem (nam à puero vitam chiam gessi) ipim mostri
delicatus decessit, mehercules margaritum cœritus,
& omnium numerum. Quæ fortè sic emendanda
sunt. (Nam à puero vitam Tyanis gessi) ibi infans
magistri delicatus decessit, mehercules margaritum
Charitos, & omnium numerorum.

An commemorem è foro piscario petita convi-
cia, non modò Arbitro, sed etiam quovis scriptore
ingenuo indignissima ? Fortunata uxor Trimalcio-
nis vocatur *mala lingua pica pulvinaris*; mulier mil-
vinum genus; mœcha obscene vocabulo *matella* di-

citur ; aliis berbex & bellum pomum ; Larifuga nocturnus, qui non valeat lotum suum. Giton cepa cirrata ob capillos crīspos & densos ; crucis offa, corvorum cibaria, terra tuber, id est terræ filius, volpis fusa, id est vulpes sudans. Fortunata ipsa furiis incensa virum suum præsentibus convivis canem appellat; Trimalcio invicem eam codicem ob hebes & stupidum ingenium, & ambubaciam nomine Syriaco, milvam à rapacitate & avaritia, sterteram à sterendo, etiam viperam.

Pudet pigerque me diutiùs hisce Grammaticis quisquiliis immorari. Tempus est jam, à verbis & à stilo ad res ipsas transfire: ut clare omnibus appareat, à vero Petronio suppositicium istum in utroque ex æquo discedere. Ac primùm videtur dedisse operam impostor, ut Trimalcionem in cunctis ridiculum legentibus exhiberet. Sed dum sine modo ac delectu nugas nugis adjungit atque superstruit, dum ineptiarum genus omne consumit: imposturam suam ipsemet aperit, nugacem se ac ineptum, Petroniique infelicissimum imitatorem prodit, ridendum denique se universis præbet. Nunc aper pilleatus infertur, circa se porcellos habens, cuius è dentibus duæ sportellæ dependent, & cuius è latere percutio turdi evolant, mox ab aucupibus excipiendi: aper inquam pilleatus, cui libertate donatus ac manumissus, quod à convivis pridie totus & integer esset remissus. Nunc postquam surrexit Trimalcio, sermones habent inter se convivæ ineptos, humiles, ac demissos, lolis fatuis & sensus communis expertibus convenientes. Ganymedes quidam de annonæ caritate queritur more modoque mendicorum: ait se jam annum esurire; negat

se ea die buceam panis invenire potuisse. Trimalcio qui surrexerat ut obscenis naturæ desideriis indulgeret, reversus ad mensam, dat convivis eadē omnia vel in triclinio faciendi libertatem, quod Imper. Claudius edito statuere voluerat, multisque verbis usque ad nauseam ac risum audientium in continentes invehitur. Coquus propterea quòd porcum non exenteraverat, nudatur in convivio, & inter duos tortores consistit: at idem mox secto ventre porci, argenteā coronā donatur à Trimalcione, & in lance Corinthia potat: quasi lances tam vina quam cibos caperent, seu vasa potoria simul ac escaria essent. Sequuntur de vasis Corinthiis fabellæ relatu indignæ, nullâ temporum habitâ ratione, Ilii halosis Hannibal's ætate & operâ: scyphorum & capidis emblemata, Cassandræ virginis filii, & Niobe à Dædalo equo Trojano inclusa. Pro acroamate *Homeristæ* inducuntur Græcis versibus colloquentes. Trimalcio verò dum fabulam quam agunt vult exponere, res, homines, tempora ac loca miserè confundit, itaut ipse fabula fiat. Inter ea vitulus affertur *galeatus*: quem unus ex Homeristis Ajax furens gladio concidit, partiturque convivis. Quis hæc legens, risum teneat? aut potius quis non indignetur talia & tam putida Petronio tribui? Jam verò fabulæ aniles de homine versipelli in lupum mutato, & de vestibus ejus lapides factis, necnon de strigis seu nocturnis malefiscisque mulieribus, quæ infantem mortuum rapuerint ad comedendum, & pro eo stramentum superposuissent; Apuleio convenienter magis quam Arbitro. Quamquam ista fabella posterior de strigis

108 HADRIANI VALESII
ex hisce veri Petronii Arbitri verbis mihi videtur
desumpta. Quæ striges comederunt nervos tuos? In
co*lise* Bibliothecæ Vaticanæ, qui Palatinæ olim
fuit, reperitur *Indiculus superstitionum & Paganarum*, in quo hæc de strigis verbale legimus. De eo
quod credunt, quod femina Lunam comedant, &
quod possint corda hominum tollere juxta Paganos.

Tædet talia fusiūs persequi. Pergendum est ta-
men. Jussu Trimalcionis ingens canis catenâ vincitus
adducitur in triclinium ab ostiario. Quid agrestius,
quid indignius tanto convivio, & tam divite con-
vivatore potest excogitari? Trimalcionis jussu puer
mollis & dorsum ejus inscendit, & scapulas plana-
manu pulsat. Quid indecentius? Jubet idem in pag.
LIII. potiones dividi inter omnes servos, qui ad pedes
sedebant. Quid indulgentius? immo verò quid mi-
nus Romanum? Bibere famulos domino præsente
ac epulante; sedere ad pedes servos, domino discum-
bente. An sedens famulus ministrare potest? More
Romanorum, aut potius more omnium Gentium
succincti in conviviis stabant famuli, ut essent ad ea
quæ poscebantur quærenda ac convivis porrigen-
da paratores & expeditiores: quemadmodum ve-
tera marmora ac picturæ docent. Sufficiant ad id
probandum vel duo Juvenalis versiculi è Sat. v.

Quippe indignatur veteri parere clienti,

Quodq[ue] aliquid poscas, & quod se stanterecumbas.

Tamen impostor eadem in re iterum erravit: quum
in p. LVIII. servum ad pedes Habinna sedentem fecit.
Nec umquam aut usquam memini legere, ad pedes
sedisse pueros nisi ingenuos, in conspectu parentum
convivarumque discubentium. Apud Suetonium
inve-

invenio, Claudium Aug. adhibuisse omni cena & liberos suos cum pueris puellisque nobilibus, qui more veteri ad fulcra lectorum sedentes vescerentur. Hunc morem non ignoravit Arbitri corruptor ignoravit. Sed quid ego sedentes ad pedes famulos Trimalcionis tantopere miror, quos paulo post visurus sum recumbentes? Quippe in pag. LXII. Trimalcio famulis suis, etiam cocis permisit ut discumberent. Itaque rotum triclinium familia occupat, & convivæ pāne de lectis dejiciuntur. Credas Saturnalia celebrari. Permisit inquam id stulte & novo more Trimalcio, is qui initio cenæ adeò timuerat, ne servi sui convivis astum frequentia suā facerent, & ob id suam cuique mensam jussérat assignari. Unde ille sui tantopere dissimilis tam repente factus? Unde tam cito oblitus dispositionum suarum? An ebrius erat? An non jam fatuus stultusve, sed planè demens?

In pag. LVI. Fortunatae uxoris Trimalcionis periscelides tortæ, quales in usu nobis sunt matronisque nostris, & quas vulgo à poplite cui subligantur, arrebarias vel jarretarias vocamus: nec moris Romani sunt, nec Græcanici. Nam Græcorum Romanorumque periscelides, erant fasciæ quibus crura involvabantur ac tegebantur.

In pag. LVII. Fortunata discubitura postequam manus lavit, tergit eam sudario quod in collo habet. Verba Pseudo-Arbitri seu impostoris sunt. Tunc sudario manus tergens quod in collo habebat; applicat se illi toro, in quo Scintilla Habinnæ discumbebat uxor. At erant quidem Romanis (ut Catullus, Suetonius in Nerone aliique docent) sudaria

sudaria è lino, sed ad detergendum oris sudorem, unde & appellationem traxere: sudarium circa collum nullum umquam matronis Romanis fuit. Atque ut gratis concedam fuisse: an Fortunata Trimalcionis, ditissimi & nitoris ac elegantiæ amantissimi viri uxor, tam sordida esse potuit ac immunda, ut eo hinc quo collum velaverat, velut mantili in triclinio tergeret manus? Omnino existimavit impostor, uti suæ ac nostræ ætatis matronæ collum haberent sudario lineo circumdatum & tectum, quod vulgò *muscarium colli* (*Mouschoir de col.*) appellatur, quia collum tegit & defendit à muscis; sic & olim matronas Romanas habuisse. Hæc tanta moris Romani ignorantia non in Petronium, sed in impostorem cadit totius antiquitatis ignarum.

Jam enim suum testamentum in convivio recitari jubet Trimalcio, quo servis omnibus dat libertatem: & quale monumentum sibi fieri, quidque ei inscribi velit, exponit. Nec contentus his, funebrem vestem quæ *vitalia* vocat, unguentum nardinum & cetera inferri triclinio præcipit, convivisque ostentat: ac demum tamquam in funere suo cornicines canere jubet, atque ad balneum saturos convivas invitat. Quid liis ineptius? O sermones convivales! O spectacula festiviſ epulis convenientia! Etiam heic ignarum moris Romani se prodit Pseudo-Petronius, qui cornicines pro tubicinibus funeribus adhibeat. Mortui enim efferebantur ad tubam, aut etiam ad tibiam: ut post Ovidium in lib. vi. Fastorum, post Persium in Satira iv. & Agellium in lib. xx. cap. ii. verus Petronius vel solus satis docet his verbis. *Quod si idem frigus genua*

genua manusque tentaverit tuas, licet ad tubicines mittas. Ubi tubicines sine causa legi vult Petrus Pithœus.

Dare operam saltem debuit Impostor, ut finis cenæ Trimalcionis cum sequentibus, hoc est ut falsa & ficta cum veris cohærerent, nec falsa haberi possent, neu fraus facilè deprehenderetur. Finis cœnæ Patavinæ talis est. Cùm cornicines insonuiscent, vigiles regionis proximæ rati ardere Trimalcionis domum, cum aqua & securibus accurrrunt, & januam effringunt. Encolpius, idem & Polyænus alio nomine dicitus, Ascyltus & Giton læti oblata occasione discedunt. *Nos occasionem opportunissimam nocti, Agamemnoni verba dedimus, raptim quæ planè tamquam ex incendio fugimus.* Contrà apud verum Petronium, qualem dudum editum habemus, Encolpius, cuius sub persona tota fabula narratur, nec cornicinum nec vigilum ullam mentionem facit: aitque cùm post cenam ex ædibus Trimalcionis ipse & Ascyltus ac Giton vellent discedere, & per amplissimas longissimasque porticus media jam nocte sine lumine horâ pæne totâ hac illacque erravissent ebrii, & locorum etiam interdiu obscurorum ignari; se tamquam filo Ariadnes Gitonis acumine explicitos tandem esse, qui omnes pilas columnasque pridie notaverat crevâ: qualinaria menta evicerint spississimam noctem, & notabilè candore ostenderint errantibus viam.

Anno M. DC. LXIII. ineunte edidi Panegyricum de laudibus Berengarii Augusti, quem ante annos aliquor ex urbis Patavii Bibliotheca Monastica à Johanne Rhodio Dano & à Nicolao Heinsio

viris clarissimis erutum acceperam. In meis in Pa-
negyricum illum notis, quid esset apud Gregorium
Turonicum Episcopum barbatorias celebrare, &
quid barbatoria significaret, fusè docui pag. cxcl.
& sequentibus. Missus est statim Berengarius meus
in Italiā : missus in primis Patavium unde ve-
nerat, & lectus à Patavinis. Placuit observatio mea
impōstori, homini Italo è provincia Venetia, vel
Dalmatæ: qui (si qua fides) Johanni Rhodio Pseudo-
Petronianas quisquiliās suas approbaverat. Itaque
digna ei vīla, quam suæ cenæ Trimalcionis insereret.
Tum Trimalcio : Amici (inquit) hodie servus meus
barbotoriam facit, homo fragi & micarius. Itaque
tangomēnas faciamus, & usque in lucem cenemus.
Sed tamen mos hic quidem ætate Petronii multo
veṇustior : nomen autem ipsum, barbatoria, ejus-
dem ætate (ni fallor) recentius. Sic idem impo-
stor, qui de cena libera aliqua ab Henrico Valesio
fratre meo observata esse didicerat, voluit & li-
beræ cenæ meminisse, atque ab ea suam supposi-
ticiam cenam auspicari. Venerat jam dies tertius,
id est exspectatio liberæ cenæ.

Sic igitur judico, nova hæc omnia quæ sub
Petronii Arbitri nomine primū Patavii, dein-
de Luteciæ publicata sunt, falsa, ficta, suppositi-
ciaque esse, barbara, futile, judicij doctrinæque
vacua, ac planè omni ex parte ridicula ac rejicien-
da; eademque tam in verbis quam in rebus ab Ar-
bitri genio, elegantia ac nitore longè reeedere.

In uno tamen, mi WAGENSEILI, à te dis-
sentire cogor, quod miraris Justum Lipsium, virum
magni in literis nominis summique judicij, de Pe-
tronio

tronio nostro dubitavisse, ac deliberavisse, an is es-
set C. Petronius Tacito memoratus in rebus Nero-
nis: audacterque sequeris tenui fultam tibicine op-
inionem vel potius conjecturam Petri Pithœi, Clau-
dii Bineti, Jani Dousæ, & insequentium plororum-
que Petronii Commentatorum, qui Neronis Au-
gusti æqualem faciunt, ac putat Trimalcionis no-
mine Neronem à Petronio designari. Atqui Tri-
malcio inter servos venales adiectus est Romam:
ubi ratiocinari didicit, deinde dispensator factus est:
uti Petronius ipsemet verus ac pridem editus do-
cet. An ista in Imperatorem Neronem conveniunt,
paterno genere nobilissimum, materno etiam fa-
miliæ Cæsarum adnexum? Jam uxor Trimalcionis
Fortunata re & nomine fuit: femina viri sui similli-
ma, ex egente locuples facta, adeò ut nummos mo-
dio metiretur: sicuti Petronius indicat hisce verbis.
*Et modò quid fuit? Ignoscet mihi genius tuus: no-
luisses de manu ejus panem accipere.* At Neroni
Aug. uxores non aliæ fuere quam nobiles & claræ;
Octavia & Poppæa: è quibus Octavia etiam Clau-
dii Aug. filia existit. Nam Aetèn libertam pellicis
habuit, non justæ uxoris loco. Præterea jam senex
erat Trimalcio: at Imperator Nero aetatum ætatis
xxxii. non excessit. Trimalcio illitteratus & fatuus
inducitur à Petronio; quales multi divites, qui ob-
scurissima initia habueré; Nero Aug. & eloquentiæ
& historiæ studuit, ac Poëticæ. Trimalcionis in-
deliciis fuit puer *vetus*, *tippus*, *domino* Trimal-
cione deformior: si Arbitro credimus. At Neroni
tot & tam lectæ cum ætate tum formâ deliciæ
erant, ut Juvenalis de eo delectu sic referat in Sat. x.

Nec praetextatum rapuit Nero loripedem, vel
Strumosum, atq; utero pariter gibbeg, tumentem.
Quod ad Petronium nostrum pertinet, jure meri-
toque de ejus ætate dubitavit Lipsius, & Petro-
nium, qui fuit *equalis Neronis*, cum Petronio Sa-
tyricorum auctore confundere timuit: cùm ani-
madverteret ab Cornelio Tacito in lib. xvi. Anna-
lium relata de Petronio, haudquaquam Petronio
Satyrici scriptori majore ex parte convenire. Certè
ambo & nominibus discrepant. Prior dictus est
Cajus Petronius, aut ut Plinius & Plutarchus vo-
cant, *Titus Petronius*, & inter paucos familiarium
Neroni assumptus est elegans arbiter, quod do-
ctos viros in errorem induxit: sed *Arbitri nomen*
non tulit: posterior seu Satyricorum auctor, pro-
priis nominibus appellatus est *Petronius Arbiter*,
quemadmodum à Fulgentio in lib. II. & III. Mytho-
logiæ vocatur: & nunc sub *Petronii*, nunc sub *Ar-
bitri* nomine à Terentiano Mauro, à Diomede, à
Servio Honorato, à Macrobio Theodosio, à Mario
Victorino, ab Hieronymo, & à Sidonio aliisque
laudatur. Pæterea *Cajus Petronius*, si qua Tacito
fides, Proconsul Bithyniæ, & mox Consul extra-
ordinarius fuit; *inter paucos Neroni Aug. familiari-
ssimus*: magnas opes, magnam familiam habuit:
homo ignavus & deses, & otio ac mollitiis fluens,
eruditus luxu ac scientiâ voluptatum acceptissimus
vitioso Principi. At Petronium Arbitrum cùm multi
laudent scriptores Latini, veteres ac recentiores; ne-
mo tamen magistratus eum ullos gessisse, nemo di-
vitum, nemo amicum Imper. Neronis fuisse, aut jus-
su ejus periisse memoriarum prodidit. Bibliotheca qui-
dem

dem Vaticana quædam Petroniana in codice scripta servat, & his Julii cuiusdam epigrainma præfixum, in quo Petronius diri *Neronis amicus* vocatur, & *Arbiter arbitrio suo dictus ipse* fertur. Sed hoc hexastichon ut incultum est, corruptum, ac recens, ita nullius apud doctos in historia auctoritatis. Denique Cajus Petronius paullo ante mortem coactam flagitia *Principis*, sub nominibus excoletorum feminarumque & novitate cuiusque stupri, perscripsit atque ob-signata misit Neroni: ut Cornelius Tacitus in lib. xvi. Annalium tradit. Quid habent ista cum Petronii Arbitri opere commune? Caii Petronii famosus libellus brevissimus fuit: at Petronii Arbitri *Satyra* grandis atque verbosa, vel justum potius opus extitit: ut ex Petronianis quæ supersunt, & ex his quæ laudantur à variis auctoribus desideranturque, facile intelli-gi potest: adeò ut jure forsitan queratur Dousa simul & affirmet, vix decimam totius operis partem ad nos pervenisse. Immo & plures erant Petronii libri, non *Satyricon* in recto singulari, sed *Satyricon*, hoc est *Satyrarum* in secundo casu plurali inscripti; ut Ciceronis Rhetoricōn, Virgilii Maronis Bucolicōn & Georgicōn, Valeri Sorani Epopticōn, Aurelii Nemesiani Cynegeticōn, Marciani Felicis Capellæ Afri Carthaginensis *Satyricon* libri VII. de nuptiis Philologiæ. Certè Terentianus Maurus de dimetro jambico clando sic ait, *At Arbiter disertus*

Libris suis frequentat.

Et à Mario Victorino de Metris *Arbiter Satyricon* laudatur, non *Satyrico*, aut *in Satyrico*. In veteri quoque Glossario Petri Danielis hæc verba reperio.

Excelsissimus dicitur à Petronio in primo Satyrarum : quod idem est atque in primo libro Satyricōn. Mis- sum facio Fabium Planciadēm Fulgentium in libro Continentiæ Virgilianæ, à quo Petronius in Eusebio laudatur. Libellus Caii Petronii pro codicillis ha- beri poterat, & noctes ac stupra Domitii Neronis, & in eum cœtum admissorum atque ad omnem li- bidinem adscitorum exoletoruim feminarumque nomina ; quid quisque ibi novissime fecissent, quid passi essent, paucis exponebat. Ficti nihil ; omnia vera. Contrà Petronius Arbiter M. Varronem in Satyris Menippeis imitatus ex parte, prosa oratione variis carminibus mista sub falsis nominibus tamquam sub persona mores hominum notavit, ac ve- ra ætatis suæ vitia carpsit : atque uti ipsemet ait, *in opere novæ simplicitatis*

Sermonis puri non tristis gratia ridet :

Quodque facit populus, candida lingua refert.

Si quod faciebat populus, retulit Arbiter, ut ipse affirmat ; de Neronis stupris ne cogitavit quidem. Non igitur sua Neroni flagitia, sed sua populo, sua juventuti ac senibus vitia Arbiter & corruptos mo- res exprobravit : ac sicuti verè asserit epigramma Vaticanum, (cur enim ejus testimonio in re apertissima & omnibus patente uti mihi non liceat ?)

Petroni carmen divino pondere currit :

Quo juvenum mores arguit atque senum.

Nimirum fictos casus amatorum opus Petronii Ar- bitri continebat: veri nihil ; omnia ficta. De quo o- pere Macrobius Theodosii in lib. i. Commentario- rum in Somnium Scipionis verba sunt hæc. *Fabula, quarum nomen indicat falsi professionem, aut tantum*

concilianda auribus voluptati, aut adhortationi quoque in bonam frigem reperta sunt. Auditum multcent, velut comœdia, quales Menander ejusve imitatores agendas dederunt : vel argumenta fictis casibus amatorum referia, in quibus multum esse Arburum, vel Apuleizm nonnumquam lusisse miramur. Denique nunc in declamationes umbratiles & scholasticas invehitur Petronius Arbiter: nunc Poëtas deridet carmina sua in theatro, in balneo, in pinacotheca populo intempestivè recitantes: modò picturam, statuariam, Dialecticam, Philosophiam, Astronomiam, eloquentiam, ceterasque artes ingenuas defecisse queritur : modò Trojæ Halosin versibus jambicis describit : navigantium etiam rixas, reconciliationem & naufragium, bellamque de matrona Ephesia fabellam enarrat : interdum regulas carminis exponit. Sequuntur de bello civili Cæsaris & Pompeii versus heroici ferè trecenti, & de captoribus aut heredipetis elusis non pauca. Qui non videt ista singula ac universa nihil ad Caii Petronii libellum, nihil ad Neronis flagitia noctesque pertinere, sed meram esse nudamque ac simplicem vitiorum & desidiæ humanæ reprehensionem, sale & mordaci aceto conditam : is planè nec in literis nec in ulla alia re quidquam videt aut judicat. Janus Dousa, ut Petri Pithœi conjecturam de ætate Petronii confirmet, scribit duas sententias aut parçemias, videlicet *non bene olet, qui bene semper olet*, & *ingeniosa gula est*, à Martiale & à Petronio ex æquo usurpari : aliam item gnomen, *Primus in orbe Deos fecit timor*, Statio in libro III. Thebaidos cum Petronio esse communem: ex quibus

bus tamen sententiis primam Hieronymus in epistola ad Demetriadem, postremam Fabius Planciades Fulgentius in libro I. Mythologizæ (verè an falso nescio) Petronio tribuant. Quid tum? Ideone credemus Petronium Arbitrum Neronis, Aug. æqualem, & Statio atque Martiale vetustiorē fuisse, ambosque hæc hemistichia Petronio potius quam Petronium ambobus debere? Nonne Placidius Lutatius putat, & disertis verbis ait, Arbitrum hemistichion suprà laudatum de origine superstitionis à Papinio Statio accepisse? Idem planè dicendum de versu, quem Hieronymus ad Demetriadem affirmat apud Arbitrum reperiri. Igitur hemistichium de odoribus Hieronymus non Martiali primo auctori, sed Petronio; hemistichium alterum de superstitione Fabius Fulgentius non Statio uti facere oportebat, sed eidem Petronio asservit, propterea quod utriusque hæc apud Petronium legerant & legisse meminerant; apud Statium & Martiale aut non invenerant, aut saltem invenisse non recordabantur, nec multum curabant an ab aliis scriptoribus priusquam à Petronio fuissent usurpata.

Quare facilè & libenter accedo Henrici Valesii fratri meisententiae, qui Petronium Arbitrum principatu Neronis multo recentiorem, ac natione Galium fuisse, atque in provincia Viennensi finibusque Massiliensium Græcorum habitavisse credit, adductus hisce Apollinaris Sidonii versibus, haut satis haec tenus examinatis intellectisque, in carmine
 xxiii. quod inscribitur Narbo.

Et te Massiliensium per hortos

Graji

*Graji cespitis Arbiter colonum,
Hellefontiaco parem Priapo.*

Ita enim emendandum versum medium frater existimat, cum legatur in editis Sidonii exemplaribus,

Sacri stipitis Arbiter colonum,

Nec dubitat in priscis Sidonii codieibus scriptum fuisse *Crai cespitis*, seu *Grai cespitis*: quod cum non intelligeretur a legentibus, in *sacri stipitis* perperam mutatum sit. Quae vulgata lectio haud dubie vicia est, ac ferri nullo modo potest. Quippe si *sacri stipitis* nomine Priapum ligneum designare voluisset Sidonius, (Simulacula enim Priapi custodis hortorum ad eorum ostia collocari consueverant) *Priape* in hortis Massiliensium positi *colonum* Petronium Arbitrum vocatus non fuit, sed *cultorem*. Deorum enim vel simulacrorum cultores Latini scriptores dixerunt: *colonos Deorum* aut *statuarum* nequaquam dixerunt. Præterea etiam si gratis concessero, *colonum Priapi* pro cultore & veneratore Latinè dici posse: tamen nec veltum suus tribus hisce versiculis sensus constabit: fatendumque erit Sidonium his duobus in versibus continuis Priapi sine causa meminisse. *Te Arbiter per hortos Massiliensium sacri stipitis* seu *Priapi lignei cultorem*, *Priapo Hellefontiaco parem*. Quo quid frigidius scribi, quid etiam ineptius excogitari potest? Sidonius igitur scriptor Gallus in suo Narbone apertissimis verbis Arbitrum Gallum agnoscit: quem propter obscenitatem, & ob amorem hortorum Priapo comparat, & in hortis Massiliensium spatiantem, ac delicate desidentem nobis exhibet. Quæ Petronii in hortis mora, & judicium ejus de Epicuro, quem patrem doctum in arte

veri, id est in Philosophia vocat, & hominem esse
divinum ait, qui somnia, & ejusmodi ludibria fa-
cetissima ratione condemnnet; turpis quoque flagi-
tiorum adulterorumq; relatio cum impietate con-
juncta mihi persuadet, ipsum sectâ simul ac vitâ Epic-
ureum fuisse, summum bonum in voluptatibus
corporis ponentem. Heic virum doctissimum Pe-
trum Pithœum admodum miror, qui sibi viseris
ait, ab Sidonio tribus versibus suprà laudatis non
tam Arburi patriam quam mores designari, Massili-
ensium moribus Plautino proverbio & Athenæi hi-
storiâ notatis simillimos. Quasi horti Massiliensium
mores eorum corruptos atque degeneres indicare
potius apud Sidonium valeant aut debeant, quam
Petronii Arbitri domicilium, ibi voluptatibus va-
cantis, ac in hortis otiantis.

Certè ipse Arbitr moris cuiusdam Massiliensium
mentionem fecit, tamquam sibi notissimorum: quo-
ties pestilentia laborarent, unum è pauperibus qui
se sponte obtulisset, per annum sumtu publico
delicatè alentium, ac postea ornatum verbenis &
vestibus sacris per urbem circumducentium cum
exsecrationibus, ut in ipsum mala civitatis reci-
derent, atque ita demum præcipitantium in mare.
Quod in Petronio sibi lectum esse, scribit Servius Ho-
noratus in illud libri III. Æneidos hemistichium,
Auri sacra famæ. Sed nunc in Petronii opere man-
co ac mutilo quale habemus, de more isto Gallicano
Massiliensium, homines pro salute publica devo-
ventium nihil reperitur. Proinde non miror Pe-
tronium Massiliensis agri cultorem, patriâ quidem
Gallum, sed domicilio semigræculum, libenter

Græca

Græca nomina usurpare, ut *shedium* pro malo & extemporali Poëmate; *tropica*; *embolum navis* pro rostro; *metodium*, *paronychia*, *corymbion*, pro capillamento seu galericulo; *hypogaeum* vel *hypogeum* pro conditorio seu monumento casulave subterranea; *tauταντα*, *schema* pro figura orationis; *apodixin*; *telos*; *automata* pro motu corporis voluntario; *planos*, *parapsidem*, *tricliniarchem*, *chiramaxium*, *synphoniam*, *hydraulem*, *pinacothecam*, *diatam*, & similia. Non miror eum Græcis in nominibus Græcas terminationes ferè semper retinere: v. g. *Aſcylos*, *Polyanos*, *Giton*; *Aſcylton* in i. v. casu, *Encolpion*, *Polyanon*, *satyron*; *aera*, *platanôna*, *daphnôna*, *Coraca*, *Crotona*, *Platona*, *Gitona*, *Iliada*, *Naiada*, *Dorida*. Non demum miror, ab Arbitro transitum Alpium Maritimorum Alpibus Graiis confinium viginti versibus, ac portum Herculis Monœci exactè describi his verbis,

*Alpibus aériis, ubi Graio nomine pulso
Descendunt rupes, & se patiuntur adiri.*

Est locus Herculis aris sacer. Hunc nive dura

Clandit hiems, canaq; ad sidera vertice tollit, &c.

Abest enim ab urbe Massilia Græcorum portus vel statio Herculis Monœci in Alpibus Maritimis sive Ligusticis millia passuum non amplius CCXXCVI: sicuti in itinerario maritimo portuum & positionum navium ab Urbe Arelatum usque Ethicus docet. Idem Petronius Arbiter ut Massiliensium Græcorum, sic & Gallorum, nimirum popularium suorum non semel meminit. *Increta facies, ut suos Gallici cives putet: item, Ego autem frigidior hieme Gallica factus.* Ex quo appetet Arbitrum hiemes ac

frigora in Gallia tulisse, & candorem Gallorum notum habuisse. Præterea quivis linguae Latinæ peritus in Petronio cothurnum Gallicanum prima fronte statim agnoscat. Ejus enim stilos non Romanum seu Romæ natum, sed planè Gallum & Transalpinum hominem sapit; & Antoninorum temporâ potiusquam Domitii Neronis: cuius principatus similes Arbitri scriptores non habuit. *Disertus* quidem Arbitr vocatur à Terentiano Mauro: & est sanè disertus: sed nec Senecæ, nec Quintiliano, nec ambobus Pliniis, ac ne vel Tacito quidem aut Suetonio comparandus: cùm ad inferiora tempora pertineat. Interdum luctulentus fluit, nec ubique putus, nitidus est ac illimis.

Quando igitur Petronius Arbitr floruit? Quæret aliquis. Evidem existimo eum potius circa Antoninorum principatum vixisse, quam (ut frater meus arbitratur) Gallieni Aug. æqualem fuisse: cùm quod elegantia Petronii in ætatem Galieni, hoc est in senectutem Imperii Rom. ac velut in fæcem linguae Latinæ tot undique Gentium Barbararum incuriosibus corruptæ atque depravatae cadere mihi non videtur: tum quod Macrobius in Somnium Scipionis Arbitrum Apuleio non conjungit modò, sed velut æqualem aut etiam vetustiorem præponit, prioremque appellat hisce verbis jam suprà laudatis. *Auditum mulcent argumenta fictis casibus amatorum referta: in quibus vel mulsum esse Arbitrum, vel Apuleium nonnunquam lusisse miramur.* Constat autem Apuleium ante Septimium Severum Pertinacem Aug. nimirum imperante Marco Aurelio Antonino nituisse. Unus ex editoribus Pe-

tronii Janus Dousa scribit, quosdam Petronium Lucianum posteriorem, hoc est recentiorem credidisse: qui mecum de ætate Petronii planè conveniunt. Nam & Lucianus Antoninorum temporibus viguit.

Ne quis aptem forsitan putet gratis me scripsisse, Petronii Arbitri sermonem (quidquid ipse de se dicat) non ubique purum, sed quandoque inelegans ac incultum esse: omissis Petronianis versibus, quorum & structura plerumque vitiosa, & obscura ac intricata sententia est; in soluta oratione Arbitri pauca de pluribus Neroniano saeculo indigna à me observata subjiciam, quæ nec membra annarum vetustati, & situ attrituque evanescientibus litteris, nec Librariorum in transcribendis priscis codicibus negligenter, nec editorum incuriae, nec typographorum inscitiae, nec ulli alii quam ipsimet auctori assignari possunt. Sed de remedio non tam valde labore: item, Giton semel ictus, tam valde exclamavit. Tam valde protam aut adeò, non memini apud veteres scriptores legere: quod nos vulgo dicimus, si fort. Neque enim tam magnum facinus admissimus: scripsisset Neronianorum temporum auctor, tantum facinus admissimus. Sic tamen ubique Arbitris loquitur. Timebam, ne tam grande munus suspectam faceret humanitatem meam. Habebat enim inguinum pondus tam grande. Inhibuit Tryphena tam grande facinus. Nec se minus grandi vexatam injuria, quam Iycam. Nam familiam quidem tam magnam per agros Numidia esse sparsam. Tam magnum aquæ clamorem sustulit. Ut cum magna fortuna solus interetur. Nescis quam magnum flagitium admisseris? Ubi tam grande munus, tam

nam grande pondus, tam grande facinus dici non oportuit, sed tantum munus, tantum pondus, tantum facinus. Tam magnam familiam, tam magnum clamorem, tam magnam fortunam dici non oportuit, sed tantam familiam, tantum clamorem, tantam fortunam. *Minus grandi vexatam injuria dici non oportuit, sed minore affectam injuria.* Quām magnum flagitium dici non oportebat, sed quantum flagitium. Nostri Petronium hodieque imitantur. Nam ut ille *magnum aut tam grande usurpat*; ita dicunt *sigrand*. Ut ille *minus grande dixit*; ita Nostri *usurpant moins grand*: ut ille *quām magnum*; ita Nostri *combien grand*. Jam istud Petronii, *bene manē surrexi*, pro summo mane aut prima luce surrexi, nostrum hodieque est; *bien matin*. Nostrum & illud: *Et jam plena nox erat*. Plenum enim diem, ac plenam noctem vocamus; *en plein jour, en pleine nuit*. *Repositum in pristinum decorem puerum gaudebam*: id est restitutum in pristinum decorem. Sic nos dicimus, *remis en son premier éclat*. Ex his intelligitur Petronium natione Gallum exstuisse, cùm nos Gallofranci ejus adhuc in multis sermonem sequamur. Eundem autem à temporibus Neronis Aug. longè abfuisse indicant quæ apponam. *Indignatus rusticus, quod nos centonem exhibendum postularemus*. Dici oportuit exhiberi, non exhibendum. *Ostium nostrum satis audiaci strepitu impulsu exsonuit*. Satis pro valde recentiorum Nerone scriptorum est; *exsonare verbum ea ætate inusitatum*, quod tamen Petronius saepe usurpat. *Omnia mimico risu exsonuerant*; item, *exsonat cantibus totum navigium*. Ideo vixi hodie in hoc

hoc diversorio quemquam mortalium admitti. Dicendum erat, in hoc diversorium quemquam mort. admitti. Trimalcio ad symphoniam allatus est, positusq. in cervicalia minutissima. Dicendum fuit in cervicalibus minutissimis, aut in cervicali minutissimo. Ne absentivus essem: pro abesse. Absentivum pro abente alibi non legi. Quales esse solent que incumbunt ova. Incubare ova, vel etiam ovis gallinæ dicuntur: ova incumbere non dicuntur. Ficedulam inveni piperato vitello piperatam. Ficedulam pipere piperatam non melius dixeris, quam gypso gypsum parietem, pernam sale salitam, alas scari cerae certatas, & similia. Si bona fide penitentiam emendas. Penitentiâ culpam aut peccatum emendare, dici possumus & solemus; Penitentiam emendare, dici nec possumus nec debemus. Amictus discoloria ueste. Discolor dici solet, ut decolor, concolor, unicolor, bicolor, versicolor; discolorius dici non magis solet à veteribus scriptoribus Latinis, quam decolorius, cōcolorius, unicolorius, bicolorius, versicolorius. Aratro domefacta tellus pro subacta veldomita Neronis ætate non dicebatur, nec domefacere pro domare Nam verba primæ conjugationis, quale est domo, nulla in cōpositione recipiunt facio, sed tantum plurima secundæ, & paucissima tertiae. Tantum omnem scabitudinem animo tamquam bonarum arrium magister deleret sine cicatrice. Iram appellat animi scabitudinem Petronius novo & inusitato nomine pro scabie, aut scabritie vel scabredine, quam & ulcus animi scilicet alibi vocat. Gubernator, qui per vigil nocte siderum quaque motus custodit. Siderum motus vel sidera custodire, pro servare aut obser-
vare.

vare, improprium est. Certe dunt̄ jun̄t̄os nos
marceret : vel si voluerit misericors ad idem litus
expellere , aut prateriens aliquis tralatitia huma-
nitate lapidabit. Lapidare posuit Petronius pro la-
pidibus tegere , ut humare est humo operire vel
tumulare : cūm significet lapidibus petere. Coqua-
le natalium suorum sinciput pro æquale nusquam
apud veteres alias Scriptores Latinos reperire me-
mini. Ephebus plena maturitatis , & annis ad patien-
dum gestientibus vocatur à Petronio ; casum mu-
tante contra regulas Grammaticæ. Debuit enim
dici Ephebus plena maturitate , & annis ad patien-
dum gestientibus , aut certè Ephebus plena maturi-
tatis & annorum ad patiendum gestientum. Psy-
che acu comatoria mihi malas pungebat. Acum
comotoriam vocat Petronius acum crinalem ne
servatā quidem analogiā. Nam à coma non Et
comotorius : sed fortasse legendum est , acu como-
tria , hoc est ornaticis. Soli militares , soli fortissi-
mi habentur. Militaris pro militaribus honorib-
us digno recens est haud dubiè , nec sæculi Ne-
roniani. Jam melliti verborum globuli , & fabulo-
sum sententiarum tormentum , & controversia sen-
tentiolis vibrantibus pœta , ac similia apud Arbi-
trum , verba sunt magnifica , rerum ac sensus pœne
vacua. Omittere non possum versum hunc Petro-
nii ,

Has inter sedes Ditis Pater extulit ora.

Ditis Pater vocatur Arbitro , qui ceteris omnibus
Dis Pater : ut hic Quirites in numero singulari
pro Quiris , quemadmodum Sergius & Pompeius
in Arte affirmant.

Hæc sunt, mi WAGENSEILI, quæ tuis pre-
eibus inductus de Petronio Traguriensi, vel Pa-
tavino properatim exaravi, adjungenda observa-
tionibus tuis, aut si malueris, tamquam mnemo-
synon amici tui domi servanda. Vale V. C. &
amare me perge. Scribebam Luteciaæ Parisiorum v.
Nonas Martias anno Domini M. DC. LXV.

*De novo fragmento, sive de panno assuto
purpura Petronii.*

Q Vid mirum si, lector, habes mala frusta Petroni
Nota minus, linguam noris utramq; licet?

Hic nihil è Latio, nihil est è gente Quiritium:

Nec verus hos fœtus, nec nova Roma tulit,
Si qua tulit tellus, tellus ea fecit ab ortum:

Et bene, qui scripto est huic pater, ipse latet.
Vestrum opus, Aediles, informem exponere par-
tum:

Vestrum, portenti rite piare nefas.

Aut Tibris flavis abolebit dedecus undis:

Præbebit calidos aur pia Vesta rogos.

Nam quis is est scriptor vobis, quo jure Latinus,

Barbara quem cupiat natio nulla suum?

Pace tua dicam, rerum pulcherrima Roma:

Roma mihi non es, si tibi civis hic est.

IOHANNI CAPELLANO,
ILLUSTRI VIRO,
& Christianissimi Regis Consiliario,
Ioh. CHRISTOPHORUS WAGENSEIL
Salutem & observantiam dico.

Si fatendum, quod res est: oritur utique frequenter amicitia ex occulto quodam animi impetu, & intus latente inexplicabili causa. Neque enim aliò referre possum summam benevolentiam, quam me hominem peregrinum & ignotum, necdum ullius in studiis nominis, omnium omnino meritorum expertem, atq[ue] adeò à nemine commendatum, ubi primùm inter cul-

tores tuos admitti poposci, illico complexus es, quamque mirifico in me studio perpetuò comprobasti. Nempe patuere mihi assiduè adest tua: licuit è tuis dictis, factis, ac institutis sanctioris Philosophiae monita haurire, & ea ediscere, ad quæ si non admissus fuisset, non erat operæ pretium ad excolendum ingenium meum, noscendosq; hominum mores totam ferè Europam lustravisse. Enim verò uti hac beneficia tanti, quanti bonam mentem aestimo: ita testimonium ac judicium tuum, quo ipsius OPTIMI MAXIMI REGIS Numen, Majestatem, divinamque liberalitatem mihi propitiasti, nec ullis

ullis verbis exprimere valeo, ac
ne satis quidem mente concipere.
Cui tantæ benignitati tuae quando
aliam referre gratiam nequeo, ejus
me totâ vitâ memorem futurum
polliceor. Has ergo litteras confes-
soriæ tabellæ ac velut pignoris lo-
co te habere quoſo, & simul & qui
bonique consulere munus, quod
adjunxi. Etsi enim quæ de meo con-
tuli, levia & non satis digna sunt
in cuiusquam manus, nedium in
tuum conspectum venire, quippe
quæ petasatus in ipso Hispanicæ pe-
regrinationibus procinctu, multas
inter occupationes celeriter effudi:
quia tamen Summi Viri HA-
DRIANI VALESII insignem
I 2 Differ-

Dissertationem elicuerunt, ideo
quam à se non habent, auctorita-
tem & lucem ab ea mutuantur,
& cùm tibi, tum Reipublicæ litté-
rariæ nonnihil se isto nomine com-
mendabunt. Nam sine illa fuisset,
meæ profectè nugæ, ad amicum
majore fiduciâ quàm curâ pri-
vatim scriptæ, numquam prodiis-
sent in publicum. Valesianum au-
tem acre de novo Petronii frag-
mento judicium ex Hispania re-
versus suppressere diutiùs sine fla-
gitio non potui. Tam perspicuè
enim (audacter dico) omnem er-
rorem nobis dissolvit,

Ut contrà si quis sentiat, nil sentiat.
Vale Illustris Vir. Data Luteciæ vi. Id.
Januarii A. M. DC. LXVI.

IOH. CHRISTOPHORI
WAGENSEILII
DE CENA TRIMALCIONIS
nuper sub Petronii nomine vulgata
AD CHRISTOPH. ARNOLDUM V. C.
DISSERTATIO.

CHRISTOPHORO ARNOLDO
V. C.

JOH. CHRISTOPH. WAGENSEIL
Salutem dico.

NTE hoc biennium cùm Romæ commorarer, convenit me aliquando eruditus vir, qui nunc facto functus est, *Abrahamus Ecchellenſis*: cumque vario sermone inter cetera de Italorum recens editis ac postmodum edendis ingenii fetibus colloqueremur, mentionem injecit Petroniani nequaquam mutili codicis, quem in Dalmatia repertum Venetus ad Pontificem Legatus possideret & post suum in patriam quem maturabat redditum, esset facturus publici juris. Cumque eo nuntio vehementer me gaudere animadverteret, recipiebat pro suâ erga me humanitate, acturum

sese hoc gnaviter, ut ipsius libri legendi mihi faceret copiam. Convasaverat autem jamtum sua Amplissimus Orator domum redditurus. Quare et si illius opera, meumque elusum desiderium, nihil tamen minus emolumento Reip. Litterariæ, & mihi quoque, quem Petroniana venustas serium semper habuit amatorem, tacitè gratulabam: neque me continui, quin illico eos qui affectu benevolentiaque mihi junguntur, (quos inter Te V. C. tuo erga me merito præcipue numero) ingentis meæ voluptatis fedderem participes: Enimvero hanc animo conceptam lætitiam paullo post apud Taurinos degenti mihi, Venetorum litteræ non parum imminuerunt, quod haudquaquam totum Petronium, sed insigne tamè fragmentum ab interitu vindicatum memorarent. Imminuerunt autem, non tamen abstulerunt funditus. Quippe perspectum habeo non vilius colli ab eruditis librorum, quam ab antiquariis statuarum fragmina.

*Et Curios jam dimidios, nasaque minorem
Corvinum, & Galbam auriculu nasaq; carentem.
Erutus fuerat quondam Romæ fortuito è ruderibus truncus sine pedibus, capite & brachiis. Ei nihilominus quotquot in Urbe sunt signorum principatum detulit immortalis Michaël Angelus, & illius lineamentis inhærendo, summæ suæ arti, cuius rudimenta cum ipsius naturæ veritate certantia, animorum etiam picturam monstrabant, multum contulit: ideoque inter toto orbe nota antiquitas specimen ultimosque humanæ industriæ conatus, Venerem nimirum pudicam, Antinoum, Nilum cum septendecim puerulis, & trium (quod non tam*

tam Plinio quām oculis credimus) artificum divi-
num illud opus Laocoontem, simulacrum hoc in
Vaticanis hortis honoratiore loco reposuit. Similis
Petroniani fœdum in modum laceri corporis hac-
tenus apud Litteratos sors fuit. Idem ergò nova
huic membro ominabar, proindeque summope-
rè optabam, expleret æstuantium cupidinem gra-
vissimus Senator, neque nimis diu spes nostras
moraretur. Ex eo deinde tempore Gallicum iter
ingresso mihi, nihil de Petronio amplius rescire
licuit: donec hisce diebus eruditorum confessui,
qui in celeberrimi *Managii* museo singulis hebdo-
madibus habetur, interveniens non prodiisse so-
lùm comperio in Italia Petronianum fragmentum,
sed etiam Luteciæ novam editionem ad ejus
exemplum adornatam. Quæsito itaque Bibliopolæ
nomine & domicilio, celeri gradu ad illum me
confero: & pretio quod poscebat exsoluto, do-
mum repetens, librumque in manus sumens, cu-
riosos oculos admoveo. Cùm verò initia pridem
aliunde nos habere animadverterem, his præter-
missis, novitate animum oblectare unicè deside-
rabam. Vix autem unam & alteram pagellam per-
legeram, & statim moto diutiùs capite, Spondere
(intra memet inquam) avisi, hunc sermonem
non esse Petroniani saporis. Quare cùm dicente
haec tenus nostro, nequaquam rectè faciat, qui cirò
credit: judicio ad hoc agendum evocato, verita-
tem explorare, totumque libellum cum annexis
præfationibus sollicitè evolvere institui. Cui operi
dum defixus incumbo, bene multa ultro se le mi-
hi offerebant, ex quibus confictum esse à plaro

136 IOH. CHRIST. WAGENSEILII
quodam istud Trimalcionis convivii supplemen-
tum, non sulpicari sed citra trepidationem affirma-
re posse existimabam. Quod num bene, num secus
abs me f&rum sit, ut dijudices, rationum quae suc-
currebant momenta inter festinandum in char-
tam conjicere, & ad te. Arnolde clarissime, perscri-
bere visum est: ut pro ea quâ polles singulari
doctrina, hisce vel addas vel demas fidem, atque
si & tu pedibus in nostram sententiam iveris,
popularium juvenum animos ad magna surgen-
tes à pestilenti hoc sidere cavere sibi jubeas, nec
istam laciniam Petronianæ purpuræ apud nos
quoque afflui patiaris. Qui enim talibus nutriun-
tur, non magis sapere possunt; quam bene olere
qui in culina habitant. Evidem nullus ignoro,
periculosæ plenum opus aleæ esse, de aliquo scri-
pto, num genuinum aut adulterinum sit, velle pro-
nuntiare. Nec longè quærenda magnorum viro-
rum exempla, qui toto h̄c cœlo miserè aberrarunt.
Opus multi eruditione, limato judicio, accurata
circumspectione, & familiari, ut ita loquar, cum
scriptoribus necessitudine: quò quem non tam
cum vulgo ad alloquium, quam ad intima arcana
admissum appareat. Quæ omnia etsi in me per-
exigua esse sentio, ac præterea in haclongiore pere-
grinatione mihi libri nulli præsidio sunt; non tamen
coram Te, tam benigno rerum æstimatorē hanc
causam agere reformido. H̄c enim Judæi mei
mihi obversantur, quorum in Talmudicis Digestis
cùm à n̄is ἔξω prolata argumenta sunt, sæpe mu-
lier aut servus magistro responsum præripit, cau-
ſæque bonitatis fiduciâ, secum adversarium com-
mitti

mitti depositit. Eadem & mihi mens: aut si man-
vis jure bono utor Quiritium, quod cum lex Cor-
nelia de Falsis violata est, persecutionem crimi-
nis etiam cuivis è populo indulget. Prius autem
quam rem ipsam aggredior, geminis qui contra
me dicunt testibus aurem non nihil porrigam. Et-
si enim repellere eos possem tanquam minus ido-
neos, quod alter pro amico Typographo ex com-
pacto, alter Typographus pro se se, atque sic am-
bo in rem suam loquuntur: ne tamen habeant
quod querantur, agè tantisper audiamus, quo no-
bis commendent modo Deorum hoc munus sci-
licet.

Sunt in ipso statim limine aliqua, quæ me of-
fendunt, quibus tamen neutiquam vacare constitui.
Nolo enim operosè disquirere, quæ vocabuli
Ανέρθρος germana vis sit. Tolerabo quoque illum
Euripidis versum etsi (quod fateor) ægerrimè, cum
certum sit Christiani eum hominis pietatem ferè
lacestere. Postquam enim sancto Spiritui Menan-
dri effatum in divini oraculi dignitatem evehere,
omnesque fideles graviter hortari placuit, Μή τλα-
ναθε, Φειπουστην Χρηστόν εμιλίαν κακά: istud adver-
sa fronte pugnans Euripidis Ηγούς οικάνε φαῦλος οὐ
ψαύε λόγος non putarim nudè & simpliciter lauda-
re, eoque librorum frontes exornare cuiquam esse
integrum. Esto, commodè molliri queat interpreta-
tione: sed nobis castè sobrieque non sentiendum
solum, sed & loquendum. Alioquin uti nihil tam
probè dictum, quod perversa ingenia in pravum
sensum detorquere non queant: ita quoque haud
ullæ tam execrabilis voces, quæ bonum sensum

sibi affungi non patientur. Adde, quod Euripidis dictum proflus οὐδὲν πεπόντος. Satis enim honestè pleraque peraguntur in hoc convivio, ita ut nullius animus moresque ex hujus fragmenti lectione noxam sint contracturi. Hæc autem, uti dixi, latè nunc non prosequor. Illud verò quod porrò ibidem exprimitur *prefixo iudicio de stili ratione ipsius*, condonari nullatenus potest. Quis enim alias ita loquutus? Et quām misera est hæc innocentis pronominis è sua sede in aliam deportatio? Immo quorsum quæso de stili ratione judicium? Si enim omnino Petronii est hoc fragmentum, haud ultrà de stilo admodum laboramus, satisque constat, quo censu sit habendum. At longè melius *Cajus Tilebomenus suam Epistolam de Tragurien si fragmento Petronii judicium inscripsit.* Ad eum autem nunc nostra pergit oratio, libratura rationum illius pondera, ob quas fragmentum hoc nobis obtrudere molitur.

Principio urget *constantem ac nihil turbatam narrationis seriem*; quodque hoc auctario vulgatorum pridem Petronii fragmentorum hiatus & lacuna explicantur. Convenienter profectò ex Rhetorum præcepto hoc argumentum primo loco posuit. Tain leve enim est, ut nihil suprà. Ecquis adeò hospes est in bonis litteris, ut nesciat omnem æratem tulisse ineptos sycophantas, qui otio & ingenio suo abusi, ingratis Gratias, ab aliis scripta incrustare & pro suo arbitrio interpolare sategerunt, servato uteunque ordine rerum? Quin si ista valet collectio, tum quidem Livii aut Curtii supplementa illis ipsis auctoribus tribuamus licet, ob retentam

tam sānē seriem rerum gestarum , & utcūque ex-
 pletas quibus illi Scriptores laborabant lacunas. At
 verò præterquam quod vetera & recentia in hoc
 fragmento aptè cohærere dicuntur , Petronianum
 insuper genium , ac nulli cum illo communem ni-
 torem & concinnitatem orationis offendit , urge-
 tur. Ingenuè fateor majoris hanc rationem esse
 ponderis , si idoneè probari queat , sed an quis-
 quam id sit præstitus vehementer etiam atq; etiam
 dubito , mihi enim rem rectè pensanti , con-
 traria omnia verisimilia apparent , & clarum cer-
 tumque discrimen inter veri & simulati Arbitri
 orationem indicare me posse , mihi met videor.
 De hoc autem in progressu erimus solliciti , illud in-
 terim verbo indicandum , Tilebomeni conjectu-
 ram qua suspicatur , fieri potuisse , ut Heitor Cepio
 novum hoc fragmentum è Mureti vetustissimo &
 integerrimo codice descripscerit , non satis (si quid
 ego prospicio) rem acutangere : nec enim planè
 constat Muretum unquam talem habuisse codicem ,
 & Petrus Daniel qui solus illius meminit , ita rem
 narrat , ut facile appareat , è vagis ac incertis rumo-
 ribus eam haustam , quales sāpè viris etiam doctis
 imponere , nemo tam rerum humanarum ignarus
 est , qui nesciat : & longè probabilius est , credere ,
 ipsum Muretum palam jactaturum fuisse si tale quid
 ei obtigisset. Sed esto , habuerit Petronii optimum
 codicem Muretus , quia tamen Traguriense exem-
 plar ducentos amplius annos agere volunt , utique
 nullo modo fieri potest , ut ex Mureri libro sit ex-
 pressum. Ceterū quæ adversus Tilebomenum
 disteryimus , faciunt eadem ad impugnandum
 Patavi-

Patavinum Typographum, qui supra typos sapere ausus est, & non imprimendi tantum, sed & judicandi partes citra Quiritium suffragium sibi præsterè arrogavit. Nempe idem alta voce crepat, lacunas plerasque & hiatus quibus vulgati laborant cedices, egregie hoc fragmento expleri; quin & stiūm à Petroniano charactere non abhorrere. Ad quæ quia pridem Tilebomeno aut satis fecimus, aut de satisfaciendo fidem oppigneravimus, non est cur idem bis repetamus. Tantum quædam circa ea quæ alter non indicavit monere operæ est pretium.. Postulat nimis is homo, ut ei credamus Marinum Statileum codicem suum primo in patria, deinde Venetius & Patavi cum doctioribus quibusque, in primis autem cum Johanne Rhodio, profunda eruditionis, & solidi judicii viro communicasse, qui omnes quantum indicant sequentia, plurimum ei detulerint. Hæc autem si ita sunt, quare nihil ex his quæ maximè opus habemus, aut audimus, aut videmus? Quare tantorum virorum judicia suppressunt? Cur gravi & perenni se opprobrio exponere, quam illa fragmento annexendo, eidem sibique auctoritatem conciliare malunt? Quid tergiversantur? Quid nos suspensos tenent? Quando igitur tam subdolè, tam iniquè nobiscum agitur: condonabit nobis Typographus, si in eam deveniamus opinionem, nihil cum præter atram suam fuliginem nobis vendere, omniaque turpiter esse conficta. Ecur enim alioquin, obsecro, ex bene multis Venetis & Patavinis, egregiis viris, unum tantummodo nominasset Rhodium, nisi quod is rebus humanis exemptus, ex maxima ræwia degens, de tanta contumelia, quæ per flagi-

flagitium nomini atq; doctrinæ ipsius infertur, age-
 re non potest? Claret inter Patavinos profundæ ele-
 gantiorum litterarum cognitionis vir *Octavius Fer-
 rarius*. Quare huic non exhibitus liber? aut quare ne
 tum quidem cùm ista ederentur, rogatus præfaretur
 aliqua, & quò gratiosius esset ignotum fragmen-
 tum, haut gravatim efficacem ejus commendatio-
 nem fusciperet? Ea re aut totus fallor, aut vappam
 hanc indignam judicavit, cui ederam suam appen-
 deret, coquè ire jussit, quò Volusi Annales à Ca-
 tullo ablegantut. Interim certum est cùm ego Pa-
 tavii degerem, nihil Ferrarium de Petroniano frag-
 mento habuisse perspectum. Secus enim non id clam
 me habere voluisset, quem inter cariores admisit,
 & non privatim tantùm, sed & publicè propensi
 favoris crebris testimoniis est prosequutus, adeò ut
 & varias lectiones, quas ex optimo Apuleii M.S.
 excerpst, nec non alia quæ in prætio habeo, ultro
 communicarit. Quomodo autem latere poterat op-
 timum Virum Petronii hoc fragmentum, si cui-
 quam Veneriis aut Patavii, in primis Johanni Ro-
 dio, cum quo artam quoad Deus & fata siverant
 coluerat amicitiam, cujusque defuncti etiam funus
 supremo humanitatis officio curavit, vel minimùm
 innotuisset? Quemadmodum verò clavus clavum,
 sic nugæ hīc trudunt nugas. Venetorum enim &
 Patavinorum litteratis derelictis, Romam mox per-
 git noster, atque Nobilissimum Legatum fragmen-
 tum quod impetraverat, Doctorum in Urbe cen-
 suræ subjecisse, obque ducentorum in primis an-
 no rum ætatem, pro libri bonitate judicatum fuisse
 perhibet. Elumbis est autem hæc collectio, & quā
 nemo

nemo unus cordatus Romæ (uti mihi persuadeo) potuit ~~τρέψεις εἰσαγόντος οὐδὲ οὐδείς~~. Nam si postremis temporibus fraus haudquaquam facta, ideone confessim nulla umquam admissa? Atqui non heri, aut nudiū demum tertius nati, cùm qui ~~πλαγίων~~ aliorum scrinia compilant, tum qui à se confictis vel antiquitatis, vel magni alicujus nominis auctoritatē tribuunt: immò verò cœpere cum ipsis litteris, nec priūs desinent, quām omnia in priscum chaos relabantur. Plautina auctaria, Ciceronis contra Sallustium, & hujus adversus illum declamationes, Senecæ ad Paulum Epistolæ, aliaque ejus farinæ, duorum saeculorum facile ætatem agunt, neque tamen eapropter fidem male ambulantem obtegunt. Sed deteramus hæc, quia notiora sunt quām ut verbis opus sit: & potius miremur os frontemque Typographi, qui quantum apparet, reliquos mortales fungos credidit, dum incogitanter temereque quidvis effutit. Præmisit enim saltem (tantum, dicendum erat) exemplum ejus partis libri, quā Petronius Traguriensis ab exemplaribus vulgatis diversus est, Romam ad illustrem Legatum missum: sub finem itidem disertè fragmentum hoc Statilei manu diligenter è suo veteri exemplari descriptum profitetur. Ergò si Statileus vitem suum codicem retinuit, quomodo viri docti Romæ de illius ætate tulere judicium? Si autem omnino tulere, quī fragmentum sua manu descripsit? Quamprimum ista inter se conciliaverit Frambotus, tum non amplius typothetes, sed confessim
Erit mihi magnus Apollo.
 Nunc verò missos tandem faciam geminos præcones,

nes, atque adversus ipsum depugnabo fragmentum decretoriis armis: & injuriam inquam Arbitri vindicabo, & dignitatem: evincamq; malæ & adulterina notæ esse hoc fragmentum, ita manifestum facientibus indicium tam VERBIS quam REBUS. Ad quæ dígito monstranda dum me accingo, illud interea arbitrandum relinquo, annón suspectus meritò nobis esse debeat Statileus, quòd solum hoc fragmentum protulerit, reliqua autem quæ in suo codice leguntur suppresserit. Nam cùm in aliquibus locis non tralatitia deformitate Petronius adhuc sit insignitus, saltem quidquid erat lectionum variatæ, indicare debuisset: ut haberent unde tentarent Philologi, num totam illi formam suam reddere, & omnem scabitudinem sine cicatrice delere possent. Proinde jam statim conjiciat quis, prorsus nihil præter hoc fragmentum illum possidere in universo suo censu. Jurabat tamen simulatè, Petroniano codici hæc esse inserta; ne si nuda & separata tantum diceret inventa, de fuco cuius moveretur illico suspicio.

Præterea & illud mirum videri queat, quòd commodum Trimalcionis cenam fragmentum persequitur. Nam si rem rectè pensitamus, nullibi facilius planus aliquis dolum & versutias exercere poterat. In ceteris majoris operis laborisq; res fuisset, vel ad speciem aliquid subornare: hanc autem telam semel ceptam valde primum erat pertexere. Præparato sic dupli dubitatione animo, nunc denique majoris momenti rationes inculcare satagemus. Igitur quod ad Verba attinet, ajo ilia barbara, monstrosa, immòne humana quidem, quæ adeò frequenter hic offen-

offendere, est imposturam prodere. E multis quædam per saturam proferam in medium. Scilicet habemus babacalis, credræ, culusta, bacalusias, patracina, mulcipularium, caldicer, mixcix, burdubasta, constreinum, nesapium, cromataricas, offa colaris, acrophragie, seledate, munecma, dignitoso, merculia, genge, mataritata, copo copilatus, chiam, ipim, cacritus, minuciolum, vaccatonem, saucunbulum, gizeria, excattarissasti, arriselum, coricillum, & qui alii occurunt horribiles soni, sive, ut ille ait, lapides cerebrum excutientes. Atque hîc nemo mihi regerat, oceutrisse jamdudum huic dubio utrumque hujus fabulæ prologum, causando & scripturæ vitio, & librariorum imperitiâ ista potuisse accedere: talem etiam reliquorum quæ de Petronio supersunt & æquè sordidam fuisse olim faciem: exspectare nunc Aristarchos nostros, ut in hoc pulvere sese exerceant, ac palmam in medio positam consequi laborent. Nulla subiit animum oblivio: jam hæc teneo memoriter: immò quod isti tam instanter flagitant, ego ambabus ultro largior: non tamen ideò meum eludent ictum. Ingenuè fateor undecumque potius, quā in ex Latio ortos fuisse librarios, qui talia scripserint: nec fieri posse, ut homo paucula Latinorum edoctus vocabula, tam in honestè dictiones deturpet. Bonum factum! Si tales erant, quare sui semper non existere similes? Quare bene multæ illæ quæ de Trimalcionis cena ad nos pascendos remanserunt veræ reliquiæ, adeò immunes esse potuere ab omni ferè labe? Nam prout istæ hîc exprimuntur, certant cum emendatissima, quotquot exstant, editionum: in ceteris autem

tem nulla non pagella enormibus scatet mendis. Quod ergo istud quæso præpostorum fatum, ut tantum quæ aliunde victura, aliunde edita dudum erant, incolumia & compta ad nos è codice Traguriensi pervenirent? Quare, inquam, libra-rii nullam exordio rubiginem affricuere, sed fidem ac peritiam suam nobis comprobant? Quomodo autem tam repente cœstro perciti ea membranis il-linunt, quæ non hominum verba sed pecudum mu-gitus videantur? Nempe hîc quidem manifestè te-nemus planum, qui non satis ex Arbitrio nostro di-dicerat, multa oportere unâ consentiant, ut men-dacium aliquod consistat. Idcirco dum γνῶσια Petronii fragmenta pulchra atque ornata, sua autem af-fectato situ rancoreque squalentia in hoc theatrum educit, prodit se miser sorex, & captus est: habet. Nondum argumentum de Verbis me dimittit: & quamvis inductione earum phrasium, quas Petronius in deliciis habuit ac frequentissimè ingeminavit, noster versa vice planus vel rarius quam par erat, vel numquam per suum stuporem adhibuit, ἀπόδειξιν formandi sese offerat occasio: sciens ta-men, cum aliunde satis probationum suppetat, ista prætergredior. Quin potius suas impostori voces reddam, & uti ab omnibus ceteris mortalibus dis-tinctum (perfictum tamen) vultum vocemque ha-bet: ita & peculiarem ei esse loquendi idiotismum cum quo Petronius nihil communе habeat, eum quod forsitan in se ipso non agnovit, edocebo.

Ne autem nimietate fastidio sim legentibus, de-lectu instituto quatuor in primis loquendi modos, quibus ipse Petronius nec semel usus deprechen-

ditur signabo. Primus est, quando roties ineptissime humanitatem aliquibus hominibus adimit, & nescio quid in locum reponit. Dixit quidem disertissimus noster Arbiter, *Quid vos me jumentum putatis esse, aut lapidariam navem? Hominis operas locavi, non caballi: nec minus liber sum quam vos.* Dixerat quoque alibi: *Numquam tu hominem tam infelicem vidisti. Lorum in aqua, non inguinahabet: quibus sanè nihil excogitari potuit argutius.* Sed Pseudo - Arbiter servum pecus, ineptus imitator, longè aliter & per summam verborum vilitatem ἐπωνυμων p. 15. Plus vini sub mensa effundebatur, quam aliquis in cella habet: phantasia, non homo. item p. 21. Duræ buccæ fuit, linguosus; discordia, non homo. iterum p. 23. Sed memini Saffinium. Tunc habitabat ad Arcum veterem me pueros; piper, non homo. iterumque p. 69. At inflat se tamquam rana, & in sinum suum confuit; codex, non mulier. Adde quod p. 44. Bella res & iste qui te hac docet, *Musrius, non magister.* Proximè inculco phrasin aliam, nimirum plusquam, quam rei augendæ causâ plusquam par est aut oportet, usurpat falsus Arbiter, verus non usurpat. Plus vini sub mensa effundebatur, quam aliquis in cella habet, P. 13. Argenti in ostiarii illius cella plus jacet, quam quisquam in fortunis habet. sic p. 21. Hereditatem accipit, ex qua plus involavit quam illi relictum est. pag. quoque 24. Plus in die nummorum accipit, quam alter patrimonium habet. denique pag. 42. Cujus pluris erat unguis, quam in rotis es. Tertiò nimis sæpe degerare mihi videtur Pleudo-Petronius. Putares ex natione fuisse, quæ pravam

pravam tertio cuique verbo jusjurandum interjiciendi contraxit consuetudinem. Genuinus Arbitr^{er}, et si non omnino abstinuit, rariusculè tamen & vix semel aut iterum in universo quale extat Satyrico, ad sacras obtestationes delapsus est. Subditicius autem in tam brevi fragimento passim jurat. p. 24. Ita meos fruniscar, ut ego puto omnia illa Aedilibus fleri. pag. 41. Ita tutelam hujus loci habeam propitiam, ut ego si secundum illum discumberem, jam illibalatum duxisse. pag. 43. Ita satur pane fiam, ut ego istud cum liberto meo dono. p. 44. Ita lucrum faciam, & ita bene moriar, aut populus per exitum meum juret: nisi te togā ubique perversa fuero persecutus. pag. 48. Omne me, inquit, lucrum transeat, nisi jamdudum gaudimo-
niu[m] dissilio, quod te talem video. p. 59. Sic me sal-
vum habeatis, ut ego sic solebam ipsum Ammeano
debatuere. pag. 61. Ita crescam patrimonio, non cor-
pore: ut ista coquus mens de porco fecit. p. 65. Sic
vos felices videam: conjiciamus nos in balneum. p.
69. Sic genium meum propitium habeam: curabodo-
mata sit. Postremò et si constat reperiri quandoque
apud primæ classis auctores vel in eadem, vel in
simili dictione lusus: parcissimè tamen & tam-
quam sale ad codiendum non ad vitiandum ser-
monem talibus sunt usi. Nostri certè Arbitri ge-
nerosior spiritus grandem & pudicam orationem,
non verò vanitatem amans, indelectatus his est,
nec umquam (nisi memoria me fallit) verborum
sectatus argutias. Is econtrà qui sub nomine ejus
irrexit, longè aliter animatus fuit. Nam enormiter
hic impingit, atq; adeò manifeste τις ψυχολογιαν

1481 IOH. CHRIST. WAGENSEILII
ηγὰς ἀκρολογίαν ἐκπίπτει. Ecce tibi testima: p. 13.
Quem amat, amat: quem non amat, non amat. p. 14.
Vides illum, qui in imo imus recumbit? p. 16. Qui
me hominem inter homines esse voluit. p. 21. Cre-
vit quidquid crevit, tamquam favus. Ibidem. Fra-
ter ejus fortis fuit, amicus amico. p. 22. Longè fu-
git, quisquis suos fugit. p. 23. Serva me, servabo
te. Ibidem. Illos leones, quos ego hīc inveni, cūm
primum ex Asia veni. Ibidem. Amicus amico: cum
quo audacter posses in tenebris micare. p. 24. Mo-
dò sic, modò sic, inquit. p. 26. Mortuus pro mortuo.
p. 27. Tu qui potes loqui, non loquere. p. 28. Crede
mihi, quidquid discis, tibi discis. p. 31. Si factum est,
controversia non est: si controversia non est, nihil est.
p. 41. Homo inter homines vos capite aperto ambulo.
p. 42. Spero sic moriar, ut mortuus non erubescam.
p. 44. Ecce quidem vobis longè venio, latè venio:
solve me. p. 48. Satius est rideri quam derideri. p.
64. Facies & totum populum sibi suaviter facientem.
p. 69. Hominem inter homines feci. p. 73. Hospitium
hospites capit. p. 74. Habes; habeberis. Huc
revoco ejusdem dictionis quam Rethores appellant
Ἔμιζευξιν: à qua similiter elegantiarum Arbitrum
tamquam à vehementiore figura consultò absti-
nuisse non animadvertis, qui pro eo suparasita-
ri nobis decrevit. Quare more suo inscienter. p.
23. Hei, hei, quotidie hac colonia retroversus cre-
scit, tamquam coda vituli. Inde p. 28. Modò, mo-
dò, collo suo circumferebat onera venalia. hinc p.
32. Quid? Quid? porcus hic non est exenteratus?
p. 58. An, an, illa proclamavit, aberrante tunica
super genua composita. Profectò si quis ista insu-
bida

bida & insipida, quæ hactenus recensuimus, pro Petronianis accipit, bonam mentem non amat, neque viam vidit, qua itur ad Latinitatem.

Pugnavit fortassis non perfunctoriè prima mea legio, nondum tamen cano receptui. In insidiis enim quamdam ejus cohortē collocavi, quæ fugienti hosti omnem elabandi præcludit viam. Quæro enim, an verus Arbiter sacras litteras legerit; an hodiernam linguam Italam fuerit edoctus. Legit enim Pseudo-Arbiter, fuit edoctus iste suppositicius. Videlicet verba pag. 13. *Ipse Trimalcio fundos habet, quæ milvi volant, nummorum nummos, Hebraismum & sacræ Scripturæ loquendi modum sapiunt; magis illa p. 23. Nomen omnium reddere, tamquam unus de nobis.* Videntur enim ex divinis, Ecce Adam factus tamquam unus ex nobis, per scelus detorta: sed manifestissimè omnium quæ p. 46. *Deductus è lacunaribus subito circulus ingens, de cupa videlicet grandi excussus demittitur; cuius per totum orbem corona aurea cum alabastris unguenti pendebant.* Hem! fieri-ne potest, ut phrasis *Alabastris unguenti aliunde quām è Lucæ cap. 7. deprompta sit?* Hellenistica enim & Evangelistæ peculiaris est, neque ejus exemplum apud profanos Auctores ullibi repetitur. Pag. 27. *Scimus te præ litteris fatum esse:* haud dubiè desumptum est, ex his Festi Præsidis ad Paulum Apostolum verbis: *Insanis Paule: multæ litteræ te ad insaniam, convertunt.* Atque hujus quidem argumenti tantum robur est, ut si nihil præterea occurreret, solum per se se ad Pseudo-Petronium confundendum abundè sufficiat. Statueram Italæ linguae gnarum fuisse

planum nostrum, & confido omnes idem opinaturos, ubi primum hos loquendi modos perpendent. p. i. *Unus servus Agamemnonis interpellavit.* p. 72. *Non mehercules mihi hac factura gusti fuit.* paullo post: *Mihi centum aureos in manu posuit.* Denique pag. 28. *Multis jam diebus venter mihi non respondet: nec Medici se inventiunt.* Extracontroversiam est, nequidquam ad barbarismos hosce defendendos idoneam queri auctoritatem. Purum enim putum Italorum redolent idioma, quo dicunt, *Un servidore d' Agamemnon ci interruppe.* Jo non n'hebbi gusto di questa perdita. *Mi misi cento scudi d'oro nella mano.* Gli medici non si trovano. Quin & in pag. 27. plorabat pro pluebat scriptum est: in quo Italorum pronuntiationem statim agnoscas, pro uox proferentium. Quam in phrasibus hucusque ostendi deformitatem, nunc de toto quoque sermonis probare debebam contextu, atque ostendere quam naturali pulchritudine exsurgens, satisque sibi constans Arbitri oratio, numquam in unum corpus coalescere possit cum altera maculosa, hiulca sententiolis vibrantibus picta, nec magis coharente, quam male tessellata solent esse pavimenta. Hoc antem tam perspicuum est, ut non ulterius quam verbo id tetigisse, & ad cuiusvis attenti Lectoris assensum provocare opus sit.

De Verbis plus satis dimicatum: adversus R E S nunc ordines instruam, ac signa movebo. Atque hic ante omnia illud mihi concedi postulo, de quo inter Eruditos propemodum convenit, esse hoc in Neronem scriptum Satyricon, eoque illius mores & vitam turpissimam traduci; hoc est non de alio quam

quām de nostro loqui Tacitum, cūm in 16. Annalium, Petronius, inquit, ne codicillis quidem (quod plerique pereuntium) Neronem aut Tigillinum, aut quem alium potentium adulatus est: sed flagitia Principis sub nominibus exoletorum feminarumque & novitate cuiusque stupri perscribit, atque obsignata misit Neroni. Lipsius quidem in notis videtur fuisse ambiguus. Quid autem causæ habuerit, non liquet. Mihi enim Arbitrum cum Suetonio comparanti, nulla dubitandi relinquitur occasio, & verisimile sit, insignem hunc scriptorem multis in Petronio & præcipue his, quæ de Trimalcio, hoc est de Neroni recensentur, plus lucis conferre, quām quidquid in eum congestum est Commentariorum: ut valde mirer, à nemine interpretum Petronii quos mihi videre contigit, (usus autem sum Lugdunensi editione,) id fuisse animadversum. Paucis itaque assertioni meæ fidem faciam. Inducitur à Petronio Trimalcio ludens pilâ inter pueros capillatos formâ conspicuos: hinc in unius ex eis capite, postquām aquam poposcisset ad manus, digitos paullulum adspersos tergit: mox discubitus pueri Alexandrini aquam in manus nivatam infundunt, suaviter inter ministeria sua cantantes. Ad hæc illustranda mirè facit Suetonii locus in Neronis sui c. 20. *Captus autem modularis Alexandrinorum laudationibus, qui de novo commeatu Neapolin confluxerant; plures Alexandria evocavit.* Neque eo segnius adolescentulos Equestris Ordinis, & quinque amplius millia è plebe robustissima juventutis undique elegit, qui divisi in factiones plausuum genera condiscerent, (bombas, & im-

brues & testas vocabant) operamque navarent can-
tanti sibi, insignes pinguissimâ comâ & excellentissi-
mo cultu pueri. Petronianus Trimalcio balneis de-
lectatus: delectatus & Nero, de quo idem c. 27.
Refotus saepius calidis piscinis, ac tempore astivo ni-
vatis. Bene lotus Trimalcio, lecticæ impositus est,
præcedentibus phaleratis cursoribus quatuor, &
chiramaxio in quo deliciæ ejus vehebantur, puer
vetus, lippus. Sic Suetonius c. 44. In preparanda
expeditione primam curam habuit diligendi vehi-
cula portiandis scenicis organis, concubinisque quas
secum educeret. Ostiarius Prasinatus, qui in aditu
stabat, arguit Trimalcionem fuisse Prasinæ factio-
nis, in quam propendisse quoque Neronem è c. 22.
colligere est. Trimalcionis splendida domus, por-
ticibus & picturis quæ vitæ anteactæ rationem red-
debant ornata, Encolpium ex admiratione rapie-
bat in stuporem: & quem non illa Neronis domus
Aurea deprædicata hunc in modum Suet. cap. 31?
Domum a Palatio Esquilias usque fecit, quam pri-
mò Transitoriam, mox incendio absumptam restitu-
tamque auream nominavit. Decujus spatio atque
cultu sufficerit hoc retulisse. Vestibulum ejus fuit,
in quo colossus centum triginta pedum staret ipsius
effigie: tanta laxitas, ut porticus triplices millenni-
arias haberet, item stagnum maris instar, circum-
septum edificiis ad urbium speciem: & quæ sequun-
tur. Trimalcionis grande armarium præter Lares
argenteos Venerisque signum marmoreum, etiam
in pyxide aurea non pusilla barbam ipsius affer-
vabat. Suetonius de Nerone c. 12. Barbam primam
(inquit) posuit, conditamque in auream pyxidem &
precio-

pretiosissimis margiritis adornatam, fovi Capitolino consecravit. Trimalcioni *Cnai* prænomen (hoc enim indubie restituendū) Petronius in inscriptione tribuit, nec sine causa. Nam ita scribente Suetonio in c. 1. *Qui ex Neronis familia fuerunt, nulla prænomina præter Cnai & Lucii usurparunt.* Lepidè tesserarum lusum in Trimalcione Petronius perstringit, prorsus uti Suetonius in Neronē c. 30. dum eum *quadringenis in punctum sestertiis aleam lufisse* memorat. Fortunata uxor & topanta Trimalcionis, quæ numeros modio metiebatur, & ex nihil in cœlum abierat, aut valde fallor, aut est illa *Actaliberta*, quam (uti habetur in cap. 28. & 50.) paullum abfuit quin justo matrimonio sibi conjungeret, submissis Consularibus viris qui regio generre ortam pejerarent: quæque mortui Neronis reliquias monumento Domitiorum condidit. Trimalcio poësin adamavit: quare inter epulandum arcessito inde sermone se suosque convivas exhilarare cœpit. Nero, fidem faciente Suetonio c. 10. recitavit carmina non modo domi, sed in theatro tantâ universorum lœtitia, ut ob recitationem supplicatio decreta sit, eaque pars carminum aureis litteris fovi Capitolino dicata. Denique Trimalcionis cena inter exoletos ad medianam noctem protracta: uti saepe sibi fecisse Neronem patet è cap. 27. Nec abludit Tacitus loco suprà indicato: Sic ergo abunde constat, nihil eorum quæ Trimalcioni à Petronio tribuuntur, temere confitum esse, sed vivam ad amussim in eo expressam Neronis imaginem. Revertamur nunc è diverticulo ad planum nostrum; discutiamus parumper, num is nobis idem

præstiterit, Neronisque vitia pariter satyrico sale
 perfricuerit. Minime gentium; & alia omnia po-
 tius quam hoc egisse videtur. Putares ex eis esse,
 qui inter elegantiarum Arbitrum & Bononiensem
 Episcopum discrimen facere non valuerunt: adeo
 supinam suam oscitantiam, hebesque ingenium
 omnium oculis ingerit. Non longe quærenda ar-
 gumenta: statim aberrat à janua, dum ad postes æ-
 dium Trimalcionis libellum cum hac inscriptione
 defigit: **Q**UIS QUIS SERVUS SINE DOMINICO
IUSSU FORAS EXIERIT, ACCIPERET PLAGAS
CENTUM. Pauperis (quod ajunt) est, numera-
 re pecus: ideo iste titulus vel ipsum Crassum & Trí-
 malcionem in cachinum solvere queat. An enim aliquid
 indignius erat, quam Trimalcionem qui greges
 puerorum exoletorumque per nationes coleresque
 descripta agmina possidebat, ita delineare, ut ne-
 mo ex abjectissimis mancipiis sine ejus expresso jüs-
 su pedem domo efferre posset? Ipse Pseudo-Petro-
 nius p. 14. familiæ Trimalcionis ne decimam qui-
 dem partem dominum suum nosse, sanctè nobis
 jurat, & p. 30. solorum coquorum decurias nume-
 rat quadraginta. At si plano pag. 36. fides est, Mi-
 thridates servus sine dominico iussu etiam in cru-
 cem actus est. Nempe ad capitum supplicium de ser-
 vis sumendum Trimalcionis iussu nullatenus; ad fo-
 ras prodeundum planè opus fuit. Lepidum vidimus
 initium: suaviora sunt quæ p. 18. succedunt. Al-
 latus fuit in mensam aper primæ magnitudinis, cu-
 jus latus cum quidam ad hoc subornatus venato-
 rio cultro vehementer percussisset, ex ejus plaga
 turdi cyolaverunt, quos parati cum arundinibus
 aucupes

auctus momento excepérunt, & inter convivas di-
 viserunt. Euge! Sic ea tempestate crudis homines
 vescebantur volucribus: vel quod credibilius, jam
 assae, ut in Utopia, per auras circumvolitabant.
 Nam etiam p. 25. porcorum coctorum ambulan-
 tium fit mentio. Quæ de strepitu obsceneo (ut no-
 ster honeste circumscriptis Arbitri) p. 28. garrien-
 tem facit Trimalcionem, nihil ad Bacchum, minùs
 quoque ad Neronem pertinent, sed è Suetonii
 Claudio videntur accepta. Pariter Apuleii asino
 vectus est planus, cùm historiam de Cappadoce
 p. 51. compilavit. Obruit me errorum multitudine.
 Interim tamen majora & clariora fraudis sunt ostendenda
 x̄ετηεια. P. 33. jactitat Trimalcio se solum
 possidere vasa Corinthia, & causam addit, quia
 ærarius à quo ea emat, Corinthus vocetur. Scio:
 vult traducere Trimalcionis imperitiam. Hoc ergo
 tantisper transeat: illud nunc urgeo, apertam in
 verbis esse contradictionem. Etenim si publicè pro-
 stabant Corinthia, qua ratione eorum possessio-
 ne solus gloriari poterat Trimalcio? Habebat uti-
 que vasa Corinthia & nou unus mercator; ha-
 bebant & divites alii complures, quos hæc merx
 emptores similiter invenerat. Sequitur ibidem. Val-
 dè bene scio, unde primùm Corinthia nata sint.
 Cùm Ilium captum est, Hannibal homo vafer &
 magnus scelio, omnes statuas aeneas & aureas &
 argenteas in unum rogum concessit, & eas incendit.
 Factæ sunt in unum era miscellanea. Ita ex hac mas-
 sa fabri sustulerunt, & fecerunt cauilla, & paro-
 psides, statuacula: sic Corinthia nata sunt. Ain ve-
 rò? Siccine tanta ignorantia Trimalcionis aut Ne-
 ronis

ronis animum obfederat, ut nec Trojam præ Corintho, nec Achillem nosset præ Hannibale? Sed hæc cras credemus, hodie non item. Auscultamus enim Tacito Suetonioque, qui Neronem omnibus liberalibus disciplinis, Philosophiâ exceptâ, probè imbutum esse disertè perhibent; atque etiam Trojanas res didicisse ad unguem. Sic enim de eo Tacitus 12. Ann. Ut studiis honestis & eloquentia gloria nitesceret, causâ Iliensem suscepta, Romanum Troja demissum, & Julia stirpis auctorem Æneam, aliaque hand procul fabulis vetera facundè executus, impetravit ut Ilienses omni publico munere solverentur. Suetonius verò c. 7. Tener adhuc, necdum maturâ pueritiâ, Circensibus ludis Trojam constantissimè favorabiliterque lusit. Et iterum cap. 38. Incendium Urbis è turri Mecenatiana prospectans, latusque flammæ, ut aiebat, pulchritudine ἀνωτεροῦ Ilii in illo suo scenico habitu decantavit. Atque ex his etsi intelligitur, quām male Trimalcio histriioniam exerceat, dum p. 34. Habeo, inquit, capidem, quam reliquit patronus meus, ubi Dadalus Nioben in equum Trojanum includit: possum tamen insuper singulare & proprium istis opponere testimonium Suetonii cap. 21. Utquæ constituit, peracto principio Nioben se cantaturum per Clivium Rufum Consularem pronuntiavit, & in horam ferè decimam perseveravit. Piget me pudetque insulsi impostoris. Sed tamen ne vel sic quidem finem facit affaniarum. Narrat p. 45. Homeristas cenaculum intrantes Græca recitasse carmina: quæ cùm simul discumbentes non assequerentur, Trimalcio sumpto sibi interpretis munere,

Scius,

Scitis, inquit, quam fabulam agant. Diomedes & Ganymedes duo fratres fuerunt. Horum soror erat Helena: Agamemnon illam rapuit, & Diana cervam subjecit. Ita nunc Homerus dicit, quemadmodum inter se pugnent Trojani & Parenni. Vix scilicet, & Iphigeniam filiam suam Achilli dedit uxorem. Ob eam rem Ajax insanit, & statim argumentum explicavit. Ob ea quæ modò dixi, nullum dubium relinquitur, laborasse impostorem illà insaniā quam Trimalcioni imputatum it. Nē tamen vel in hoc fortuitō rem acute tigisse quis putet, quod Trimalcionem Græcæ linguæ expertem facit, ecce iterum Suetonius in 7. & 46. capitibus contrarium disertè testatur, Nerone inque Græca cùm soluta tum ligata oratione excelluisse observat. Possem plura ejus notæ afferre in medium, nisi videretur futilem affaniarum plus satis esse. Quare id unum adhuc restat, ut quando eviciimus pessimo consilio à veteratore quodam Petronium esse interpolatum: nunc quo tempore id factum videatur disquiramus. Etsi enim tanti id non est momenti, superaddam tamen istam veluti manuissam. Paucis autem me expediam. Recentissimum enim hunc esse inepti alicujus homuncionis abortum suspicor, idque inde colligo, quod verum Petronii textum tam castigatum restitutumque exhibuit ex conjecturis novissimorum Criticorum. Nam quod legit. p. 9. *Accipimus nos cochlearia non minus sex libras pendentia, id ex Gruteri, Dulæ, & Erhardi haulsit emendationibus. In textu est, sex libras: quamvis, ut verum fatear, de hujus correctionis bonitate adhuc dubitem. Ibidem habemus.*

Gallina erat lignea, patentibus in orbem alis, quales
que incubant ova. Incumbunt vulgo excusum, cu-
jus in locum incubant Tornæsius substituit. Porro
p. 10. Obiter & fædissimi servi minorem nobis æstum
infrequentia suâ faciunt: ita rescribere nos jubet
Gruterus. Vulgo imprimunt: Obiter ei perditissimi
servi minorem nobis æstum suâ frequentia faciunt.
Illa tamen correctio neutiquam arridet. Quare
pridem legendum censueram. Obiter & perditissimi
servi majorem nobis æstum frequentia suâ fa-
ciunt, sensu plano & faciliter. Habita est Trimal-
cionis cena æstate, quia aqua nivata manibus in-
fusa. Invicitur ideo Trimalcio in ministrorum tur-
bam, quæ circumstans æstum jam aliunde satis
magnum augebat. Deinde p. 11. Super taurum bu-
bula frustrum. Quondam erat bubale, quod corre-
xere Tornæsius, Scaliger, Casaubonus. Eadem pagi-
nâ. Super pisces duos mullos: quomodo legendum
monuit Wouwerius pro veteri mullo. Noto mihi
insuper novas quasdam, & ante hunc diem inaudi-
tas correctiones, probas tamen, & quo solo no-
mine machinator horum apud me gratiam iniit.
Talis est illa loci depravatissimi emendatio pag. 4.
Ipse Trimalcio capillatus caduceum tenebat, Miner-
vaque ducente Romam intrabat. Nam tenia intrabat
quid esset, nemo expicare poterat. Item p. 9. Pin-
quissimam ficedulam inveni piperato vitello circum-
datam: καλῶς οὐ γὰρ συφῆς. Hactenus legitimus piperato
vitellio piperatam. Amplius p. 10. Larvam argenteam
attulit servus sic aptatam, ut articuli ejus vertebræ
que laxatae in omnem partem verterentur. Collaudo
& hanc emendationem tamquam cruditatem, mul-
tisque

tisque nominibus præferendam lectioni, quæ codices insedit: *Larvam argenteam attulit servus sic aptam, ut articulie ejus vertebræque locatae in omnem partem flecterentur.* Denique p. 2. *Ipse paterfamilia, qui soleatus pila prasina exercebatur.* Editiones nostras occupat *pila sparsiva.* Verum enim verò hujus postremi loci morbum equidem probè perspectum habeo, quis Aesculapius curaverit. Fuit is sine dubio laudatus *Octavius Ferrarius*, qui mihi ipsi aliquando suam hanc conjecturam suggessit, inductus tum quod in aliquibus MSS. esset *sparsina*, tum quod Trimalcio inter Prasinos nomen professus erat. Jurare itaque ausim superiores castigationes quoque *Marinum Statileum Traguriensem*, cum olim Patavii jurisprudentia studium absolveret, ab eodem magistro accepisse. Tot ergo rationibus inductus, si possem, in aurem Statileo insusurrarem, videri mihi ipsum totum Arbitri fragmentum ex se se finxisse tamquam araneum, & bene facturum, si grave crimen quo se se commaculavit, apud Reipublica litteraria Patres Conscriptos, & illustrissimum Venetum Senatorem deprecetur. Certè pag. x L v. sine ulla causa mentio fit Parentinorum, quos constat à Tragurio insula & urbe Statilei patria parum abesse.

Ad te nunc tandem redeo, Arnolde Clarissime, longiorique dissertationi quâ te sum moratus, ignorare te obsecro. Crevit tamquam herba irrigua sub manibus, & urceum cum pararem, exivit amphora. Quidquid autem ejus est, non tam docendi quam emendandi causâ memineris tibi esse transmissum. Finio argumento, quod omnibus meis poten-

potentius ducō: nempe viros summos, quos ex animo veneror, *Valesios fratres* idem penitus de hoc fragmento judicare: judicare & illustrem virum *Johannem Capellanum Christianissimi Regis Consiliarium*: cuius singularem erga me propensionem, propter magnitudinem gaudii quo delibutus sum non me cōtineo quin apud te deprædicem. Numero enim eam inter prima munera, quæ bona fortuna mihi largita est: nec ipsum aliter suspicio quām almæ sapientiæ sacerdotem, cui foco suo tamquam aræ assidens, semper sacra facere, & oracula consulentibus effundere videtur. Itaque si nullum aliam longinquæ meæ peregrinationis fructum perciperem, abunde mihi sufficeret dulcis cum tanto viro conversatio: à quo numquam discedo, quin altum ac præclarum aliquod reconditæ illius doctrinæ ingenuæque virtutis monitum mecum referam, utile ac salutare futurum totâ deinde vitâ. Vale, Vir Clarissime, & me, quod te facere confido, ama. Deus te servet sospiretque, cum urbis nostræ columine *Dilberro*, cuius benevolentia, ut me commendes, vehementer te cogo.

Scr. Lutecia Kal. Febr. A. M. DC. L X V.

—
—
—
—
—

EPI-

EPISTOLÆ
VARIORUM
DE
NOVO PETRONII
FRAGMENTO,
AD
CHRISTOPHORUM ARNOLDUM.

ANGLIAE
HISTORIÆ

WILHELMI
HISTORIÆ

WILHELMI
HISTORIÆ

WILHELMI
HISTORIÆ

Reverende Et c. Domine:

Nellas abs te literas accipio, quas non exosculer, ita eruditio[n]e, & quod caput est, affectu sunt referre; atq[ue] hoc te credere obsecro, nec ea propter quid secius suspicari, quod tardius quandoque rescribo; nam ego profecto frequentiores ad te darem, modò argumentis non destituerer. In eo loco vivo, ubi non aliud opus aut labor est, quam in vernacula ingeniosos se facere; nec ullum verbum, nisi papa- vere & sesamo sparsum, aut pro suggestu, aut cum declamandum est, proferre. Ceterum commo- dum heri Cl. Ecchellensis quid ad me perscripsit, quod scire tua omnino interest: *Legatus Venetus*, qui Roniae commoratur, Petronii codicem na[ct]us est, nulla sui parte mutilum; ejusq[ue] editionem ma- turabit, quam primùm Lares repetere continget: addit, repertum esse in obscuro *Sclavonia* angulo, & accurate descriptum. Si quid in *Gallia* curare me voles, impera: Parisiis complures menses exige- mus; & fortè tum deinceps in ipsam *Hispaniam* pe- netramus. Deus te servet, & lata novi anni auspicia capere jubeat. Augustæ Taurinorum, d. 8. De- cemb. 1664.

Tuus

omni observantia

Joh. Christ. Wagenseil.

L 2 . . . Reve-

Reverende &c. Domine:

Dilusanè defui meo ad tò scribendi officio, alia
tamen omnes potius hujus intermissionis fue-
re causæ, quàm ut vel hilum de mea in tè observan-
tia remiserim: non spero, sed confido, æquum ac
benignum me te habere judicem, itaque non utar
prolixa excusatione. Ipse nostri, quanto intervallo
sejungamur, quantum itinerum conficiam, & quàm
multa denique ex adverso mihi nascantur negotia.
Caeterum ut cò pronior sis ad véniam, compenso
nunc ferè, quicquid antehac neglexi; & non tam
epistolam mitto, quàm librum: Imò si tanti judicas
has nugas, publicè ab omnibus legatur sinceri hoc
mei in te obsequii monumentum, & præfigatur
Supposititio Petronii fragmento; cujus editionem te
ultrò suscepturnum mihi persuasi. Concepit ista
summam inter festinationem & mille curas, jamque
ad iter *Hispanicum*, quod post tertium diem (uti-
nam auspicatò) ingressurus sum, accidens: Quare,
si quid peccatum, excusabis id tum apud te, tum ali-
os. Debussem detribere isthæc, sed me tempus
deficit; itaque rute facies, ut tuus affectus, quod
mihi deest, suppleat; & ne lituris oculi offendantur.
Illud autem monendum, quod suum quoq; de frag-
mento hoc judicium communicaturus est Amplis-
simus Vir, *Hadrianus Valesius*, epistola ad me dire-
cta; quæ cum cæteris typis est tradenda. Non-
dum ilam paravit, confectam tamen me absente in
mandatis habent amici ilicò ad te transmittere:
Dabis ergo operam, ut hæc imprimis fideliter

& emendatè excudatur. Scribo d. 10. Februar.
Luteciæ. 1665. Iterum vale & salve

à Tuo

humili obsequio

Joh. Christ. Wagenseil.

Reverende & Praeclarissime Domine:

UT primum ex immani itinere, quo totum Hispaniæ ad internum mare littus, multa etiam ejus loca mediterranea, nec minus Africæ oram perlustravi, pedem paulisper figere, ac quietem captare mihi licet, ex animo salutare te festino. Spero delatum ad te interea Petronii fragmentum, cum adjuncta mea epistola, & quicquid ejus est, æqui te consuluisse bonique: obsequium enim in te meum ostentare volui, non eam, quam non habeo, eruditionem. Pervenere etiam sine dubio alteræ illæ Amplissimi Valesii, sic enim Amici scribunt fuisse ad te transmissas; earumque exemplaria communicarunt: quas tamen, tum quod insperata quædam calamitas mentem omnem pervertit, tum quod tabellarius abitum parat, nondum perlegere licuit: Sunt autem dubio procul omnia præclara, & talia, qualia esse consueverunt, quæ Valesii nobis dedere. Itaque si mearum nugarum te piget fortè, pudetque, saltē eo nomine mihi debebis, quod hæ postremæ meo nomine procuratae; nec differes publicam edionem. - - - De Valesio autem reverenter loquendum, ut perpetua nobis sit tanti Virtutamici-
tia: Cæterum cum mirificè devincies, si typogra-

phus typos adhibeat elegantiores, & à mendis ca-
veat. In Hispania magna regnat barbaries, omnes
bonæ literæ h̄ic exulant: fortunam tamen admo-
dum propitiam habui, in eruendis è pulvere &
squalore aliquibus MSS. codicibus, quo nomine
vehementer mihi gratulor. Sunt autem Ciceronis
Officia & alia quædam Opuscula: Pomponius Me-
la: Prisciani nonnulla: "Ἡρῷον Ἀλεξανδρέως πνευ-
ματικόν: & denique Historia quædam, ut inscribi-
tur, abbreviata Hierosolymitana, scripta à Magistro
Thadeo, in civitate Messape A. D. M CC XCI.
Quælo te, dispice, num postremi duo jam publici
facti sint juris, & vale, atq; me amare perge. Scrib-
taptim Madriti, d. 20. Mai, 1665.

Tuus

omni obsequio cultuq;

Joh. Christ. Wagenseil, D.

V. CL.

CHRISTOPHORO ARNOLDO

JO. LUDOV. PRASCHIUS.

Quantum me delectavit Tua fides ac benevo-
lentia, Vir excellens, in Petroniano, quod fer-
tur, ἀποτασματικόν, eujus avidus sanè fui, absq; mo-
ra submittendo: tantam nauseam movit stomachus:
nimis ipse. Evidēm paratus eram, ut in nuperis
indicavi, conjecturis meis, velut cunque, si γνῶνον
esset, illustrare, vel, si minus, coarguere: jamque
ad eo lecturus manum calamo armaveram. Sed
minui

minui consilium meum, ut primum expectationem libera cœna, i. e. principium & caput ipsum considerare attentius cœpi. Totum enim tuber est, etiam ubi hoc non simulat: utique si ad Arbitri genium & eloquentiæ regulam speœtes. Ipsum Trimalcionem hæc scripsisse dixeris. Denique manifestò insitiva sunt, planeque, ut habet inscriptio, àrēndo. Prò fidem hominum! ut nihil pudet? Atqui ego non tam scriptura moveor, qua curiositatim imperitæ plebis illudere id genus hominum quærunt, quām quod maximis nominibus ad instruendam scenam, & injuriam velandam abutuntur: idque non tam in judiciis privatis ementiendis, quām obtainendis huic rei privilegiis. Num malè, quæso, remp. sibi consulturam credis, quæ hoc monstri peperit, si in doli fabricatorem accuratius inquirendo, suam & alienam existimationem digna animadversione vindicatum iret? Quæ eo pertinent omnia, ut ne ullas exspectes à me notas, aut censuram etiam explicatiorem, super re, ut ego arbitror, liquida: maximè postquam Eruditissimo Wagenseilio fraudis argumenta quædam speciminiis loco proponere, & prologorum ineptias diluerc visum est. Nam quod ajunt, narrationem casus infelicitis illius vitreorum vasorum artificis, & porcum Trimalcionis aliis animalibus atq; escis. prouidum, ista continent; que à Joh. Sarisberiensi accepimus Petroniana esse: facile vel ex Gellio scias, lib. III. Noctium, cap. III. quæ sit vera in his talibus judicii norma. Dein, quis malit hinc efficere, non fefellerit, quām cautè fefellerit? Quasi legisse Sarisberiensem non queat simia; aut non idem aliis in fetibus,

haud dubiè subditis, usu venerit. His vel verbum addere, sit cum nugivendulo istoc pariter insanire: quem hoc magno mercaturum existimo. Nisi tu quid dissentis, Vir doctissime. Prudentissimus *Ker-scherus*, qui per omnia mecum facit, officiosè te resalutat. Benè vale, & favere mihi persevera. D. Ratisb. a. d. s. Jul. clc lcc LXV.

Jam hæc enarraveram, cum ecce afferuntur mihi à Venerabili *Ursino* nostro hæc, quas vides, literæ: quem favere opinioni nostræ lætor. Deus & te, & illum, & Inclytum Dilherrum, & quisquis bonas literæ amat, servet redametque!

CLARISSIMO DOMINO PRASCHIO,
Amico Optimo, S. P. D.

REmitto Petronianum fragmentum, *CL. Praschi*, & pro communicatione ago gratias. Perlegi obiter; neque enim occupationes aliter sinebant. Scire aves, quid mihi videatur? Primum, valde corruptum est: Sive descriptoris inscitia; sive auctoris studio, ut præferret aliquid *αγχαιας χειρος*, & crux poneretur Grammaticis: quos lepidus homo hic exercere voluit, ut ad palum. Deinde indignum quidem videtur Petronii ore, quo Musæ & Sirenes sedere solebant; sed festivo ejus ingenio non indignum, nisi adeo maculatum esset. Satyrica *μίμησις* totum est: facitq; auctor histriioniam; homo non inficetus, risus artifex & jocorum. Falluntur, qui *Trimalchionem* à Petronio introductum arbitrantur, ut solum Neronem traduceret. Seculi sui *mores* & *ingenium* in imagine ostendit; *Regum* impræ-

imprimis; nam *Claudii* satis expressè: sed & *Liberorum*, qui tum soli regnabant: quasi diceret *Ter Reges*. Id enim *Trimachionis* vocabulum facè confictum. Eandem viam ingressus est auctor fragmenti, quisquis est, si non ipse Petronius. Tempora illa si quis conferat cum hac *Satyra*, non negabit. *Servi*, fortuna manu ducente, qui cretatos in urbem pedes intulerant, mox eò evecti sunt, ut dominarentur *dominis suis*. Opes è divite illius cornu non modio, sed trimodio affusæ. Tum luxus insolens, & perdendi pariter pereundique libido. *Coci* in honore, coronis digni habitu; *Philosophi* spreti, & tota urbe Italiaque proscripti. Stabat & obmutuerat *Eloquentia*; jacebant ingenuæ artes. *Afini* volabant, *Pegasis* clitella imponebantur. Novæ semper voluptates quæ sitæ studio, & inventæ; fastidio præsentium, & cum grandi præmio inventorum: etiam monstrosæ, ut inexperti se in beatam Utopiam, Catarum Simiarum patriam, repente delatos, non vivere & sentire, sed somniare, credere possent. Fiebant talia, qualia apud *Athenaeum* de aurea ætate, ni fallor, legere memini; & qualia nobis narrabat in Utopia sua festivus *Bernardinus*. Affectabant tamen stupidissimi homines illi, docti videri: Grammatici, Philologi, Mathematici, & quid non? applaudebant miriores, & assecræ mensarum; vel serio, ut similes habent labra lactucas; vel assentandi studio, ne dentirent dentes. Hinc ἀρχαισμοὶ, ἐληνισμοὶ, & tota ista loquendi sartago. Hæc per μίμοντι si non reprehendit, ridendo dicere verum amans, Petronius: tamen potuit, & vix aliter, aut magis festivè potuit. Nescio enim, an

Notatio aut Character ejusmodi hominum festivius describi possit? Eadem omnia ejusdem ævi Viri Docti, λειψανα τη χρυση γένες, Seneca, Quintilianus, Tacitus, sive qui de Caussis corruptæ eloquentiæ scripsit, & Satyrici Poëtæ reprehenderunt.

„ Latentque inter fæculentas istas sordes gemmæ
 „ quædam, quas Petronius pro suis agnosceret, si
 „ bique vindicaret non invitus: potuitque mala
 „ manus multa affricare: ut semper sunt in alienis
 „ libris ingeniosi, quiique muscerdas suas intermi-
 „ sceant alieno piperi. Verum quidquid sit; nam
 δεύπερ Φεονίδες σοφώπεραι: non malè merebitur
 CL. noster Arnoldus de curiosè eruditis, si quam-
 primùm excitatæ corum exspectationi satisfaciat,
 luciique det hoc, qualecunque est, fragmentum:
 quod & ingenia acuere eorum potest, quibus eru-
 ditas nugas agere, quam nihil, magis placet; & mo-
 ribus seculi nostri theta nigrum præfigere.

Saturni aurea secla quis requirat?

Sunt hec aurea; sed Neroniana.

Profectò Trimalchionis lingua loqui, ingenio sa-
 pere, & moribus vivere tralatitium fit; & quid po-
 stera dies allatura sit, etiam non præmansa lauru,
 facile divinabit, cui non peposaltit -- lava sub par-
 te mamilla. Vale φιλτρω καρεξ, &, quod facis,
 ama

Summo manè festi-
 nabam, 3. Non., Ju-
 lias, 1665.

Tui

studiofissimum

J. H. Ursinum.

Reve-

Reverende &c. Domine:

Slaves mihi fuere literæ tuæ, & in ægritudine
hac solatio, atque adeò lenimento: Interim in
sinu potius ob eas gaudere, quām prolixè respon-
dere per valetudinem mihi licet. *Valesianam epi-*
stolam haud ad te fuisse perlata, animo discru-
cior; teneo sānè ejus exemplar, sed quod transmit-
tere tibi non ausim, ante autori quām illud exhibe-
beam, ut errores ab amanuense commissos, emen-
det; faciam autem id brevi; ut primum enim sani-
tati reconciliatus fuero, denuò petam Lutetiam.
Insignis profectò est dissertatio, eruditione lepo-
rēque pariter refertissima, ac digna, quæ à te eda-
tur. *Heronis Alexandrini* editionem olim promi-
sit *Franciscus Barocius*, *Patrius Venetus*, in suis
ad Heronem Mechanicum Scholiis, in quæ forte
nuper incidi; an id præstiterit, porrò dispicien-
dum: & facile me certiorem reddet summus Vir,
Ismaël Bulialdus, qui in Thuani Museo præsidet, &
amore serio me complectitur. --- *Valē Patronē,*
& me, quod certè facis, ama.

Scr. Madriti, d. 24.
Septemb. 1665.

Tuus

omni obsequio

J. C. Wagenseil, D.

Vir

Vir Plurimum Reverende:

PETRONIANUM fragmentum, quod cum debita gratiarum actione remitto, & cuius usum longiorem ne ægrè feras, enixè peto, lubens pellegi. Deo eo Excell. Ursini $\tau\bar{s}$ $\pi\bar{u}r\bar{u}$ judicio omnino asurgo, nam & mihi planè sedet, sub *Trimalchionis* nomine non tam *Neronis* personam, quam *aulam*, sed & *avædnyian Claudi*, libertorum illius temporis typhum; & egressam principale fastigium potentiam traduci. Talem etiam Zoilum suum eleganti epigrammate depingit *Martialis*, III. 82. ubi sub finem *Malchionem* appellat, in quo epigrammate multa occurunt, quæ cum Petronianis pulchrè comparari possunt. Istos seculi sui mores in hoc etiam fragmento non illepidè expressit festivus sanè nugator, & ingeniosus impostor; si tamen impostor, cuius factum ipse forte Petronius non dignaretur pro suo agnoscere. Quanquam autem CL. Wagenseilius *reDiear* scripti accuratissima diligentia manifestam facere conatus sit, diffiteri tamen nequeo, videri eum quandoque, nimio deprimendi studio abreptum, aliquantò longius provectum fuisse. Essent certè in mundo, quæ alicubi reponi possent. Pag. 1. fragmenti verba illa, *Unus servus Agamemnoni interpellavit*, quæ Italicum sapere idiomia putat, quo dicimus, *Un servidore d' Agamemnon ci interruppe*, aliter capio. Hoc enim, nisi fallor, vult autor: Deliberantibus ceteris, & quid consilii caperent incertis, & quo se verterent nesciis, *unus i. e. solus Agamemnonis servus evadendi rimam ostendit*, & consilium expedivit,

quod

quod reliqui sequerentur. Atque ita etiam reliqua fortè loca commoda interpretatione ab Italicis, ut ita loquar, suspicione liberari possent. Legisse vel verum vel Pseudo - Arbitrum Sacras litteras, quod miratur, ego non inficiarer. Earum enim cognitionem Ethnici omnino adimere velle, vel sola Ovidii Metamorphosis vetat. Sed non opus èò recurrere. Ebraismo illi, numerum numeros, similes è profanis scriptoribus alias adduxit, si benè memini, alicubi Del Rio ad Senecam. Ad exemplum phrascos, unus de nobis, Tacitus dixit lib. 14. Ann. c. 35. unam è vulgo. Turdi & apri late-re evolantes non ideò à paratis cum arundinibus aucupibus capti sunt, & inter convivas distributi, ut crudis iis vescerentur; sed ad excitandum ridiculum, & conciliandam convivis voluptatem: quemadmodum etiam in missilium sparsione vivæ aviculae tesseris inscriptæ. Imò simile quid nec hodiè insolens; & vidi ipse frigillas vel acanthidas vivas tuceræ immissas, quæ ea aperta subito erumpentes, non sine jucunda accumbentium delectatione, triclinium pervolitârunt. Verborum monstræ & nomina, ipso penè sono tremenda (qualia in vero Petronio etiamnum supersunt) me non offendunt. Erit fortè aliquis in Gallia aut Suecia haruspex, qui hæc prodicia procuret. Utinam & è Batavia Hercules (Gronovius) existat, qui Augiz stabulum purget. Sed nec illa memovent, quæ differit de veris Petronii reliquiis, quæ in hoc fragmento tam ab omni labore immunes comparent, ut cum emendatissima editione certent. Possunt enim & illa ibidem non levioribus fortasse mentis contami-nata

nata comparere; sed cum jam tot Criticorum līmam passa sint, quare inventis frugibus glandes nobis iterum apponenteret, aut iis, quæ jam in mero me-
ridie jacent, tenebras rursus & caliginem induceret
editor? cui quidem ipse Wagenseilius gratias agit
ob desperatorum quorundam locorum felicissi-
mam emendationem. Sed tu hæc tibi scripta, pro
candore tuo, boni, ut spero, consules; & vel hæc
ex hac scribendi libertate sinceritatem animi mei
estimabis. Videor autem in hoc fragmento ob-
servasse duobus locis, inserta quedam esse non
~~επίτως~~, ubi in vulgata Petronii editione, nulla,
quod sciam, lacunæ suspicio; unde constare possit,
acumen ingenii plano huic non defuisse. Pag. 30.
edit Lugd. (qua, beneficio Nob. Praschii, ad pau-
cas horas usus sum) hæc verba reperias: Ceterū, ut
~~movimus dextros gressus &c.~~ Cohærent illa cum
præcedentibus, nullo interposito asterisco. In
fragmento autem pag. 5. non incommodè præpo-
sita leguntur: His repleui voluptatibus, cum conare-
mur in triclinium intrare, exclamavit unus ex pue-
ris, qui super hoc officium erat positus: Dextro pede.
Sine dubio paulisper trepidavimus, ne contra pracep-
tum aliquis nostrum limen transiret. Ceterū, ut
pariter novimus dextros gressus. &c. Omnidò vide-
tur istud additamentum & observatio de dextris
pedibus non esse de nihilo (de qua an aliquid subo-
leverit interpretibus Petronianis, quorum nemo ad
manus, nescio) nam mox repetit: Reculimus ergo
dextros pedes, &c. Alter locus vulgo pag. 35. sic ha-
bet: Dum titulos perlegimus, complasit Trimaclo
manus, & Hoc, inquit, ergo diuinus viruit! Verum
est

*cj vinum Opimianum preſto. &c. Quām languent
hæc præ illis, prout in fragmento, quanquam hoe
loco AEsculapii indigo, expressa ſunt, pag. 10. Heu,
inquit, ergo diuiniſ vivit vinum, quam homuncio!
quare tangomenas faciamus; vita vinum eſt? Verum
Opimianum preſto. Sed ego patientia tua jam ſatis
diu abuſus ſum. Vale ergo, mi Arnolde, & ſi pro-
lixitati meæ iraſceris, prolixioribus te vindica,*

Ratisb. 28. Sept.

A. C. 1665.

Plur. Rev. Digi^t Tuæ
addictiſſimus

N. N.

Vir admodum Rever. & Doctiſſime:

QUæſo à te, vel ignoſcas reſpoſionis meæ tar-
ditatı: qua effectum forſitan, ut non tam
ſegniſ aut diſſiſilis, quām ingratuſ, improbuſ, ſine
culpa tamen mea, videar! Delectavit me non pa-
rum, quod Schefferi, diligentiam in conſpectu dare
voluisti. Eam ſchedam, ubi legi, ad Kerscherum
primū, ſicut imperaveras, hinc ad Ursinum (ex-
petebat enim, à te certior factus) detuli: à quo non-
dum rēcepi. Sed repetam, ut per manus N. apud
quem benè nuper fuit, Tibi remittatur. Ad rem
quod attinet, median Cl. Scheffero viam, cauſſam
notarum ad mendacium totum, placuisse video.
Ego ſententiā non muto: nec dubito, à quo ali-
qua ſint, omnia conficta eſſe. Quod autem aliquā
ſint.

sint, non tām verba ac sententiæ, aut res etiam explicatæ, quām interior explicandi ratio docet: leges, inquam, narrationis, leges satyræ, vix paucis in hoc exercitatis hodiè cognitæ, Petronio familiares: accedente naturali & inimitabili labore, singulari denique vi iudicii ac ingenii. Itaque non iners operis structura, non otiosus aut abruptus sermo, non involuta, obscura, molesta oratio. Nec ineptit ipse, cum ineptias aliorum ridet. Scit inquit dum servare, scit eligere, scit persuadere, scit movere, scit elaborare & implere verbis sensus, scit novæ orationis quodam æstu lectorum auferre, scit occulte & callidè sub civili schemate securos lacerare, scit urbanitatem flettere ad seria, locosque veluti communes, pari decore & eruditione. Sed quis paucis atque ex tempore cuncta complectatur? E diverso alter ille, somnium.

* *Quem si quis non odit, amet tua carmina, Mavi.*
Doctiorum tamen & hoc agentium arbitrio omnia permitto, & te, Arnolde Praclarissime, valere ac salvere jubeo. Vale, & perseveranter mihi fave.
D. Ratisb. a. d. 11. Octob. 1665.

*Tua Dignitatis & Eruditionis
cultor officiosissimus*

J. L. Praschius.

* E literis d. 25. Octob.

[Ignores libertati, qua in nuperimis ad te meis, solito candore, citra injuriam cuiusquam, usus sum. Etsi carminis Maronianus postea me poenituit. Indignabar scilicet tacite, non tām quod cornicula illa Æsopia cultum Petronii, quām quod feliciter affectaret; assentientibus quodammodo viris doctis, quos alioqui summè & veneror, & complector.]

Vir

Vir Plurimum Reverende:

Redit ecce ad dominum suum fragmentum Petronianum, cum specimine eruditissimarum notarum Schefferianarum, quod ante hoc octiduum Nob. Praschius mihi transmisit. De *av. Fev. lice* scripti pulchrè in utramque partem differit Schefferus, sed hæc *ad diaφορια* Nob. Praschio non placet, qui illud omnino pro spurio habet; quod in familiari nuper discui su observavi. An dicemus, quo etiam ferè Cl. Schefferus inclinare videtur, esse fragmentum istud verè Petronianum, sed flagitiosa interpolatricis manus liberalitate ignobili accessione locupletatum? Hæreo. Tantum adscribo *tæ μωνæίτις Ruperti nostri verba*, ex *Observ. in Besold.* pag. 684. editionis tuæ: *Supersunt in Ænea posterus, ut multi boni viri, sic etiam nonnulli, qui Transalpinos putant carere judicandi facultate.* --- Vale, Vir maximùm Reverende, &, quod facis, constanter ama

Ratisb. 2, Nov.
1665.

Totum Tuum

N. N.

Vir Plurimum Reverende:

DE Petronii fragmento nondum mihi satisfactum est. Ferrarii sententiæ subscribere non possum. Claustralem eruditionem in multis transcendit illud scriptum. Quod si etiam à te seorsim sentiam, dabis veniam, ut spero, libertati meæ.

M

Veri.

Veritati, ait nonnemo, non amicitiae litabo in præ-sens: quanquam sententiarum dissensio non est vo-luntatis alienatio. Ais esse *Politici lusum*, qui mores rodit hodiernos. Sed quorum mores tangit? cui vitio peculiariter insultat? quos depeccendos si-bi præ aliis destringendosque sumit? cur larvam Petronii induit? cur non aperte & nudis verbis in-vitia invehitur hujus seculi, quo difficile est, satyram non scribere? cur legi vult, non intelligi? quid opus tot obsoleta motare ve. ia, & ut alicubi Taub-mannus jocatur, ex *Saturni podice* (sit venia verbo) deprompta? Audi igitur & meum somnium. Duco
 „ esse fœtum hominis mediocriter docti, & in Pe-
 „ tronio non perfunctoriè versati; qui, fortè sub
 „ initium renascentium literarum, otio vel abun-
 „ dans, velabutens, exercendi styli causa, Petro-
 „ nium sibi præ aliis imitandum elegit, & in mul-
 „ tis sanè non infeliciter emulatus est in plerisque;
 „ ut nunquam par sit imitator auctori, tanquam
 „ sorex suo se judicio prodit. Inspexit ex alio-
 „ rum etiam bonorum autorum viridariis decerp-
 „ tos flosculos, & insedisse etiam in primis Aupuleji
 „ asino, benè observavit Cl. Wagenseil. Sphal-
 „ mata & tot verborum portenta, auctoris ipsius,
 „ dum antiquitatem nimis affectat, an exscriptoris,
 „ vitio irrepserint, haud facile dixerim: quanquam in
 „ istud proclivior sim, qui videam, *commodis interpu-nitionibus & distinctionibus* non parum juvari posse,
 „ quod alicubi jam feliciter præstitit Schefferus, &c.

Ratisb. 23. Nov.

1665

Pl. Rev. Digi Tuae

addictissimus

N. N.
JOHAN-

JOANNIS SCHEFFERI ARGENTORATENSIS

De

*Fragmenti hujus Traguriani ve-
ro Auctore*

DISSERTATIO.

DE fragmento istoc, quod sub nomine Petronii non ita pridem publicatum est Patavii, & dubitarunt multi, antequam in lucem ederetur, essetne verus ejus auctor Petronius, uti constat ex præfatione saltem, quam præposuisse illi dicitur Typographus, & nunc, postquam exiit, dubitare quidam non omittunt, Scilicet quod Plauto accidit, ut non paucæ ejus completerentur à recentioribus lacunæ, integriq; aliquando adderentur actus; quod Ciceroni ipsi, ut nescio quæ illi consolatio affingeretur, Vellejo etiam, ut fragmento nescio quo recentioris tamen alicujus redderetur absolutior, idem ne Petonio evenerit, quamplurimi verentur. Nec profecto metus ille absque causa gravi doctos subit animos. Jam primum enim creditu est admodum difficile, potuisse hoc fragmentum tanto tempore latere in occulto, præsertim apud viros doctos, & amantes litterarum, quales Nicolaus Cippicus,

ab aysq; ejus, Hector Cippicus, Typographo Patavino memorantur. Neq; enim tam ignotum illo quoque tempore Petronii fuit nomen, aut quæ ipsi prodita sunt in satyrico, tam levia, & ingrata, ut à viro etiam mediocriter instructo litteris potuerint contemni. Sed nec ea, tum præserit, per Italiam vicinasque terras hominum eruditorum fuit oscitantia segnicesq;, ut, si quid haberent maxime Latinas pertinens ad litteras, id temere negligerent, ac ne verbo quidem apud alios laudarent. Deinde qaum suspeatum, quod non manuscriptum ipsum, unde captum hoc fragmentum dicitur, sed ejus tantum aliquod apographum Romam mittitur, Legatoq; Veneto, ut in præfatione supra memoratus ait Typographus, communicatur? Ergo nihil valuit amicitia Statilei apud Cippicum, nihil Legati, & Legati Veneti, & tam studiose appetentis hoc fragmentum, apud Statileum dignitas auctoritasve? Cumque nihil magis fidem facere dubitantibus potuisset, quam liber ipse, ante ducentos amplius, sicut a junt, scriptus annos, quid ita tenuere suspensos per apographum illud, & non monstrata charta, scriptione, litteris, similibusque, dubium insipientibus exemerunt omne? Adde, quod id ipsum, quicquid tandem est, ad quod excusum hoc fragmentum fuit, tam religiose sit servatum custoditumq;, quod ex viris fide dignis in Italia de gentibus ad nos perlatum est, ut id nemini concessum fuerit inspicere vel arbitrari. Sed hæc forsitan invenirent excusationem aliquam, nisi scriptum ipsum sepe proderet. Quam enim multa sunt, non usque quaque Petroniani saporis, sicut ipsi ejus edito-

editores coguntur fateri? Talia abstinax, pro quo Petronius in vulgatis habet abstinentis. Fatus masculine, pro quo ipse semper fatum, neutro genere. Cœlus, pro quo ille, cœlum. Nervia, pro quo idem nervos. Vasius, pro quo ipse vas. Lorus, pro quo lorum. Molestare pro quo molestus esse. Gaudimōnium, pro quo gaudium, &c. Adde his, quæ licet apud eum aliis redditia vocabulis non legantur, tamen alia, quam ut iis uti Petronius voluerit, videntur. Qualia sunt laniones, urceatim, lanisticus, desomnis, urnalis, offla, cultrum, larifuga, pedicellum, digniosus, occupo, corporaliter, manuculum, vaccato, capsella, debatuere, fulcipedia, coricellum, naufragare, ac id genus. Nec in ipsis formulis locutionibusque non suspecta possunt esse multa, ut, non improvero, omnia ad se fecerunt, de lucerna, te persuadeam, de præsentiarum, in sinum illius demandavi, ab oculo, aliaque. Habes quoque multa hic antiqua, quorum alias non ita studiosus esse Petronius videtur: ut, hoc illoc, berbix, stips, frunitus, plodo, bovis, scia, & similia. Quid dicimus de illis, quæ quis crederet aperte sumpta ex aliis, iisque posterioris ævi scriptoribus? ut, fundos habet, qua milvi volant, quod legitur apud Juvenalem Sat. IX. frigori lacas in dicit, cui simillima habet Martialis lib. II. 5. animum ebiliit, quod est Senecæ in Apocol. toga perversa prosequi, quod ejusdem, atque ejus unius est, in de Ira I. cap. 15. neque usquam alias occurrit. Amplius & considerationem meretur, quod quæ vere sunt Petronii, sine modo hic occurrant. Dicit semel iterumque Petronius, ad summam, id oculgeritur hic pagi-

nis fere singulis. Similiter illud rogo; quotiens est repetitum? Rogo magister, quid putas? Rogo, mensis December est? Rogo, vos oportet credatis. Rogo, inquit. Habinna. Rogo Habinna, puto interfisti. Taliæ obseryes & in aliis. Quid, si formula nonnulla placuit, quoties ea & ad fastidium repetitur? ut: *Piper, non homo, phantasia, non homo, discordia, non homo,* Quæ quis sibi facile persuadeat, sic iteratum fuisse Petronium, non utique nugacem. Sed hæc singula: conferamus universa. In quibus quam sunt omnia inæqualia, quam inter se diversa? Interdum incedit polite, ut plane referat Petronianam faciem. Mox ad horrida & aspera delabitur. Est sape, ubi ad ridicula, & trivialia, & fordes proruit. Nolo afferre fabulas de Ulysse, Sybilla Cumana, Diomede & Ganymede & Helena, & farinæ hujus alia. Quid est quæsto in Trimalcionis conliberti cum Asclyto contentione, quod quem valde possit oblectare? quam ibi multa frigida sunt abjectaque? Possemus hujus generis afferre alia, sed sunt obvia, & facilia depræhensu. Ad postremum ne in rebus quidem ipsis sunt non multa, quæ suspicionem præbeant multiplem. Ut quæ memorat de lingua canina, de laris bullatis, loco libertino, prætorioque, phecasii auratus, carne ursina, & non paucis aliis. De quibus diu adhuc cogitandum, quando pleraque aliis sunt ignota. Neque vero ambigendum est, quin hic plurima occurrant neque satis integra, neque sic, ut postulabat ratio, excusa. Sed miretur aliquis, nec id injuria, quare viri docti, qui fragmentum istoc descriplerunt, cæterique, qui Venetiis

netiis Pataviisque judicium de eo tulere suum, tam corrupta manifeste, ac ob id non modo necessaria emendatu, verum saepe & facilia, singulis fere versibus voluerint relinquere. Nam si eo dicas factum, ut scripturæ codicis antiqui sua magis constaret auctoritas, haud sane video, qui non æque bene id potuerit, plerisque istis emendatis. Potius existimet nonnemo, affectata & confusa sponte ista vitia fuisse. Atque istæc quidem sunt, & alia fortassis, quæ in mentem cui venire ad Petronio abjudicandum hoc fragmentum posse videantur. Adversus quæ, qui statuit contraria, dixerit fortasse, non insolitum videri, ut laterent olim lateantque etiamnum hodie apud doctos, quibus quæ in hoc illove desiderantur scriptore, possint expleri. Symmachie epistolas nonnullas edidit non ita pridem Schoppius. Charisi lacunas non paucas explevit Andreas Schottus. Livii ipsius aliquod fragmentum ante annos hosce quinquaginta Romæ publicatum accepimus. Neque obstat, quod sint docti, qui possederint hæc talia, possideantve. Sunt enim nonnulli alieni ab his litteris, alii vocabulum ejusmodi librorum scire contenti, scripta inspicere ipsa, & conferre cum editis non sustinent, cum & molesta sit Manuscriptorum lectio, & collatio illa tædiosa. Ita fit, ut aliquando, qui hæc talia in bibliothecis suis habent, ipsi se habere ignorent. Alii invidia quadam agitantur, dumque nolunt aliis communicare, edereque ipsi famæ studio suscipiunt quidem, at negotiorum aliorum interventu de die in diem differunt, summo talia silentio arctissima-

que apud se custodia conservant, atque simul tineant interea pabulum lætissimum adornant. Sed nec Manuscriptum ipsum, quo de agitur, mitti Romam aut Venetias tuto satis potuit, per incerta maris, & periculosa itinerum, cum præsertim illo semel amissio superesset nihil, quo incertis ambigentibusque posset satisfieri. Jam quod illa attinet, quæ neq; in Petronio, nec aliis ex veteribus occurrunt, quis ex eo satis colligat, nunquam ista sic fuisse usurpata. Quam enim multa sunt in Cicerone ipso rara, de quibus nemini, opinor, crederes, nisi legi apud ipsum deprehenderes; ut *dime. iti, pro. dimetati, etiam pro, ita, juratus est,* *pro, juravit, successa cui velle omnia, putissimus,* *præmolestia, partior pro, divisor, obiratus, involatu-* *m, agricultio, aliaque plura, de quibus integrum* quondam scripsit librum Statilius Maximus, quem *Singularia Ciceronis nuncupavit.* Talia occurrunt quoque apud cæteros notæ optimæ scriptores, nec est fere quisquam, qui non aliqua generis hujus habeat. Adde, quod in multis, occurrentibus in hoc fragmento, lex analogiæ non repugnet. Item, quod reperiantur apud alios, Philoxenum cum primis, cuius pæne omnia vocabula è probatissimis scriptoribus desumpta facile convincunt, quæ in ipsum viri docti pridem annotarunt, & adhuc notare possunt, atque ob hanc causam pluris, quam nonnulli fere existimant, auctoritatem ejus fieri oportere. Neque sequitur, sunt aliqua in hoc fragmento, quorum dari nulla poterunt exempla, quando de his judicandum fuerit ex cæteris. Maxime cum ipse Arbitr in eis, quæ sunt

sunt fidei indubitatæ, habeat ignota fere aliis; ut sunt, *absentivus*, *acceptus*, *chiragricus*, *circumtumulatus*, *clinare*, *conspaciantes*, *domefacere*, *gustatio*, *vesticontuberium*, *supellecticarius*, & alia hujusmodi. Quæ etiam est causa, quod delectatum eum novitate, viri eruditæ testentur. Sed videntur quædam manifeste capta ab ætate junioribus. Ad hoc diceret nonnemo, anceps valde lubricumque esse id conjiciendi genus. Annon enim ea, quæ in istis junioribus solummodo leguntur hodie, usurpata esse possunt & vetustioribus? Quam enim multi optimorum scriptorum perire libri, in quibus ista non fuisse lecta, quis est quæso, qui ausit certo confirmare? Habeimus apud Juvenalem tot milvos intra tua prædia lassos, verum id allusione dictum ad proverbium, quantum milvi volant, docet nos non contemnendus Persii Scholiastes, qui Persius id ipsum usurpavit ante Juvenalem. Jam si ex proverbio id usurpavit Persius antiquior Juvenale, cur non Arbitrarius Persio antiquior id usurpare potuit ex proverbio eodem? Quod vero non sint omnia æqualia, id dicat quispam non modo non vertendum vitio, sed ponendum etiam in laude. Primum enim aliæ aliæq; sunt personæ, quæ loquentes hic introducuntur, quibus unum genus attribuere orationis inconveniens indecorumque erat. Sunt liberti quidam, sunt lapidarii, sunt coci, & id genus alii ex vulgi fæce, quibus nisi fallor, culta castigataque oratio parum apte affingitur: quando hi plebeja, & humilia, & trivialia plerumq; loquuntur. Quo fortassis pertinet & bene larga illa copia proverbiorum

orum, quæ est in sermonibus eorum ac colloquiis. Ea enim sunt, quibus velut ornamentis excollunt plebei dicta sua. Sed & antiqua pluscula eo respectu possunt hic esse usurpata, quando plebs retinentior est fere sermonis antiqui, nec nisi sero, quem cæteri arbitrantur, cultum adhibere addiscit. Neque id officere cui videatur ad fragmentum hoc Petronio attribuendum, quod diversa sint nonnulla, quæ in editis prioribus leguntur. Nam cum ibi fere differant mulieres impudicæ, ac lascivi juvenes, debebat sanc oratio esse comptior, cum hoc genus ante omnia orationi studeat, facundiamq; inter instrumen ta promovendæ artis suæ numeret exerceatq;. At in nostris sunt pleriq; omnes adulti, atq; in negotio longe alio ac dissimili occupati. Quæ res observati nem hic videtur promerere maximam, versantur enim in convivio, ubi luxu cuncta disfluunt: indulgent vino, poti ebriique sunt, quales qui concinne decoreque facit loquentes, is, quod maxime in ipsis est decorum, prætermittit. Atq; ex hoc vitio potationis est, quod de rebus nihili inter se contendant, inq; contentione ipsa magna, parva, seria, inepta, cuncta deniq; inter se permisceant ac confundant. Accedunt alia quædam, ut imprimis ineptum, stultaque ostentationis plenum Trimalcionis ingenium, cui ex toto ridiculæ illæ fabulæ, quæ superius commorantur, mathef eosq; ac rhetorices stolidissima jactatio debent assignari. Habinnas est servilis, malleoq; ac fabrilibus tractandis ferramentis, quam civilitati aptior. Sed nec cæteri meliores, ut exigere ab ipsis comptiora, nescio an æquum sit.

sit. Atque eadem videri caussa potest, cur non etiam in rebus ipsis, consuetudinibusque sicut vulgo notæ nobis sunt, omnia convenient. Cum præsertim hæc fingantur geri non in urbe, sed colonia, non satis ictio qua (Neapolim nonnulli suspicantur) ubi non necesse est, ut fuisse omnia Romanis moribus conformia putemus. Quid? quod ipsis etiam in Romanorum moribus necdum omnia sint observata, quotidieq; illa eruditio pars amplificetur. Et quia in colonia finguntur geri, ideo fortassis sunt adhibita non pauca ex sermone Græco desumpta, maxime cum loquuntur ii, qui sunt gentis non Romanæ. Talia sunt *saplutus*, *cataphagi*, *bacelogia*, *lechasin*, & id genus alia, numero non exiguo. Nam quod quædam sunt hic sic corrupta, ut intelligantur facile illorum vitia, id accidit & aliis scriptoribus, & alicubi apud nostrum non tam describentium, quam Typographi errore, omittentis maleve repetentis litteram in fine, vel initio vocabuli, evenisse potest. Cæterum ut ista in utramque partem dici forte queunt, ita nescio, an, si excussis omnibus res tandem ipsa sit definita, quis negare ausit, aliqua, nec ea pauca hic extare, vere docta, nec Petronio indigna. Huc imprimis referto, quod habet de arenæ sparsione in theatris, de vitali lecto, jejunio siccitatis tempore, lanatis deorum pedibus, tertiaro gladiatore, exhæreditatione cum elogio, Priapo cum frugibus in sinu, Venere strabone, ac similibus. Nec in dictione minus sunt polita multa, elegancia, docta. Ut, unus servus, pro, aliquis; usque hoc, pro, hucusque; positus super hoc officium, pro, constitutus;

stitutus; subseciores, pro, venatores; confessus Euchi-
um, pro, referens cum habitu; secum tulit tot annos,
pro, vixit, & id genus plura alia. Nolo integras
afferre formulas, connexionesque nihil ab anti-
quis, etiam probatissimis scriptoribus recedentes.
De proverbii saltem dicam, in quibus plerisque
non opinor fore quenquam, qui sincerum conti-
neri vetustatis gustum non ultra intelle&turus sit,
etsi prorsus pauca eorum doctis viris ante fuerint
notata. Quibus omnibus efficitur, ut non ægre pa-
tiamur persuaderi nobis, esse in fragmento hoc
aliquam multa, non habentia aliud, quam Pe-
tronium auctorem, atque si quis præter eum est,
qui illa inter se connexuit, eum longe plura, quam
quæ nobis hactenus innotuerunt, reliqua ex Pe-
tronio habuisse. Quod si foret certum, ut frag-
menti hujus editores tradunt, codicem, unde
primum est transsumptum, annos ætate sua exce-
dere ducentos, forsitan & longius iremus. Est e-
nimir omnino verum, illo tempore vix extitisse,
qui has tales Romani sermonis suavitates vel in-
telligerent satis, vel imitari petite possent, vel si
poterant, decipere figmentis hujuscemodi vel-
lent alios, nondum sic in dignitate constituto ser-
mone Latino, ut sequentibus temporibus est fa-
&um. Nunc sententiam priorem ut censemus tu-
tiorem, ita fidem facilius apud rerum istiusmodi
peritos vix ambigimus inventuram. Sane ne id
quidem penitus negari potest, quod adducunt e-
ditores illi de histibus expletis, complanatisque
lacunis, quæ in pridem divulgatis Petronii occur-
rebant. Quin imo & lectiones quædam diversæ

precii sunt quantivis. Ut exemplo utar, est in editis, ut putares *Darium hyraule cantante pugnare*, quod interpretes in universum omnes torsit. At hic legitur, ut putares esse *Darium*, unde docte ac sagaciter, ut omnia, Cl. Gronovius restituit, *putares effedarium*, qua lectione nemo est, qui non intelligat locum desperatum pulchre esse restitutum. Ita in vulgatis legitur, *piperato vitello piperatum*, at in hoc fragmendo, *piperato vitello circumdarium*, quod haud dubie est melius. Quis enim ferat illud, *piperato piperatum*, ingratissima repetitione atque sensu penitus inepto. Ad eundem modum credo fore neminem, cui non videatur aptius, *vertebraeque laxatae*, quam ut fuit hactenus, *locatae*. Nolo cætera afferre, quando de quorundam lectione potest esse dubitatio, quæque receptorum loco hic occurunt, ipsa quoque sunt corrupta. Sed ne quæ de vitreorum tenacissimorum hic artifice habentur, magnifice attollam. Quanquam ea Sarisberiensis consuetudo sit, ut bona fide aliorum pleraque, ipsis etiam retentis verbis, transferat in suos usus. Cujus rei si quis testimonium requirat, matronæ Ephæsinæ factum ex hoc ipso desumptum apud eum legat, & cum Arbitri narratione conferat. Neque multum discrepat etiam Isiodorus, eandem memorans artificis prædicti historiam, siue habet, ubi contra Sarisberensem convenit cum nostro, ea fere meliora sint, & à Sarisberiense male immutata. De fragmentis saltet cæteris monebo, quæ in editis Petronii hucusque separatim legebantur, videri ea tam opportune ubique hic occurrere, ut in illis ipsis locis nata, non ingenio

ingenio studiove inserta facile intelligantur. Ad postremum tota fragmenti hujus œconomia non repugnat vel ingenio Petronii, vel instituto. Si præsertim, quod persuasum pridem viris doctis est, pars multo maxima Satyrici in Neronem est directa: cum non pauca ejus vitia docte ac subtiliter notata deprehendet hic, quisquis inspicere intimius examinareque volet. Sed hæc hactenus, neque sine alio, quam ut nostrum libere judicium de fragmendo istoc depromendo libertate illa provocemus libertatem aliorum, id est, sierravimus, quod fieri facillime potuisse non inficiamur, ab aliis deducamur in viam, doceamurque rectiora. Qando non cuivis datum, omnia perspicere, minime vero nobis, qui propterea nostrum hoc judicium alii doctiorum ac exercitatorum jure meritoque subjicimus.

Ex

Jos. Ant. Gonsali de Salas

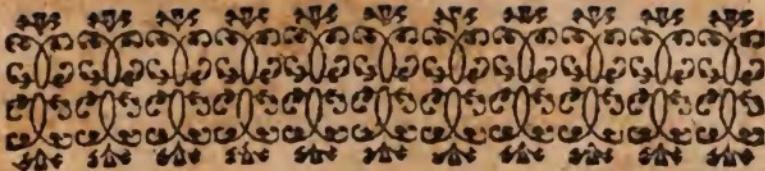
Praelud. & Comment. in Petron. Satyricon,
de

Trimalcionis persona.

RIMALICIO, senex ille beatulus est, cuius lautitias, luxumque convivalem graphicè Petronius describit. Nomen certè ab nequam mollitie habet. Glossæ: μαλακὸς, *Mollis*. Μαλάσω, *Subigo*, *Mollio*. Verè omnino, ut ex narratiuncula Satyrici constat: *In chiramaxio delicia ejus ferebantur, &c. & aliás.* *Trimalcio ergo, id est, ter mollis*, quod nimiam ejus mollitiem innuit; quippe ternarius indeterminatus est, & multitudinem comprehendit. Non aspirandum igitur vocabulum esse, satis jam patet; simulque ex Neronis numismatis, in quorum parte reversa legitur, **T R I M A L C I O**. Sub larva autem *Trimalcionis* ipsum Neronem Principem [*senem calvum*] latere, alii jam subodorati sunt. Longè verò eruditus vir aberravit, dum ex *Trimalcionis* calvitie, sive rasura, ut ille vult, ipsum conditione libertina, libertumve fuisse, auguratur. Primum, equidem quæro, anne *libertus*, ut *Deus Mercurius*, effingi nimirū auderet? Præterea potius inge-

ingenuitatis judicia reperiri facile foret, quām ejus
 videlicet libertinitatis. *Ingenuorum dignitatem*
totam in pranominibus Romanos antiquitū positi-
tam habuisse, jam olim oblervavit Turnebus lib. II.
Advers. c. 10. Palām ipso Trimalcio paullò post
 quadam in inscriptione, *solius pranominis nota insignitus:* Unde Dousæ P. (manuducente tamen il-
 lum eodem Turnebo) *Trimalcionis nobilitas ani-*
madvertitur. Juvat & in eadem inscriptione τὸ
Noster additum; Nostri namque erant Imperatores
dicti. Nec te remorare debet, quod Procurator,
quod Dispensator videatur quoque designari Tri-
malcio; nam simulatē ea planē dicta sunt, ut quem-
admodum ad summum Imperii fastigium electus
Princeps foret, vel ita commodè à Satyrographo
peracuto posses subindicari: Apie enim Dispensa-
tor de Imperatore diceretur; quod equidem,
si probatione indigeret, latis super-
quo hīc redderem manifestum.

INDEX.

A.

Acumen.	95
Egrotantibus anatum, palumborum & leporum carnem exhibuit Cato.	84
Anatinam parare.	84
Aviculæ vivæ tucetæ immisæ.	173

B.

Barbatoria, Barbatoriam facere.	94. 112
de Berengarii Augusti laudibus Panegyricus, cum Notis Hadr. Valesii editus.	III

C.

Jo. Capellanus laudatur.	160
Caunii Cariæ populi quales.	80
Celsi locus sanatus.	22
Ciceronis Singularia.	184
Codici scripto, noviterq; publicato, quænam concilient autoritatem.	92
Cœna libera.	76
in Conviviis famuli stabant, pueri ingenui sedebant.	108. 109
Critices partes.	87. 88

D.

Depræsentiarum.	86
Disciplinarum contemptus.	86. 87
Dousa, Pithœi conjecturam de ætate Petronii confirmans, notatur.	117. &c.
N	
Egru-	

INDEX.

E.

Egruminare. 90

F.

Famulis non convenit sedere in Conviviis. 108

G.

Gruterus locum Petronii corrigens notatur. 158

H.

Heronis Alexandrini editio promissa. 173

Hispaniæ barbaries. 166

I.

Ingenuorum dignitas in Prænominibus posita. 192

Inpræsentiarum. 86

L.

Auxaçev dicere alicui. 105

Lapidariæ literæ. 88

Linguæ Latinæ fictitia & Iudicra verba. 90

Literæ bonæ cur malis exosæ. 87. carum negleg-
tus in Hispania. 166

Literæ Sacræ Ethnicis cognitæ. 173

M.

Mataritata. 90

Muretus an habuerit novum Petronii Fragmentum. 83, 139

N.

Nero liberalibus disciplinis probè imbutus. 156
an sub larva Trimalcionis à Petronio intro-
ductus. V. Trimalcio.

P.

Panis autopyrus male præfertur silagineo. 91, 92
Peri-

INDEX.

- P**eriscelides Romanorum Græcorumq; quid fu-
erint. 109.
- P**etronius, æqualis Neronis, & Petronius Satyri-
corum auctor diversi fuerunt. 114. seqq.
- P**etronii Arbitri Ætas. 122. &c. Patria. 118. seqq. Li-
bri Satyrici plures. 115. &c. Stilus. 122. seqq.
frequens usurpatio Græcorum nominum.
120. &c. 187. proclivitas ad nova verba cu-
denda. 88. 92. 185. Laudes. 176.
- d**e Petronii novo Fragmento Traguriensi, pri-
mùm Patavii, deinde Lutetiæ publicato, ju-
dieia Jo. Caji Tilebomeni. 89. Hadr. Valesii.
99. seqq. Jo. Christophori Wagenseilii. 135
seqq. Jo. Ludovici Praschii. 166. seqq. 175. &c.
Jo. Henrici Ursini. 168. seqq. N. N. vindic-
antis aliqua à Wagenseilio improbata. 172.
seqq. 177. &c. Jo. Schefferi. 179. seqq.
Recentissimum veteratoris fœtum esse colli-
gitur. 157. seqq. in eo novæ aliquot Castiga-
tiones locorum Petronianorum laudem me-
rentur. 158. &c. 189.
- Philogeni autoritas. 184
- Pithœus notatur. III. 120

Q.

Quercera. 95

S.

- Sarisberiensis mos. 189
- Scripti alicujus, num genuinum aut adulterinum sit,
difficilis dijudicatio. 136
- Sidonii locus emendatur. 119
- Statuarum fragmina quanto in pretio. 134. &c.
- Stipen-

INDEX.

- Stipendium unde dicatur. 79
Striges & Strigæ differunt. 91. 101. &c.
109. &c.
Sudaria qualia Romanis in usu. 109. &c.
Svetonius frequenter Petronium illustrat. 151. seqq.
T.
Tarantala. 90
Tilebomensi & Typographi Patavini rationes, ob
quas novum Petronii Fragmentum obtinu-
dunt, diluuntur. 138. seqq.
172. 190. &c.
Trimalcionis nomen unde. 191. quis hoc nomine
designetur à Petronio. 113. 150. seqq. 168. &c.
Tubicines in sumeribus adhibiti. 110. &c.
V.
Viperam sub ala nutricas, prov. Alocutio. 95
Vitrum ductile. 84

F I N I S.

